

Reģiona publisko bibliotēku 2018. gada pārskats

Aizputes, Durbes, Grobiņas,
Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un
Vaiņodes novadu bibliotēkās

Pārskatu sagatavoja:

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas

Bibliotēku dienesta vadītāja

Kristīne Stulģe

Saturs

1. Pārskata perioda kopsavilkums	2
2. Reģionu bibliotēku darbības vispārīgs raksturojums	4
3. Finansiālais nodrošinājums.....	6
4. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	7
5. Personāls.....	10
6. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	13
7. Krājums	27
8. Darbs ar bērniem un jauniešiem	32
9. Novadpētniecība	42
10. Projekti	51
11. Publicitāte.....	55
12. Sadarbības tīkla raksturojums	57
13. Metodiskais un konsultatīvais darbs	60

1. Pārskata perioda kopsavilkums

Darba prioritātes

1. Darbs ar bērniem un jauniešiem lasīšanas veicināšanas attīstībā, realizējot projektus “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, “Grāmatu starts”, “Nacionālā Skaļās lasīšanas sacensība”;
2. Latvijas simtgadei veltītie pasākumi: Baltā galdauta svētki, Simtgades ozoliņa dzimšanas diena, Simtgades zaļumballe.
3. Novadpētnieciska satura fotogrāfiju arhīva izveide lietotājiem pieejamākā formātā. 2018. gadā Aizputes pilsētas bibliotēkā tika uzsākts darbs pie fotogrāfiju un to aprakstu ievietošanas Liepājas Centrālās bibliotēkas (LCZB) Novadpētniecības datubāzē. Bibliotekāre konsultējās pie LCZB Novadpētniecības darba speciālistes par Novadpētniecības datubāzes veidošanu.

Veiksmes stāsti (jauni projekti)

1. Gramzdas pagastā tika filmēta LTV raidījuma cikla “Tas notika šeit” sērija, kur trīs vēsturnieki trīs dienas pagastā meklē un pēta unikālus stāstus, cilvēkus, notikumus, kas apgāztu mītu, ka šajās vietās nekas ievērojams nav noticis. Gramzdas pagastam tas bija liels gods un lepnums par uzņemto filmu, kas tapa filmu studijā “Mistrus Media”. Filmas tapšanas procesā tika iemūžināta Gramzdas meža parka kinozāles “Daba iedvesmo” atklāšana, daudzfunkcionāla vieta relaksācijai un mācībām – bāze vides izglītībai, kurā 2019. gadā tiek plānoti daudz bibliotēkas pasākumi.
2. Vietējās vēstures saglabāšana. Videofilmas par Gramzdas pagasta vēsturi “Gramzda gadsimtu griežos” un “Krote Latvijas simtgadē”, brošūras “Krotes pagasta vēsture” izdošana (skatīt 40. lpp.).
3. Kā jaunu pakalpojumu jau otro gadu Cīravas pagasta bibliotēka turpina piedāvāt mazās brīvdabas lasītavas Cīravas parkā un dabas takās, kā arī izglītojošus un radošus pārgājienu visām iedzīvotāju kategorijām – putnu vērošanu, Dzejas pārgājienu un Lasīšanas svētkus Cīravas Mežaparkā (skatīt 16. lpp.)
4. Kopkrājuma “Dzintargraudi” sagatavošana un izdošana Pāvilostas novadā. Grāmatas idejas autore un veidotāja – Pāvilostas bibliotēkas vadītāja Mairita Vītola. Grāmatā apkopoti 32 Pāvilostas novada autoru dzejoļi, stāsti un esejas par Pāvilostu, Vērgali, Ziemupi, Saraiķiem un citām novada vietām. Grāmata pieejama Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā un Pāvilostas novada bibliotēkās. Grāmata ir izdota ierobežotā skaitā un nav nopērkama tirdzniecībā.

Problēmas, to risinājumi

1. Spēja strādāt “izdzīvošanas režīmā”.

Reģiona mazpilsētu un mazo lauku bibliotēku attīstība ir apstājusies – bibliotēkas eksistē, veicot tikai bibliotēkas pamatfunkcijas. Bibliotēku attīstībai papildus finansiālie līdzekļi netiek piešķirti, jo būtiski samazinās iedzīvotāju skaits.

2. Mazo skolu reorganizācija novados.

Gramzdas un Apriņu pamatskolu likvidācija būtiski ietekmēja lietotāju un apmeklējumu skaitu bibliotēkā – tas ievērojami samazinājās. Gramzdas pagastā pasākumi bērniem un jauniešiem tiek rīkoti no skolas brīvajā laikā (skolas brīvlaikā un vakara stundās). Pēc Gramzdas pamatskolas slēgšanas audzēkņi varēs turpināt mācības deviņus kilometrus attāļajā Kalētu pamatskolā vai Priekules vidusskolā. Likvidējot Gramzdas pamatskolu, daļa skolēnu uzsāka mācības Kalētu pamatskolā, līdz ar to pieaudzis bibliotēkas lietotāju, apmeklējumu skaits un grāmatu izsniegumu skaits.

[Priekules novadā slēgs Gramzdas pamatskolu](#) (LETA, 25. janvāris, 2018)

3. Iedzīvotāju skaita samazināšanās. Negatīvi ietekmē bibliotēkas darbības aktualitātes: samazinās apmeklējums un izsniegums, jaunieši mazāk apmeklē bibliotēku, jo savas intereses un vajadzības realizē virtuālajā pasaulē ar mobilo ierīču palīdzību.

4. Novecojušas informācijas tehnoloģijas.

Viena no problēmām bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā ir, ka ir nepietiekams pašvaldības finansējums, lai nomainītu visas vecās tehnoloģijas un ieviestu jaunas. Nepilnais bibliotēkas darba laiks arī ir faktors, kas lielā mērā ir noteicošs un ir būtiska problēma. Risinājums ir veicināt attīstību turpmākajos gados finansējuma ziņā.

2. Reģionu bibliotēku darbības vispārīgs raksturojums

Īss situācijas raksturojums

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas (turpmāk: LCZB) pārraudzībā atrodas bijušā Liepājas rajona pilsētu un pagastu bibliotēkas, kas pēc šobrīd esošā administratīvā iedalījuma sadalīti astoņos novados – Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novads.

Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka sniedz metodiskos un konsultatīvos pakalpojumus 37 novadu publiskajām bibliotēkām un 2 ārējās apkalpošanas punktiem, kā arī 29 izglītības iestāžu bibliotēkām. LCZB Bibliotēku dienests administrē bibliotekāro darbu ar visām novadu bibliotēkām.

Katru gadu LCZB noslēdz divpusēju sadarbības līgumu ar katru no 8 novadu pašvaldībām par LCZB kā reģiona galvenās bibliotēkas funkciju veikšanu un finansēšanu metodiskajā pakļautībā esošajām novadu bibliotēkām.

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iedzīvotāju reģistru, Liepājas reģiona astoņu novados uz **2019. gada 1. janvāri** reģistrēti **36 276** iedzīvotāji, 2018. gadā iedzīvotāju skaits samazinājies par 2 %.

2018. gada 1. janvārī – 37 039 iedzīvotāji, iedzīvotāju skaits krities par 3 %.

2017. gada 1. janvārī – 38 112 iedzīvotāji, iedzīvotāju skaits krities par 1,6 %.

2016. gada 1. janvārī – 38 741 iedzīvotāji.

Iedzīvotāju skaita sadalījums un lietotāju procentuālais sadalījums no iedzīvotāju skaita atspoguļots tabulā (skatīt tabulu nr. 1).

Tabula Nr. 1

Novads	Iedzīvotāju skaits		Lietotāji % no iedzīvotāju skaita	
	2017	2018	2017	2018
Aizputes novads	8929	8726	24 %	1947
Durbes novads	2911	2848	42 %	1146
Grobiņas novads	9178	9075	24%	2095
Nīcas novads	3384	3321	20%	634
Pāvilostas novads	2811	2764	35%	965
Priekules novads	5597	5444	36 %	2028
Rucavas novads	1687	1624	37%	601
Vaiņodes novads	2542	2474	20%	490

Bibliotēku finansējums nodrošina tikai bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu, bet reģionos netiek veicināta pagastu bibliotēku attīstība.

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Visos astoņos novados – mazpilsētās un pagastu centros, darbojas visas pašvaldību publiskās bibliotēkas – 37 bibliotēkas un 2 bibliotēku ārējās apkalpošanas punkti. Ar 2018. gada 22. februāra Durbes novada domes sēdes lēmumu Rāvas bibliotēka ir Dunalkas pagasta bibliotēkas filiāle. Aizputes novada Kalvenes pagasta un Kazdangas pagasta bibliotēkās notikusi darbinieku maiņa, jo darbinieces aizgāja pensijā.

Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas stratēģijā (attīstības plānā) definētajiem virzieniem un uzdevumiem

Bibliotēku paveiktais no definētajiem virzieniem un uzdevumiem 2018. gadā:

1. Bibliotēkās tika nodrošināta tajās esošā kultūras mantojuma saglabāšana, sistemātiska darba kvalitātes un attīstības problēmu monitorēšana, veicot Bibliotēku likumā noteikto bibliotēku akreditāciju.
2. Novadpētniecības krājuma attīstība – novadpētniecības dokumentu vākšana, apkopošana, sistematizēšana un saglabāšana nākamajām paaudzēm, popularizēts visiem interesentiem.
3. Bibliotēka kā informācijas ieguves vieta visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no cilvēku vecuma, fiziskā, ekonomiskā vai sociālā stāvokļa, ikvienam apmeklētājam nodrošinot neierobežotu piekļuvi kvalitatīvai un strukturētai informācijai, piedāvājot daudzveidīgus informācijas avotus.
4. Veicināta interese par grāmatu, organizējot lasītveicināšanas un informācijpratības uzlabošanas pasākumus bērniem un jauniešiem, rosinot un attīstot bērnos un jauniešos lasītpraksi.
5. Bibliotēkas kā kvalitatīvas un saturīgas brīvā laika pavadīšanas un saskarsmes centrs dažādu vecuma grupu apmeklētājiem, piedāvājot atbilstoši interesēm un vajadzībām dažādus izglītojošos un tematiskus pasākumus, kvalitatīvas un saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas.
6. Bērnu un jauniešu lasītprasmes veicināšana, piedaloties lasīšanas veicināšanas programmās, piemēram, „Bērnu un jauniešu žūrija”, „Grāmatu starts” un “Skaļās lasīšana”.
7. Sniegts atbalsts iedzīvotājiem jauno informācijas un komunikācijas tehnoloģiju apguvē, veicinot iedzīvotāju mūžizglītības un zināšanu atbilstību darba tirgum un informācijas sabiedrības prasībām.
8. Attīstītas darbinieku kompetences, paaugstinot darbinieku kvalifikāciju un veidojot bibliotēku par mūsdienīgu informācijas un izglītības centru novadā. Reģiona astoņu novadu 37 bibliotēkas īstenoja bibliotēkas stratēģijā definētos uzdevumus un virzienus.

Bibliotēku akreditācija

Bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

3. Finansiālais nodrošinājums

2018. gadā pašvaldības finansējums reģiona astoņu novadu 37 bibliotēkās kopumā saglabājies stabils – pārsvarā finansējums tika palielināts, bet Aizputes un Priekules novados samazinājies par - 3%, lai gan salīdzinot 2016. ar 2017. gadu finansējums bija lielāks par 3%. Pašvaldībās, kurās bibliotēku finansējums tika samazināts, finansiālie līdzekļi pārdalīti citās jomās. Salīdzinot ar 2017. gadu, kopējais novadu bibliotēku finansējuma apjoms 2018. gadā samazinājies par - 18 %.

Finansējums nodrošina tikai bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu, bet netiek veicināta reģiona bibliotēku attīstību.

Finansējuma sadalījumu pa novadiem skatīt tabulā:

Tabula nr. 2

Finansējuma sadalījums katrā novadā (EUR):

Novads	2016	2017	2018	% salīdzinot ar iepriekš. gadu
Aizputes novads (6)	141024	145641	142629	-3% ; +3%
Durbes novads (5)	61019	63817	64018	+0,3%; +5%
Grobiņas novads (5)	138928	145920	157623	+8% ; +5%
Nīcas novads (2)	35779	35143	43960	+25%; -2%
Pāvilostas novads (7)	92101	91399	93833	+3% ; -1%
Priekules novads (8)	145162	149217	144249	-3% ; +3%
Rucavas novads (2)	31040	28729	30369	+6% ; -7%
Vaiņodes novads (2)	38459	33114	33671	+1% ; -14%
Kopā reģionā (37)	683512	692980	567001	-18% ; +1 %

* iekavās norādīts bibliotēku skaits katrā novadā

Tabula "Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2016	2017	2018
Kopā (EUR)	686 764	692 362	710352
Pašvaldības finansējums	683 512	690 896	708486
Citi ieņēmumi:	3262	1399	1866
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	2223	1117	723
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>	589	274	144
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	450	46	0
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>	0	0	0

Tabula "Bibliotēkas izdevumi"

	2016	2017	2018
Izdevumi kopā (EUR)	686 764	692 362	709239
Darbinieku atalgojums (bruto)	340 499	359 291	373351

Krājuma komplektēšana	93 335	94 664	97269
-----------------------	--------	--------	-------

Galvenais finansējuma avots bibliotēkām – pašvaldību budžets. Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem nav lieli, jo kavējuma nauda par laikā nenodotām grāmatām 2018. gadā titikaek iekasēta 11 pagastu bibliotēkās.

Pašvaldībās tiek apstiprinātie izdevumi tikai bibliotēkas pamatpakalpojumu nodrošināšanai (krājuma komplektēšanai, komandējumiem, biroja preces, bibliotēkas inventārs, kurināmais, telpu uzturēšanai u.c.), darbinieku algām un informācijas sistēmas ALISE uzturēšanai. Rūpīgi tiek izskatīts pieprasījums jaunas datortehnikas iegādei vai to nomaiņai. 2018. gadā tika iztērēti līdzekļi jauna aprīkojuma iegādei un bibliotēkas kosmētiskā remonta veikšanai.

Iedzīvotāji novados tiek nodrošināti ar saturā kvalitatīvu krājumu, kas tiek regulāri papildināts ar jaunākajiem un lasītāju pieprasītākajiem izdevumiem, t. sk. preses izdevumiem. Pieprasījums pēc datorpakalpojumiem katru gadu samazinās – iedzīvotāji labprāt izmanto izdrukas un kopēšanas pakalpojumu un bezvadu internetu.

Ministru kabineta noteikumi paredz, ka līdzekļi grāmatu un periodisko izdevumu iegādei bibliotēkā ir jābūt ne mazāk kā **0,43 EUR** uz vienu iedzīvotāju. Visos novados finansējums pārsniedz MK noteikumos paredzēto summu.

4. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Diemžēl, pašvaldības finansējums neveicina bibliotēku un pakalpojumu attīstību. Ar katru gadu bibliotēku budžets nedaudz samazinās, nodrošinot bibliotēkas pamatvajadzības – jauno grāmatu iepirkšanu, periodikas pasūtīšanu, darbinieku algas un saimniecisko izdevumu segšanu. Līdzekļi mēbeļu un datortehnikas nomaiņai netiek paredzēti, ja vien nav nepieciešamība nomainīt nolietoto inventāru. Daudzviet pagastos ir neapmierinošs interneta pieslēgums, kas būtiski ietekmē elektronisko resursu izmantojamību. Iespēju robežās, bibliotēku vadītāji cenšas uzlabot bibliotēku telpu tehnisko stāvokli, lai apmeklētājiem būtu patīkami apmeklēt iestādi.

Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi:

2018. gadā vairākās bibliotēkās tika veikti remontdarbi, lai uzlabotu bibliotēkas telpu vizuālo izskatu un telpu pieejamību.

Nīcas pagasta bibliotēkā no pašvaldības budžeta tika piešķirts EUR 10 000, lai bibliotēkā veiktu kosmētisko remontu – uzlabots apgaismojums, atjaunoti griesti un grīdas segums, veikts sienu krāsojums (mākslinieki Agnese un Jānis Rudzīši apgleznoja vienu bibliotēkas telpas sienu). Veikta veco koka grāmatu plauktu restaurācija, jaunu plauktu iegāde

– bērnu grāmatu izvietojumam, sēžam pufu iegāde (bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanai bibliotēkā).

Rucavas pagasta bibliotēkā tika veikts kosmētiskais remonts un pārveidota piekļuve internetam. Bibliotēkai mainīta ieeja, jo vienā ēkā ar bibliotēku atrodas pirmsskolas izglītības iestāde, medpunkts, ārstu prakse, aptieka, sociālais dienests, frizētava un bērnu mākslas skola.

Bārtas bibliotēkā modernizēta apkures sistēma, kas bija nepieciešami neplānoti finansiāli izdevumi.

Vairākas pašvaldības īstenojušas dažādus bibliotēku telpu labiekārtošanas darbus:

Bunkas pagasta Tadaikšu ciema bibliotēkā tika iegādāts jauns žurnālu plaukts, kurā uzglabāt pēdējo gadu vecāko presi. Bibliotēkas saietā telpā, kur notiek bibliotēkas pasākumi, iegādāts trauku skapītis un nepieciešamie drēbju pakaramie un spoguļi.

Dunikas pagasta Sikšņu bibliotēkā izveidota izstāžu siena, pie kuras ērti un pārskatāmi izvietotas dažādu tematiku izstādes

Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums) – raksturojums, novērtējums, nākotnes prognozes, atjaunināšanas iespējas

Bibliotēku lasītājiem pieejami “3 Tēva dēla datori” (3TD), gan par pašvaldības budžeta līdzekļiem iepirkta datortehnika (printeri, multifunkcionālās iekārtas).

Bibliotēku aprīkojums ir neatbilstošs mūsdienu prasībām, jo datortehnikas stāvoklis ir neapmierinošs – 3TD lietotājiem ir fiziski novecojuši, tāpēc vairākās bibliotēkās pēdējo gadu laikā nomainīti vairāki datori lasītājiem un multifunkcionālās iekārtas. 2015. gadā ERAF projekta “Publisko interneta pieejas punktu attīstība” ietvaros tikai nomainīti 19 datori un multifunkcionālās iekārtas Grobiņas un Priekules novadu bibliotēkās. Savukārt Aizputes pilsētas bibliotēkā 2017. gadā tika iegādāti 5 datori lietotājiem, lai tos nomainītu pret KISC “Gaismas tīkla” projektā saņemtajiem datoriem.

Pēdējo trīs gadu laikā reģiona 37 bibliotēkās iegādāta jauna datortehnika, jo neatmaksājas datortehnikas remonts. Kopumā novadu bibliotēkās datori ir salīdzinoši labā tehniskā stāvoklī. Lietotājiem paredzētie 3TD datori ir vismaz 10 gadus veci un ir jau nolietoti, bet par pašvaldības līdzekļiem iepirkto datoru vecums ir 1-5 gadi. Jaunu datoru iegādei pašvaldībām pietrūkst līdzekļu. Katrā bibliotēkā ir pietiekams datoru skaits lietotājiem, jo interneta lietotāju skaits, kuri izmanto bibliotēkas datorus, sarūk.

Datortehnikas skaits reģiona bibliotēkās ir pietiekošs, jo pieprasījums pēc datoru izmantošanas bibliotēkās gadu gaitā ir krietni samazinājies vismaz par 50 %. Lietotāji labprātāk izmanto izdrukāšanas un kopēšanas pakalpojumus.

Vairākās reģiona bibliotēkas joprojām tiek nomainīti datori darbiniekiem. 2018. gadā visās Grobiņas novada 5 bibliotēkās darbiniekiem tika iegādāti un uzstādīti jauni stacionārie

(galda) datori. Savukārt Grobiņas pilsētas un Bārtas pagasta bibliotēkās 2018. gadā iegādātas jaunas krāsainas multifunkcionālās iekārtas.

Interneta ātrums neatbilst mūsdienu prasībām, jo attālās reģiona apdzīvotajās vietās netiek nodrošināta pietiekama jauda. Salīdzinot pilsētas un pagastu bibliotēkas, interneta ātrums pilsētās ir salīdzinoši labāks nekā pagastu bibliotēkās (ārpus apdzīvotiem centriem). Ļoti slikta situācija ir pierobežā (Rucavas pagastā), kur internets ir neapmierinošs, lai veiktu ikdienas darbu.

Grobiņas novada bibliotēkās pirms vairākiem gadiem tika uzstādīti informatīvie ekrāni, lai bibliotēkas apmeklētājus informētu par novada aktualitātēm.

Tabulā "Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums" atspoguļots pieejamais aprīkojums reģiona astoņu novadu 37 bibliotēkās un 2 bibliotēku ārējās apkalpošanas punktos:

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)
Datori	58	227 (-7)
Multifunkcionālās iekārtas	51 (-4)	
Printeri	29 (-2)	
Kopēšanas iekārtas	11 (-1)	
Skeneri	7	

*Iekavās norādīts iepirkto vai norakstīto vienību skaits, salīdzinot ar 2018. gadu

Secinājumi

Bibliotēkās novērojami tīkla ātrdarbības traucējumi – galvenais iemesls ir bibliotēku attālums no datu pārraides uztveres vietas – bibliotēkas atrodas mazapdzīvotās vietās, kur netiek nodrošināts pietiekams tīkla pārklājums. Interneta pieslēguma traucējumi būtiski ietekmē ikdienas bibliotekāro darbu – piekļuvi Latvijas publiskajā bibliotēku tīklā pieejamiem elektroniskajiem resursiem (News.lv, Letonika, Periodika.lv un citiem digitāliem resursiem), kā arī darbu bibliotēku informācijas sistēmā ALISE.

Iepirkta datortehnika bibliotēkās 2018. gadā:

	legādātā datortehnika	Norakstītā datortehnika	Piezīmes
Datori lietotājam	2	7	
Datori darbiniekam	3		Grobiņas novada bibliotēkām
Printeri A4	3	4	
Multifunkcionālā iekārtas	3	6	
Kopētājs	1	2	

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā:

16 novadu bibliotēkās (no 37 novadu bibliotēkām) pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām ir apgrūtināta – lasītājiem grāmatas tiek piegādātas mājās.

Grobiņas novada pašvaldība savus novada iedzīvotājus nodrošina ar nepieciešamo literatūru (gan grāmatas, gan žurnālus), četras reizes mēnesī ar Bibliobusu pievedot izdevumus lasītājus mājās, katrā maršrutā izbraucot vienu reizi mēnesī.

Reģiona bibliotēkās telpu rekonstrukcijas darbi (telpu pārbūve) 2018. gadā netika īstenoti. Ļoti nepieciešama telpu paplašināšana Grobiņas pilsētas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā, jo vienā telpā ir krājums, datori un lasītavas galdi. Tā kā bibliotēka atrodas Grobiņas ģimnāzijas ēkā, bibliotēkas telpās ir liels troksnis – problēmu izdosies atrisināt, ja skolas ēkā atbrīvosies telpas, ko plānots piešķirt bibliotēkai. Bibliotēkas pasākumu organizēšanai un prezentācijas nolūkam plānots iegādāties projektors, jo šobrīd to aizdot dome.

5. Personāls

2018. gadā personāla maiņa notikusi 3 bibliotēkās – Kazdangas un Kalvenes pagasta bibliotēkās bibliotēku vadītājas aizgāja pensijā, bet darbu uzsāka ar citu augstāko izglītību. Kazdangas pagasta bibliotēkā darbu uzsāka darbiniece ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību, bet Kalvenes pagasta bibliotēkā – ar .... Izglītību.

Kalētu pagasta bibliotēkā tika saglabāta 1 štata vieta, jo otra darbiniece aizgāja pensijā. Jaunie speciālisti novadu bibliotēkās darbā nepiesakās, jo labprātāk izvēlas doties strādāt uz Liepāju.

Pēdējo trīs gadu laikā personāla maiņa notikusi 4 bibliotēkās. Vidējais darbinieku darba stāžs novadu bibliotēkās ir 15-20 gadi. Darbinieku rotācija (maiņa) nenotiek, bibliotekāra darbs vietējās nozīmes bibliotēkā ir personīgāks attieksmē pret lasītājiem, kur katru pazīst personīgi.

Personāla raksturojums

Astoņu novadu 37 bibliotēkās strādā **57** darbinieki, no kuriem **51** – **bibliotekārie darbinieki**. No 51 bibliotekārā darbinieku skaita – 32 darbinieki strādā uz pilnu slodzi, 19 darbinieki uz nepilnu slodzi. Reģiona novadu bibliotēkās strādā 50 sievietes un 1 vīrietis. Darbinieku vidējais vecums ir 40-69 gadi.

No **51 bibliotekārā** darbinieka – **12 darbiniekiem ir bibliotekārā izglītība**, t. sk. ar 1. līmeņa profesionālā augstākā izglītība jeb koledža (3), ar augstāko izglītību līdz 1993. gadam (2), ar 3. profesionālo kvalifikācijas līmeni (7); **32 darbiniekam – izglītība citās jomā**, t. sk. ar maģistra grādu (2), ar bakalaura grādu (10), ar 1.līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību (8), ar augstāko izglītību līdz 1993. gadam (1); no tiem vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību (17), no tiem ar vispārējo vidējo izglītību (10), no tiem ar pamatzglītību (2). 3 darbinieki ieguvuši apliecību par LNB profesionālās pilnveides izglītības programmas “Informācijas un bibliotēku zinību pamati” (240 stundas) apguvi.

Apbalvojumi un pateicības

2018. gadā Kurzemes reģionā 3 bibliotekāres ieguva ievērojamas atzinības pašvaldības līmenī. Latvijas Simtgadē tika suminātas vairākas bibliotēku darbinieces par apzinīgu un

ilggadēju darbu: par 2018. gada Goda priekulnieci kļuva Priekules pilsētas bibliotēkas vadītāja Zenta Svava. Apbalvojumu "Goda cilvēks pagastā" piešķīra ilggadējai Kalētu pagasta bibliotēkas vadītājai un darbiniecei Mirdzai Liepiņai par nesavtīgu un radošu darbu pagasta bibliotēkā. Apbalvojumu "Goda cilvēks Bunkas pagastā" ieguva Krotas bibliotēkas un Senlietu krātuves vadītāja Lita Vēkause.

Durbes novadā bibliotēkas saņēma pateicību par datubāzes "Letonika" aktīvāku popularizēšanu bibliotēkā un augstiem izsnieguma rādītājiem Durbes novadā.

Kalētu pagasta bibliotēka saņēma Lietuvas Republikas Jonavas rajona pašvaldības kultūras un sporta nodaļas pateicību par piedalīšanos starptautiskajā skolu bibliotēku projektā "Baltu valstu literatūras nedēļa". Piedalījās 90 dalībnieki.

Novadu bibliotēkas saņēma pateicības par piedalīšanos "Ziemeļvalstu Literatūras nedēļā" no Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja un Latvijas Nacionālās bibliotēkas.

Virgas pagasta Purmsātu bibliotēkai/brīvā laika centram konkursā par "Par sakoptu Priekules novadu" – pateicība kategorijā "Sakoptākā sabiedriskā iestāde", Purmsātu bibliotēkas vadītājai Kristai Auzniecei par priekšzīmīgu bibliotekāra darba veikšanu, par ierosmi un palīdzību dažādu citu jautājumu risināšanā, par laipnību, zināšanām un vienmēr atsaucību.

Svarīgi motivēt un izcelt interesantas idejas, kas tiek ieviestas reģiona bibliotēkās, tāpēc LCZB Bibliotēku dienests 2018. gadā vairākiem novadu bibliotekāriem izsniedza pateicības par veiksmīgu un radošu darbu:

- **Cīravas pagasta bibliotēkas vadītājai Anitai Tuleiko** – par 2018.gada inovāciju - āra lasītavu izveidi Cīravas pagastā, bibliotekārei Maijai Upeniecei – par aktīvu un radošu darbu ar bērniem un jauniešiem un bibliotēkas popularizēšanu sociālajos tīklos.
- **Durbes pilsētas bibliotēkas bibliotekārēm Īrisai Volkevičai un Ziedītei Zitnerei** – par datubāzes "Letonika" aktīvu popularizēšanu bibliotēkā un augstiem izsnieguma rādītājiem Durbes novadā.
- **Sikšņu bibliotēkas vadītājai Rasmai Juzupai** – par mājīgas un estētiskas vides radīšanu Sikšņu bibliotēkā
- **Pāvilostas bibliotēkas bibliotekārēm Mairitai Vītolai un Elīnai Hornai** – par veiksmīgu bibliotēkas publicitāti sociālajā tīklā Facebook
- **Ziemupes bibliotēkai** – par vietējo iedzīvotāju aktīvu iesaistīšanu Ziemupes bibliotēkas pasākumu rīkošanā, kā arī veiksmīgu bibliotēkas un Ziemupes popularizēšanu sociālajos tīklos Facebook un Draugiem.lv

Finansējums personāla attīstībai

Reģiona bibliotēku darbinieku motivācija pilnveidot profesionālās prasmes un izglītoties ir ļoti augsta. Reģiona bibliotekāri labprāt apmeklē profesionālās pilnveides pasākumus

(seminārus) un dažādus kursus, ko regulāri organizē LCZB. Semināru apmeklējums procents ir augsts!

Ne visu novada pašvaldību interesēs ir iekļauta bibliotekāru izglītība, bet tiek ņemta vērā iepriekš iegūtā izglītība, pieņemot darbinieku bibliotēkā, kas 80% gadījumu ir augstā izglītība citā nozarē. Profesionālās pilnveides izglītības programma "Informācijas un bibliotēku zinību pamati" vai 960 stundu kursi "Bibliotēku zinības" netiek finansiāli atbalstīti, jo mācību maksu un transporta izdevumus pašvaldība nesedz. Papildus faktors – bibliotēkā strādā viens darbinieks, kurš mācību laikā atrodas ilgstošā prombūtnē, kas būtiski ietekmē bibliotēkas darbu un pieejamību. Attālums no darba vietas līdz galvaspilsētai ietekmē pieejamību mācībām un izdevumus, kas ar tiem saistīti (naktsmājas, izdienas izdevumi pārtikai, sabiedriskā transporta izdevumi uz/no Rīgas un Rīgā). Ar mācībām saistītie izdevumi jāplāno no bibliotēkas budžeta, bet bibliotekārs nevar atļauties segt izdevumus no personīgā budžeta. Kopējās izmaksas sastāda lielus izdevumus, ko pašvaldības nesedz. Valsts kvalifikācijas eksāmena nokārtošana sniedz iespēju ilggadējiem bibliotekārajiem darbiniekiem iegūt bibliotekāra kvalifikāciju, jo bibliotekāri strādā ar ilggadēju darba pieredzi un prasmēm.

Bibliotekāru kvalifikācijas paaugstināšana, joprojām nav pašvaldību prioritāte, jo finansiālie līdzekļi nodrošina tikai bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu un algas darbiniekiem. Maksas kursus, kurus piedāvā LNB Bibliotēku attīstības centrs, darbiniekam par budžeta līdzekļiem neapmaksā, tādēļ tos apmeklēt praktiski nav iespējams.

Reģiona bibliotekāriem kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumus nodrošina Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka (LCZB), organizējot profesionālās pilnveides pasākumus, seminārus, kursus, mācības un pieredzes apmaiņas braucienus. Semināri un mācības notiek Liepājā, LCZB Reģionālajā mācību centrā, jo ir pieprasījums tādus rīkot tuvāk darba un dzīvesvietai. Dalības maksa netiek pieprasīta, bet tiek segta no LCZB budžeta.

Katra novada pašvaldība izskata bibliotēku darbinieku lūgumu apmeklēt LCZB un citu bibliotēku organizētos profesionālās pilnveides pasākumus. Bibliotēku darbiniekiem jāaskaņo semināru apmeklējums, nodrošinot bibliotēkas darbu, atsevišķos gadījumos slēdzot bibliotēku uz vairākām stundām. Rīgā notiekošie semināri un konferences netiek bieži apmeklētas, jo, plānojot budžetu, nav ieplānoti ceļa izdevumi semināru apmeklēšanai Rīgā. Grobiņas un Nīcas novada pašvaldības atbalsta bibliotekāru profesionālo pilnveidi, jo labprāt sniedz finansiālo atbalstu.

Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Darbinieku un paaudžu maiņa notiek reti. Kvalificētus bibliotēku speciālistus novadu pašvaldībās piesaistīt ir grūti. Jaunajiem speciālistiem nav motivācija pieteikties darbā strādāt pagasta bibliotēkā, jo pašvaldība nevar piedāvāt konkurētspējīgu atalgojumu un sociālās garantijas jauniem cilvēkiem. Ja tiek izsludināta vakance bibliotēkā, darbā piesakās cilvēki ar

visdažādāko izglītības līmeni – ar vispārējo vidējo izglītību, profesionālo vidējo izglītību, bakalaura grādu citās jomās. Retāk par darbu bibliotēkā interesējas darbinieki ar augstāko bibliotekāro izglītību vai augstāko izglītību citās jomās. Novadu pašvaldības rūpīgi izvērtē darbinieku iegūto izglītību un profesionālās prasmes, kuri vēlas strādāt novadā, tāpēc pagastu bibliotēku vadītāji ir ieguvuši augstāko izglītību citā jomā.

Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2018. gadā:

LCZB organizētie profesionālās pilnveides pasākumi reģiona bibliotekāriem – 15. Kopējais apmeklējumu skaits – 240.

LCZB novadu bibliotēku darbiniekiem organizējusi:

- 6 profesionālās pilnveides seminārus,
- LCZB 241. gadskārtas konferenci,
- divus pieredzes apmaiņas braucienus – 2 dienu profesionālās pieredzes apmaiņas braucienu uz Ziemeļlietuvā bibliotēkām, 1 dienas pieredzes apmaiņas braucienu uz Rīgas Centrālo bibliotēku un LCZB filiālbibliotēku “Libris”.

Papildus organizēti četru dienu padziļinātie datorkursi novadu bibliotēku darbiniekiem sadarbībā ar LCZB Reģionālo mācību centru un lektori, LiepU pasniedzēju Vinetu Tomsoni.

Koordinēta novadu bibliotekāru dalība nozīmīgos profesionālās pilnveides semināros un konferencēs, ko organizēja Latvijas Nacionālā bibliotēka un Latvijas publiskās bibliotēkas. Reģiona bibliotekāri apmeklēja pavasara konferenci bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem “Grāmatā mazais ir liels” 19. martā, Kurzemes reģionālo latviešu literatūras konferenci Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā 22. martā, Latvijas Bibliotekāru 19. konferenci 17. un 18. aprīlī, Bibliotēku novadpētniecības konferenci Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā 19. un 20. septembrī, un konferenci “21. gadsimta bibliotēka”, ko organizēja Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Gētes institūtu Rīgā, 12. septembrī.

6. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Katru gadu novados samazinās iedzīvotāju skaits, līdz ar to bibliotēkās reģistrēto lietotāju skaits samazinās, bet apmeklējums un izsniegums nav ievērojami samazinājies. Iedzīvotāju skaita samazinājums izskaidrojams ar iedzīvotāju migrāciju uz tuvākajām pilsētām darba dēļ, kā arī iedzīvotāju mirstību. Novados, kur ārvalstnieki vai galvaspilsētas iedzīvotāji iegādājušies nekustamo īpašumu, iedzīvotāju skaits palielinājies, lai gan zemju un māju īpašnieki ikdienā tur nedzīvo. Piejūras novadi, piemēram, Pāvilstas novads ir ļoti pievilcīgs gan ārvalstniekiem, gan “rīdziniekiem”.

Iedzīvotāju iespēja apmeklēt bibliotēku samazinās, jo:

- iedzīvotāji, kuri deklarējušies pagastā, dzīvo un strādā tuvākajā pilsētā,

- iedzīvotāji, kuriem pieder īpašums novadā vai pagastā, bet ikdienā dzīvo Liepājā vai pat Rīgā,
- iedzīvotāji izbrauc uz ārzemēm jaunas dzīves uzsākšanai,
- dzīves vieta neatrodas pa ceļam uz bibliotēku.

Reģionu bibliotēku lietotāju sastāva analīze liecina, ka bibliotēkas pakalpojumus pārsvarā izmanto seniori, bezdarbnieki, kā arī strādājošie (lauksaimnieki, pašvaldības iestāžu darbinieki). Bērni un jaunieši izmanto bibliotēku, lai spēlētu spēles, piekļūtu bezvadu internetam un paņemtu kādu lasāmvielu. Bibliotēkas vairs neapmeklē tie iedzīvotāji, kuriem iepriekš bija vajadzība izmantot bibliotēkas pakalpojumus – datorus un internetu, bet ir pieprasījums pēc dažādu e-pakalpojumu izmantošanas (e-maksājumi, LAD u.c.). Bieži vien vietējais bibliotekārs ir konsultants, kurš palīdz orientēties dažādu e-sistēmu un e-pakalpojumu vidē. Bibliotēkas reģionos un pagastos pārsvarā izmanto seniori, kuri vēlas izlasīt jaunāko daiļliteratūru, kā arī jaunākos preses izdevumus par praktiskām sadzīves lietām (kulinārija, ēstgatavošana, praktiski padomi mājai un sētai). Bibliotēkas atrašanās vieta ir nozīmīgs faktors piekļuves punkts, tāpēc populārs bibliotēkas pakalpojums ir izdevumu piegāde mājās. Savukārt bibliotēkas organizētie pasākumi ir vietējās kopienas satikšanās vieta – vietējiem senioriem bibliotēka bieži vien ir vienīgā vieta, kur socializēties un satikties ar vietējiem un kaimiņiem. Vispopulārākie pasākumi bibliotēkās ir grāmatu prezentācijas un tikšanās ar interesantiem cilvēkiem. Bieži vien tiek uzklaustītas cilvēku vēlmes, kādus sabiedrībā zināmus cilvēkus viņi vēlētos satikt. Pēc statistikas datiem par 2018. gadu, populārākais bibliotēkas pakalpojums joprojām ir izdevumu izsniegšana uz mājām (grāmatu izsniegšana – 56 %, preses izsniegšana – 43 %, pārējie izdevumi – 1 %). Pēc bibliotekāru pieredzes un aptaujām, lietotājiem ir tematiskās izstādes, literāri izglītojoši pasākumi, pieprasījums pēc SBA un bibliotēkas organizēto pasākumu apmeklēšana. Pasākumi tiek organizēti pēc vietējo iedzīvotāju interesēm un hobijiem, kā arī mūzikas un literārie pasākumi (grāmatu atvēršanas, dzejas vakari).

Iedzīvotāju skaits novados un lietotāju skaits % no iedzīvotāju skaita:

Novads	Iedzīvotāju skaits			Lietotāji (% no iedzīvotāju skaita)					
	2016.	2017.	2018.	2016.		2017.		2018.	
Aizputes novads	9194	8929	8726	24 %	2187	24 %	2171	22 %	1947
Durbes novads	2963	2911	2848	42 %	1251	42 %	1223	40 %	1146
Grobiņas novads	9382	9178	9075	24 %	2234	24 %	2245	23 %	2095
Nīcas novads	3481	3384	3321	23 %	789	20 %	670	19 %	635
Pāvilostas novads	2891	2811	2764	38 %	1102	35 %	975	35 %	961

Priekules novads	5782	5597	5444	34 %	1938	36 %	2002	37 %	2028
Rucavas novads	1797	1687	1624	39 %	704	37 %	622	37 %	601
Vaiņodes novads	2622	2542	2474	21 %	540	20 %	509	20 %	490
Kopā	38112	37039	36276	45%	10745	38%	10417	27 %	9903

*Izmantotie dati (gada sākumā) par iedzīvotāju skaitu novados pieejami Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes tīmekļa vietnē <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/iedzivotaju-registrs/>.

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"
(pavisam 37 novadu bibliotēkas 8 novados)

	2016	2017	2018	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Lietotāju skaits	10745	10417	9903	-5% ; -3%
<i>t. sk. bērni</i>	3958	3751	3516	-6% ; -5%
Fiziskais apmeklējums	176030	173729	150187	-14% ; -1 %
<i>t. sk. bērni</i>	69491	64857	46643	-28% ; -7%
Virtuālais apmeklējums	4676	2310	1137	-51% ; -51 %
Izsniegums kopā	294985	273932	246113	-10% ; -7%
<i>t. sk. grāmatas</i>	173821	161565	138705	-14% ; -7 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	118059	103127	106876	+4% ; -13 %
<i>t. sk. bērniem</i>	45683	40451	33835	-16% ; -11 %
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pašvaldībā	28 %	28%	27%	-4% ; 0 %
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	61 %	59 %	56 %	-5% ; -3 %
Iedzīvotāju skaits	38112	37039	36276	-2% ; -3 %

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Pēdējo divu gadu laikā aizvien vairāk novadu bibliotēkas izsniedz saviem lietotājiem autorizācijas datus, lai lietotāji varētu lietderīgāk izmantot e-kopkataloga iespējas – no mājām vai, izmantojot mobilā telefona aplikāciju, pasūtīt un rezervēt sev nepieciešamos izdevumus, kā arī apskatīt sev izsniegtās grāmatas.

Kopējais bibliotēkas lietotāju skaits LCZB un reģiona bibliotēkās, kuriem piešķirti e-kopkataloga autorizācijas dati – 2296 lietotāji, t.sk. 331 reģiona bibliotēku lietotāji. Visaktīvākās bibliotēkas novados, kas izsniegušas autorizācijas datus – Aizputes un Vaiņodes bibliotēkas. Jāpiebilst, ka nav iespējams noteikt, kuras bibliotēkas darbinieks pirmais izsniedzis autorizācijas datus lietotājam, jo lasītāju datu bāze tiek veidota kopā ar pilsētas un reģiona (30 novadu bibliotēkas). Bibliotēkām izveidots bibliotēkas viesu konts (LKN), kurā tiek atzīmēti visi neregistrēto lietotāju apmeklējumi, kuri izmanto datorpakalpojumus (izdrukas, kopēšana) un apmeklē bibliotēkas pasākumus. Savukārt preses izdevumu izsniegums, ko lasa uz vietas bibliotēkā, tiek reģistrēti un izsniegti "Lasītavā" nevis konkrētam lietotājam.

Jauns bibliotēkas pakalpojums, kas tiek ieviests bibliotēkās, ir dokumentu iesiešana un laminēšana (Priekules bibliotēka).

Pakalpojumu attīstība

Jaunu pakalpojumu ieviešanā liela nozīme ir iedzīvotāju pieprasījumam pēc tiem, bet arī pašvaldības finansiālais atbalsts. Pagastu un novadu centru bibliotēkās jaunu pakalpojumu ieviešana notiek, ja ir pieprasījums vai nepieciešamība pēc tiem.

Piemēram, meža kinozāles “Daba iedvesmo” izveide Gramzdas pagastā, kurā 2019. gadā plānotas daudzas aktivitātes un pasākumi - dažādojot un pilnveidojot pasākumu klāstu Gramzdas pagasta bibliotēkā.

Cīravas pagasta bibliotēka kopā ar Cīravas pagasta attīstības biedrību, kur darbojas bibliotēkas darbinieces, turpinām uzturēt bibliotēkas 2017. gadā uzsākto projektu “Ej dabā un lasi!”. Cīravas pagasta bibliotēka apsaimnieko 5 mazās brīvdabas lasītavas Cīravas parkā un tūrisma dabas takās, tiek atjaunoti informatīvie materiāli, nomainīts grāmatu krājums un uzturēts visas sezonas garumā. Sākoties ziemas periodam, lasītavas tiek noņemtas, bet to vietā uzliktas putnu barotavas, par kurām rūpes uzņemas arī bibliotēkas darbinieki.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste

Reģiona bibliotēkās tiek veiktas mutiskas un rakstiskas lasītāju aptaujas – lasītāju viedokli par bibliotēkas darba kvalitāti, par bibliotēkas darba laiku, pieprasītākās literatūras un preses izdevumiem, interesējošiem pasākumiem. Lasītāji tika aptaujāti personīgi, kā arī tika aizpildītas anketas par nepieciešamo preses abonēšanu, par bibliotēkas darba laiku u.c. 2018. gadā tika mutiski aptaujāti Grobiņas pilsētas bibliotēkas apmeklētāji par bibliotēkas darba laiku, par pieejamo laikrakstu un žurnālu klāstu. Aptaujas rezultāti liecina, ka bibliotēkas darba laiks ir piemērots apmeklētāju vajadzībām un pieejamais periodikas klāsts atbilst dažādām gaumēm un interesēm. Daļa Bibliotēkas lietotāju izteica savus priekšlikumus, kādus izdevumus viņi vēlētos lasīt bibliotēkā nākamajā gadā, piemēram žurnālu “Ievas padomi”. Ierosinājumi tika ņemti vērā un 2019. gadā izdevums tika pasūtīts. Papildus tika noskaidrots, ka lasītāji ātrāk vēlas tikt pie jaunāko grāmatu lasīšanas – problēmu varētu atrisināt, samazinot grāmatu izdošanas termiņu (šobrīd – 1 mēnesis). Secinājums: ļoti svarīgi, lai bibliotēkas pakalpojumi būtu kvalitatīvi, daudzveidīgi pēc formas un satura. Tas rosinās iedzīvotājus iegriezties bibliotēkā, kļūt par tas lietotāju.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Liepājas reģionā iedzīvotājiem pieejami 2 bibliotēku ārējās apkalpošanas punkti (ĀAAP) – Priekules novada Gramzdas pagasta Aizvīķos un Virgas pagasta Paplakā.

Gramzdas pagastā iedzīvotājiem pieejamas 2 bibliotēkas (bibliotēka + ārējās apkalpošanas punkts), bet Virgas pagastā – 3 bibliotēkas (2 bibliotēkas + ārējās apkalpošanas punkts). Bibliotēku ārējie apkalpošanas punkti piedāvā visus bibliotēkāros pakalpojumus – lasītāju automatizētu apkalpošanu, uzziņas un konsultācijas, kā arī datorpakalpojumus un

internetu. ĀAP atvērti konkrētās dienās, jo katru bibliotēku un tās ĀAP apkalpo viens darbinieks. ĀAP ir kādas pagasta bibliotēkas filiāle, kuru apmeklē tuvējās apkārtnes iedzīvotāji. ĀAP Paplakā reģistrēti 67 lietotāji (250 iedzīvotāji), bet Gramzdas pagasta bibliotēkā un ĀAP Aizvīķos – 50 lietotāji (600 iedzīvotāji).

Gramzdas pagasta bibliotēkas ārējais apkalpošanas punkts Aizvīķos lasītājus apkalpo tikai vienu reizi nedēļā un pasākumi tiek rīkoti Gramzdas bibliotēkā (izņemot izstādes), nodrošinot Aizvīķu bibliotēkas apmeklētājus ar transportu uz tiem. ĀAP lietotājiem pieejami 3 datori lasītājiem un 2 multifunkcionālās iekārtas.

Virgas bibliotēkas ĀAP Paplakā lasītājiem pieejami 5 datori un multifunkcionālā iekārta, bet Gramzdas bibliotēkas ĀAP – 3 datori un 2 multifunkcionālās iekārtas (melnbalta un krāsaina). Kopš 2016. gada ĀAP krājums tiek reģistrēts BIS ALISE un tiek nodrošināta automatizēta lietotāju apkalpošana. No BIS Alise iespējams izgūt visus nepieciešamos statistiskos rādītājus – gan par bibliotēku, gan par tās ārējo apkalpošanas punktu. Bibliotēkām ir vieglāk veikt krājuma komplektēšanu, nedublējot izdevumus, jo bibliotēkas budžets bibliotēkai un ĀAP ir kopīgs. Bibliotekāro darbu ietekmē nepietiekamais interneta ātrums, dažkārt interneta traucējumi.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Bibliotēkas turpina sniegt pakalpojumus iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām, apkalpojot personas viņu dzīvesvietā, ar sociālo aprūpētāju, kaimiņu vai ģimenes locekļu līdzdalību. Vismaz 20 bibliotēkas novados nav pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem, jo telpas atrodas 2.stāvā. 15 bibliotēkās ir izbūvēta uzbrauktuve, lai tur varētu iekļūt cilvēki ar kustību traucējumiem. Pāvilostas pilsētas bibliotēkā un Nīcas novada Nīcas pagasta bibliotēkā – ēkās apmeklētājiem ir pieejams lifts.

Pāvilostas bibliotēka un Grobiņas pagasta bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Liepājas filiāli, vājredzīgajiem piegādā klausāmgrāmatas. Jau vairākus gadus Grobiņas pagasta bibliotēkas (bibliobusa) pastāvīgie klienti ir SVAC „Ilģi” centra klienti ar garīga rakstura traucējumiem, kurus interesē daiļliteratūra, nozaru literatūra vai periodika.

Pirms 3 gadiem Cīravas pagasta bibliotēkas darbinieces uzsāka gados ļoti vecu iedzīvotāju un personu ar kustību traucējumiem mājapkalpošanu, kur pēc pieprasījuma bibliotēkas darbinieks piegādā grāmatas un preses izdevumus personu dzīvesvietā. Lai arī bibliotēka ir pieejama apmeklētājiem ar kustību traucējumiem, bet cilvēku riteņkrēslos to ikdienā izmanto reti. Bibliotēkai veiksmīgi ir izveidojusies sadarbība ar Kandavas LT Cīravas teritoriālās struktūrvienības skolu, kurā izglītību apgūst *cilvēki ar īpašām vajadzībām*. Šīs grupas bibliotēkas lietotāji bieži apmeklē mūsu rīkotos pasākumus un izstādes. Bibliotēkas darbinieki veido viņiem piemērotus, vienkāršas uztveres pasākumus un stāstījumus par mākslas izstādēm, lai šie cilvēki varētu vieglāk integrēties mūsu sabiedrībā.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi (raksturojums)

Bibliotēkas apmeklētāji – pārsvarā tie ir darba meklētāji (bezdarbnieki), mājsaimnieces, pensionāri un skolēni. Dažādam mērķgrupām tiek rīkoti gan izklaidējoši, gan informatīvi pasākumi – grāmatu atvēršanas pēcpusdienas, tematiskie pasākumi, radošās darbnīcas, koncerti, lasītāju klubiņi, kursi datorprasmju pilnveidošanā.

2018. gadā tika organizēti dažādi tematiskie pasākumi:

- Meža kinozāles “Daba iedvesmo” atklāšana Gramzdas pagastā, kurā 2019. gadā plānotas daudzas aktivitātes un pasākumi - dažādojot un pilnveidojot pasākumu klāstu bibliotēkā;
- Veiksmīgākais bibliotēku popularizējošais pasākums – Dzejas dienas Bunkas pagastā, ko, sadarbojoties trīs bibliotēkām, rīkoja Bunkas pagasta Bunkas bibliotēka, Krotas bibliotēka un Tadaiču ciema bibliotēka. Dzejas dienu pasākums notika Bunkas pagasta kultūras namā, kur uzstājās Guntars Račs ar grupu “Saldās sejas”. Pasākums bija bez maksas, jo finansējums tika segts no visu trīs bibliotēku budžetiem. Pasākumu apmeklēja aptuveni 150 dažādu vecuma apmeklētāju. Piedalījās visi Krotas pamatskolas skolēni, kā arī skolēni no Priekules vidusskolas.
- Venecuēlas ceļojuma piezīmes – ar stāstījumu piedalījās Draudzīgā aicinājuma Liepājas pilsētas 5.vidusskolas direktore Inta Korņejeva). Grobiņas pilsētas bibliotēkā.
- Dzejas dienās organizēta muzikāli teatrāla izrāde “Uzburt mīlestību”. Aleksandra Čaka mīlas dzejā aicināja ieklausīties Rīgas gaistošo dzejnieku kluba dalībnieki (Grobiņas pilsētas bibliotēkā).
- Tikšanās ar mākslinieku, dzejnieku un grāmatu autoru Jāni Anmani (Kalētu pagasta bibliotēkā, 60 dalībnieki),
- Krustvārdu un sudoku mīklu minēšanas pēcpusdienas (Aizputes pagasta bibliotēkā un Pāvilostas bibliotēkā)
- Galda spēles (Aizputes pagasta bibliotēka)
- Rokdarbu darināšana (Aizputes pagasta bibliotēka)
- Teorētiskās un praktiskās iemaņas darbā ar datoru un internetu: individuālas apmācības senioriem “Nāc, iemācies, uzzini”. Tika apgūtas vispārīgas pamatiemaņas darbā ar datoru un internetu (Aizputes pilsētas bibliotēkā piedalījās 28 lietotāji, Kalētu pagasta bibliotēkā – 14 lietotāji).
- Pasākums – konkurss “Veidosim ģimenes simboliku - ģerboni” Kazdangas pagasta bibliotēkā,
- Elektroniskie pakalpojumi – iespēja ietaupīt laiku un naudu.
- Cīravas pagasta bibliotēka Latvijas Simtgades gadā apzināja savus ilggadējos labākos lasītājus (kopumā 14) un apbalvoja ar grāmatām un pateicības ierakstu.

Reģiona bibliotēkās notika vairāku grāmatu prezentācija un tikšanās ar autoriem:

- Tikšanās ar Māru Zālīti,
- Tikšanās ar grāmatas „Indra Briķe. Krodera aktrise” autori Līgu Blauu un Dailes teātra aktrisi Indru Briķi,
- Tikšanās ar grāmatu “Saplēstās mežģīnes” un “Debesis pelnos” autori Karīna Račko,

- Guntara Rača grāmatas “365” 2. daļas prezentācija,
- Tikšanās ar grāmatas “Adrese – tepat blakus” autori Maiju Kalniņu,
- Pāvilostas novada kopkrājuma “Dzintargraudi” atvēršana,
- Imants Stūrmanis “Studenta piezīmes” (atmiņu grāmata) atvēršana,
- Tikšanās ar grāmatas “Gaismā” autori Janu Egli,
- Tikšanās ar grāmatas “Lejaskurzemes teikas, nostāsti un spoku stāsti” 2. daļas autori Mirdzu Birznieci un grāmatas ilustratori, mākslinieci Andu Lieģi.
- Tikšanās ar Janu Egli un Dainu Sirmo.

Populāri pasākumi novadu bibliotēkās ir dažādu **izstāžu rīkošana** un tikšanās ar darbu autoriem. Bibliotēkas telpās vai bibliotēku izstāžu zālēs tiek eksponēti zīmējumi, radošie darbiņi, eļļas gleznas, izšūtas gleznas, fotogrāfijas, ābolu izstāde, izstāde bērnu un vecāku novēlējumi Latvijai u. c. izstādes.

2018. gadā novadu bibliotēkās organizētas izstādes Aizputes novada māksliniekiem – Voldemāra Brieža gleznu izstāde, Ģirta Brumsona gleznu izstāde. Cīravas pagasta bibliotēkā ar savām gleznām viesojās māksliniece Ginta Stavrovskā (izstāde “Ainavas”), Anda Lieģe, dabas fotogrāfs Ivars Freimanis (izstāde “Ceļojums putnu un zvēru pasaulē”), mākslinieki Kristīne un Mārtiņš Cukuri (personālizstāde “101 prieka mirklis”). Cīravniekiem bija iespēja iepazīties ar kultūras nama floristikas pulciņa 25 gadu jubilejas izstādi (ko darinājuši mazie cīravnieki), priedāties par Aizputes mākslas skolas audzēkņu darbiem, kā arī vēro Cīravas rokdarbnieču un Dzērves saieta nama audēju darinājumus. Dažādas mākslas izstādes un tikšanos ar māksliniekiem organizēja Pāvilostas bibliotēka, Cīravas pagasta bibliotēka un Kazdangas pagasta bibliotēka.

Izstāžu telpa Kazdangas pagasta pārvaldes ēkā, kur atrodas arī Kazdangas pagasta bibliotēka.

Interesantākie pasākumi, kas notikuši 2018. gadā dažādām mērķgrupām:

- izglītojošas tikšanās ar personības attīstības treneri, *Pavasara studijas* vadītāju un vairāku grāmatu autori Inesi Prisjolkovu seminārā “Esmu savas dzīves autors”. (Cīravas pagasta bibliotēkā).
- sadarbībā ar Cīravas sociālo dienestu tika organizētas nodarbības sociālā riska ģimenēm par tēmām “Vardarbība ģimenē” un “Kā audzināt laimīgu cilvēku” (Cīravas pagasta bibliotēkā).
- Slimību profilaksei vietējo dabas produktu izmantošana ikdienas ēdienkartē, lektore Vaira Kārklīņa (Pāvilostas bibliotēka),
- Uzturs veselības veicināšanai: , lektore Lolita Neimane” (Pāvilostas bibliotēka),
- Alvejas labās īpašības un tās produkti. Tikšanās ar Solvitu Mertenu (Tadaiķu ciema bibliotēka).
- Smaržo gaiss pēc pavasara – par godu sieviešu dienai. Par patīkamu noskaņu rūpējās muzikants Aldis Briljonoks. Visiem bija iespēja atbildēt uz jautājumiem par sieviešu dienu un saņemt veicināšanas balvu (Tadaiķu ciema bibliotēkā).
- Muzeju nakts pasākumi vairākos novados.

Uzziņu un informācijas darbs

Bibliotēka pilda informācijas un mūžizglītības funkciju. Bibliotēkās pieejami datori ar interneta pieslēgumu, tiešsaistes datubāzes News un Letonika. Tiek veiktas apmācības datoru lietošanā un datubāzu izmantošanā. Bibliotēkās sniegtas uzziņas – bibliogrāfiskās un faktogrāfiskās – gan uz vietas, gan attālināti (pa telefonu, e-pastu vai SMS). Uzziņu izpildei visbiežāk tika izmantots reģiona elektroniskais kopkatalogs, LNB e-katalogi, Periodika.lv, datubāzes Letonika un News, dažādi interneta resursi un bibliotēkas krājums.

Bibliotēkās notiek regulārs izglītojošais darbs par datubāzu lietošanu (News.lv, Letonika, Periodika.lv).

Ikdienā tiek sniegtas mutiskas uzziņas telefoniski – par bibliotēkas darba laiku, jaunākajām grāmatām, izdevumu pasūtīšanu un termiņa pagarināšanu u. c.

Informācijas un uzziņu sniegšanā, kā arī apkopojot materiālus, reģiona bibliotēkas izmanto digitālās LNB kolekciju iespējas, kur atrodamu digitalizētu laikrakstu, karšu, grāmatu, nošu, skaņu, ierakstu kolekcijas. Informācijas un datu izguvi no Lursoft laikrakstu bibliotēkas News.lv nodrošina pieejamību tiešsaistes resursiem.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

Bibliotēkās ikdienā tiek sniegtas daudz uzziņas un konsultācijas, jo lietotāji vienuviet var saņemt dažāda veida informacionālos pakalpojumus, t. sk. elektroniskos pakalpojumus. Bibliotekāru sniegtās konsultācijas ir individuāla apmācība ar katru lietotāju par viņam

nepieciešamo jautājumu – rēķinu apmaksu internetbankā, datora iespēju apguve, e-pasta izveidošana, dokumenta izveidošana un saglabāšana u. c.

Apmeklētājiem reģionos bibliotēku darbinieki organizē daudzveidīgas, izglītojošas nodarbības par dažādām tēmām (veselīgu uzturs un dzīvesveids, bērnu un jauniešu liekais svars) pieaicinot speciālistus, kuri ir pazīstami Latvijā: Anatolija Danilāns, Lolīta Neimane.

Iesācējiem (senioriem, darba meklētājiem) tiek organizētas nodarbības datorprasmju pilnveidē, gan tiek sniegtas konsultācijas par datora izmantošanu. Aizputes pilsētas bibliotēkā un Durbes novada Vecpils pagasta bibliotēkā nodarbības pasniedz kvalificēti darbinieki, kuri apguvuši datorprasmes sertificētos kursus. Pārējās bibliotēkās bibliotekāri sniedz konsultācijas pamatlīmenī par dažādām ikdienas situācijām – rēķinu apmaksu internetbankā, informācijas meklēšana internetā, e-pasta izveidošana, VID deklarācijas aizpildīšana u.c. 2018. gadā Aizputes pilsētas bibliotēkas sistēmbibliotekārs 28 lietotājiem sniedza teorētiskās un praktiskās iemaņas darbā ar datoru un internetu. Nodarbības notika katram individuāli, kur interesenti ieguva vispārīgas pamatiemaņas darbā ar datoru un internetu.

Kopš pilsētu novadu centros tika izveidoti Klientu apkalpošanas centri (KAC), kuros iedzīvotājiem tiek sniegtas konsultācijas un uzziņas, tiek atslogots bibliotēkas darbinieku darbs. Tas ir liels ieguvums, jo bibliotekāri var pilnvērtīgi apkalpot savus lietotājus, sniedzot tiem bibliotēkārās konsultācijas un netērējot laiku pakalpojumu sniegšanā, kas nav bibliotēkārā darba uzdevumi. Lietotāji tiek apmācīti elektroniskā kopkataloga izmantošanā – kā sameklēt grāmatu vai periodisko rakstu, kā veikt izdevuma pasūtījumu un kā apskatīt savas izsniegtos izdevumus. Lietotāji bieži interesējas par Periodika.lv un News.lv izmantošanu, tāpēc tiek sniegtas konsultācijas par bibliotēku veidotajiem elektroniskajiem resursiem.

Novadu bibliotēku darbinieki regulāri apmeklē seminārus, ko rīko LCZB elektronisko resursu lietošanā.

2018. gadā LCZB organizētajā informatīvā seminārā LCZB, kas notika Digitālās nedēļas 2018 laikā (19. – 23.03.2018), bibliotekāri apguva tēmas:

- VID par GID iesniegšanu EDS un citiem e-pakalpojumiem, Sergejs Ņikitjuks, Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu pārvaldes Informācijas sistēmu atbalsta daļa, Galvenais nodokļu inspektors
- VSAA aktualitātes. Inese Birzgale Liepājas reģionālās nodaļas vadītāja.
- Latvijas zāļu reģistrs: kā nepārmaksāt par zālēm? Latvijas Zāļu valsts aģentūras pārstāve.

Iegūtās zināšanas tika pielietotas, sniedzot informatīvās uzziņas un konsultācijas bibliotēkas apmeklētājiem.

Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

Novados, kuros bibliotēkas atrodas ēkā kopā ar novada pašvaldību vai pagasta pārvaldi, informācija lietotājiem ir pieejama bibliotēkā. Bibliotēkās ārpus pagastu centriem bibliotekāri iespēju robežās sameklē un sniedz informāciju, izmantojot internetā pieejamos e-resursus. Kopš pilsētu novadu centros tika izveidoti Klientu apkalpošanas centri (KAC), iedzīvotājiem tiek sniegtas konsultācijas un uzziņas par dažādiem e-pakalpojumiem, ko piedāvā Latvija.lv (Valsts ieņēmumu dienests, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra).

Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

LCZB elektroniskais kopkatalogs (Liepājas reģiona kopkatalogs) tiek veidots kopš 2005. gada. Šobrīd e-kopkataloga veidošanā iesaistītas 55 pilsētas un reģiona bibliotēkas, no kurām 25 bibliotēkās izmanto BIS Skolu Alise. Reģiona 30 bibliotēkas strādā bibliotēku informācijas sistēmā Alise4i. No 37 pagasta bibliotēkām, 7 bibliotēkās nav pieejama BIS Alise4-i. Šajās bibliotēkas krājuma ziņas tiek atspoguļotas kopkatalogā un datus ievada LCZB darbinieks. LCZB atbild par Liepājas reģiona kopkatalogu uzturēšanu un ievadīto datu kvalitāti, regulāri veic izveidoto aprakstu datu pārbaudi un rediģēšanu.

Vienoto Liepājas reģiona elektronisko kopkatalogu veido:

- Liepājas pilsētas 6 publiskās bibliotēkas (LCZB + 5 filiālbibliotēkas)
- Liepājas pilsētas 21 skolu bibliotēka,
- novadu pašvaldību 37 bibliotēkas un 2 ārējās apkalpošanas punkti,
- 6 novadu skolu bibliotēkas.

Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka ir metodiskais centrs un koordinators tām izglītības iestāžu bibliotēkām, kas strādā BIS Skolu Alise. Kopumā astoņu novados atrodas 23 vispārējās izglītības iestāžu, bet bibliotekāro darbu BIS ALISE uzsākušas tikai **6** novada izglītības iestādes. **3** skolu bibliotēkas atrodas Grobiņas novadā (apvienotā Grobiņas ģimnāzijas un Grobiņas sākumskolas bibliotēka, Kapsēdes pamatskolas bibliotēka), **3** skolu bibliotēkas – Priekules novadā pievienotas pie pagastu bibliotēkām (Virgas, Kalētu pagasta un Gramzdas pagasta pamatskolu bibliotēkas).

Vienotais elektroniskais kopkatalogs nodrošina bibliotēku krājuma pieejamību jebkuram iedzīvotājam, kurš apmeklē Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku (LCZB) vai LCZB metodiskajā pārraudzībā esošās novadu 37 bibliotēkas.

Vienotā e-kopkataloga veidošana un tā pieejamība nodrošina bibliotēku krājumu pārraudzību visiem e-kopkataloga dalībniekiem un bibliotēku apmeklētājiem. Kopš Starpbibliotēku abonementa (SBA) moduļa ieviešanas, aizvien vairāk tiek veicināta bibliotēku izdevumu apmaiņa SBA ietvaros.

Ikdienas darbā bibliotēkas izmanto šādus BIS Alise moduljus:

- Pamatkonfigurācija (komplektēšana, katalogizācija, analītika, Z39.50 klients, autoritatīvo datu kontrole, klasifikācija, lokālais OPAC, svītrkodu druka, administrācija),

- Cirkulācija,
- WebPAC,
- Mobilais WebPAC,
- SBA,
- Inventarizācija,
- Alise-i,
- Skolu Alise.

LCZB nav pieejams viens modulis – Z39.50 serveris, kas ļauj citām bibliotēkām lejupielādēt bibliogrāfiskos ierakstus no bibliotēkas kopkataloga. Servera uzturēšana ir maksas pakalpojums, taču jāizvērtē tā nepieciešamības iegāde, jo LCZB apstrādes darbinieki veido ļoti kvalitatīvus aprakstus, turklāt nereti jaunām grāmatām, kuru bibliogrāfiskie apraksti nav vēl pieejami pat LNB kopkatalogā.

Novadu 30 publiskajās bibliotēkās un novadu 6 izglītības iestāžu bibliotēkās (t. sk. 3 novada skolu bibliotēkas pievienotas pagastu bibliotēkām) tiek nodrošināts darbs BIS ALISĒ:

- jaunieguvumu reģistrēšana,
- izdevumu atlase,
- preses izdevumu reģistrēšana,
- automatizēta lietotāju apkalpošana (izdevumu izsniegšana/saņemšana, rezervēšana, rindu veidošana, pasūtīšana),
- izdevumu apmaiņa Starpbibliotēku abonementa (SBA) ietvaros,
- Inventarizācijas veikšana.

Pagaidām 7 novadu publiskajām bibliotēkām BIS Alise 4-i ieviešana nav paredzēta, jo bibliotēkās nevar nodrošināt nepieciešamo interneta ātrumu un tie ir papildus izdevumi pašvaldībām par BIS Alise 4-i uzturēšanu.

2018. gadā novadu bibliotēkām pieteikti ap 23 problēmsituācijas par BIS ALISE darbību, piemēram, traucējumi sistēmas darbībā, nav saglabāti dati sistēmā par izdotiem eksemplāriem, atjaunoti izdzēstie lasītāju dati, izdevumu eksemplāru ziņu pārceļšana uz citu aprakstu, laboti sūtījumu dati, sistēmas konfigurācijas datu maiņa.

Tabula "BIS ALISE izmantošana".

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2018)	Pasūtīts (Web) Eksemplāru eks. (2018) (*dati par visām kopkataloga bibliotēkām)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Liepāja	LCZB + 5 filiālbibliotēkas	6	+	+	+	2296	4222
Aizputes novads	6	6	+	+	+	44	
Durbes novads	5	4	+	+	+	24	
Grobiņas novads	5	5	+	+	+	125	
Nīcas novads	2	2	+	+	+	51	
Pāvilostas novads	7	2	+	+	+	19	
Priekules novads	8	8	+	+	+	52	
Rucavas novads	2	2	+	+	+	8	
Vaiņodes novads	2	1	+	+	+	8	

lekšzemes un starptautiskais SBA:

Joprojām pieprasīts pakalpojums novadu bibliotēkās ir SBA pakalpojums. Lietotājiem ir iespēja saņemt izdevumus, kas neatrodas vietējā bibliotēkā, bet ir pieejami LCZB vai kādā novada bibliotēkā. Reģiona elektroniskais kopkatalogs, kura veidošanā piedalās 56 publiskās un izglītības iestāžu bibliotēkas (Liepāja + reģions), ir palīgs nepieciešamā izdevuma atrašanai. Lasītāju pieprasījumi, galvenokārt, ir pēc nozaru literatūras (vēsture, sociālās zinātnes, novadpētniecība), kā arī daiļliteratūras latviešu valodā, kas pagastu bibliotēkās ir mazāk pieprasīta. Jo visus izdevumus, kas iznāk latviešu valodā, nav iespējams iegādāties. Periodisko izdevumu rakstus no LCZB krājuma visvairāk pieprasa no vecākiem izdevumiem izstāžu sagatavošanai, novadpētniecības materiālu vākšanai, skolēnu zinātniski pētnieciskajiem darbiem (ZPD) vai studentiem studiju darbu izstrādei.

Regulāra sadarbība bibliotēkām ir ar LCZB un citām reģiona bibliotēkām. Lai izpildītu SBA pakalpojuma pieprasījumu pēc audiogrāmatām, reģiona bibliotēkas sadarbojas ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Liepājas filiāli. **2018. gadā Pāvilostas bibliotēkā izsniegusi 114 klausāmgrāmatas no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas filiāles Liepājā, bet Grobiņas pagasta bibliotēka – 128 klausāmgrāmatas.** Reģiona bibliotēkās SBA izdevumu apmaiņa notiek sava novada ietvaros.

2018. gadā pieaudzis izpildīto pieprasījumu skaits BIS ALISE modulī Starpbibliotēku abonements (SBA). Bibliotekāriem kļuvis ērtāk elektroniski pieprasīt un saņemt konkrētus izdevumus, kā arī iegūt statistikas datus par veiktajiem pieprasījumiem.

2018. gadā no LCZB krājuma reģiona bibliotēkām izsniegti **467** eksemplāri (2017. gadā – 228 eksemplāri), kas ir ar 104 % pieaugumu.

- No citām bibliotēkām saņemto dokumentu skaits palielinājies par 7 %.
- Uz citām bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits samazinājies par 10%.

Saņemto un nosūtīto dokumentu skaits novadu bibliotēkās atspoguļots tabulā:

Tabula “SBA rādītāji”

SBA	2016	2017	2018
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	1506	1492	1594
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1382	1258	1132
Kopā	2888	2750	2726

Izvērtējot Starpbibliotēku abonementa statistiskos rādītājus par 2018. gadu, visvairāk SBA pakalpojumu izmanto Durbes novada bibliotēkas. Bibliotēkas veic jauno izdevumu plānveidīgu iepirkšanu, tāpēc visās Durbes novada bibliotēkās lietotājiem tiek piedāvāts universāls un daudzveidīgs krājums. Izvērtējot lasītāju vēlmes un grāmatu pieprasījumu, visās Durbes novada bibliotēkās lasītājiem iespējams pasūtīt jaunākos un pieprasītākos izdevumus, izmantojot SBA pakalpojumu. Pēc platības lielākos novados, kur attālums starp bibliotēkām ir liels, SBA pakalpojums nav tik populārs.

Bibliotēkas izmanto SBA pakalpojumu, gatavojot tematiskās izstādes.

Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Nepietiekams interneta ātrums reģiona nenodrošina tūlītēju piekļuvi reģiona kopkatalogam, tiešsaistes datubāzēm News.lv un Letonika.lv, portālam Filmas.lv, kā arī LNB e-resursiem, kas pieejami Latvijas publisko bibliotēku tīklā. Piekļuvi elektroniskajiem resursiem apgrūtina elektrības un komunikāciju traucējumi lauku pagastos, kas uz laiku aptur e-pakalpojumu izpildi. Novadu pašvaldības apsver interneta piegādātāja maiņu, bet tas būtiski atstātu ietekmi uz bezmaksas piekļuvi elektroniskajiem bibliotēku resursiem bibliotēku tīklā, ko nodrošina KISC. Interneta ātrumu palielināšanai budžetā jāatvēl papildu finansiālie līdzekļi.

7. Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Reģiona bibliotēkas, komplektējot izdevumus, strādā pēc izstrādātās krājuma komplektēšanas koncepcijas un bibliotēkas nolikumā noteiktajām funkcijām, uzdevumiem un mērķiem. Vairākas pašvaldības uzsākušas darbu pie jaunas novada attīstības stratēģijas izstrādes, līdz ar to arī bibliotēkas plāno sagatavot bibliotēkas stratēģisko plānu un bibliotēku attīstības (komplektēšanas politikas) dokumentu nākamajam periodam.

Krājuma komplektēšanas un organizācijas prioritātes pārskata periodā

Daudzpusīgs krājums garantē ikvienam novada iedzīvotājam mūsdienīgu un vispusīgu informācijas avotu pieejamību neatkarīgi no viņa dzīvesvietas vai materiālā stāvokļa.

Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori: lietotāju intereses un vēlmes, lietotāju pieprasījums (lasītāju ieteikumi un aptaujas), finansiālie līdzekļi, izdevēju un tirdzniecības piedāvājums.

Komplektējot bibliotēkas krājumu, pastiprināta uzmanība tiek pievērsta latviešu oriģinālliteratūrai, bērnu un jauniešu literatūrai, kā arī literatūrai pieprasītākajās nozarēs. Arvien populārākas kļūst galda spēles un interaktīvās grāmatiņas pirmskolas vecuma bērniem. Savukārt bērniem un jauniešiem tiek komplektēta latviešu daiļliteratūra un populārā tulkotā daiļliteratūra bērnu un jauniešu auditorijai. Bieži vien populārākās grāmatas, kas domātas bērnu un jauniešu auditorijai un ir populāras pasaulē, arī lasa pie mums.

Krājuma komplektēšana ietver arī bezatlīdzības ceļā saņemtus izdevumus (dāvinājumus) – tie tiek saņemti gan no privātpersonām, gan no Latvijas Nacionālajā bibliotēkas nodotajiem dāvinājumiem, kas saņemti no izdevniecībām un privātpersonām. 2018. gadā reģiona bibliotēkas saņēma vērtīgus dāvinājumus no Latvijas Universitātes (enciklopēdija Latvija: zeme, daba, tauta, valsts), Valsts kancelejas (1920.-1925. gads Latvijas Republikas MK sēžu protokolos, notikumos, atmiņās; Latvijas Republikas Pagaidu valdības sēžu protokolos, notikumos, atmiņās – 1918 - 1920), Dabas aizsardzības pārvaldes (Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā), Meža enciklopēdijas dāvinājums, LNB Atbalsta biedrības, Sandras Kalnietes (Cinītis), biedrības Zaļā upe (Spāres Latvijā), Ineses Vaideres un Artura Vaidera fonds (A.Vaidera dzīves vārdnīca no A līdz Ž, Misija Latvijai), LNB Bērnu un jauniešu žūrijas, Hosama Abu Meri (Libānieti. Sirdī Latvietis), Vilis Vītols (Pārdomas par Krieviju), Linda Mūrniece (Gandrīz dienasgrāmata) u.c. Reģiona 37 bibliotēkas 2018. gadā pieņēmušas 311 eksemplārus par kopējo summu 3071 eiro vērtībā.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Finansējums krājuma komplektēšanai ir pietiekams un saglabāts iepriekšējā gada līmenī.

Tabulā atspoguļots visu astoņu novadu 37 bibliotēku finansiālais nodrošinājums.

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2016	2017	2018
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	93335	94644	97269
<i>t. sk. grāmatām</i>	67118	69018	69320
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	4795	16164	12012
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	26217	25626	27949
Finansējums krājumam uz 1 iedzīvotāju pašvaldībā	2,45	2,56	2,68
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	93335	94644	97269

Krājuma finansējuma sadalījums (euro) 8 novados 2018. gadā:

Novads	Finansējums krājuma komplektēšanai	Iedzīvotāju skaits	Finansējums uz vienu iedzīvotāju	Lietotāju skaits	Finansējums uz vienu lietotāju
Aizputes novads	19187	8726	2,20	1947	9,85
Durbes novads	8565	2848	3,01	1146	7,47
Grobiņas novads	20550	9075	2,26	2095	9,81
Nīcas novads	6722	3321	2,02	635	10,59
Pāvilostas novads	12033	2764	4,35	961	12,52
Priekules novads	19824	5444	3,64	2028	9,78
Rucavas novads	5626	1624	3,46	601	9,36
Vaiņodes novads	4762	2474	1,92	490	9,72
Kopā reģionā	97269	36276	2,68	9903	9,82

Rekatalogizācija ir pabeigta visās 37 novadu bibliotēkās. 2018. gadā tika pabeigta atlikušo 6 novadu bibliotēku aktīvā krājuma rekatalogizācija – tika veikta gan izdevumu norakstīšanas aktu sagatavošana, gan pabeigta rekatalogizēto izdevumu pievienošana e-kopkatalogā.

Izņēmums ir Priekules novada trīs izglītības iestāžu bibliotēku krājums, kura reģistrēšana uzticēta veikt vietējām pagastu bibliotēkām. Skolu bibliotēku krājuma rekatalogizācija nav pabeigta – šobrīd turpinās skolas krājuma reģistrēšana BIS ALISE, ko plānots pabeigt 2019.gadā.

2018. gadā e-kopkatalogā tika reģistrēti to pagastu bibliotēku eksemplāri, kur nenotiek automatizēts darbs bibliotēku informācijas sistēmā ALISĒ. Kopumā 2018. gadā tika rekatalogizēti 2260 eksemplāri, t. sk. 815 to bibliotēku eksemplāri, kas nestrādā ALISĒ.

Šobrīd turpinās krājuma eksemplāru reģistrēšana Priekules novada Virgas pagasta Virgas bibliotēkas ĀAP Paplakā un Gramzdas pagasta bibliotēkas ĀAP Aizviķos. Iemesls – ĀAP bibliotēku informācijas sistēmā ALISĒ reģistrētas tikai 2017. gadā.

Savukārt 7 pagastu bibliotēkās, kurās nav ieviesta BIS ALISE, turpina sūtīt eksemplāru sarakstus – Pāvilostas novada Ziemupes, Ulmales, Sakas, Saraiķu un Rīvas bibliotēkas, Durbes novada Rāvas bibliotēka un Vaiņodes novada Embūtes pagasta bibliotēka.

Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude, izmantojot BIS ALISE moduli *Inventarizācija*, veikta 10 novadu bibliotēkās. 8 bibliotēkās tika veikta kārtējā inventarizācija, bet 2 bibliotēkās, jo notika darbinieku maiņa. LCZB speciālisti piedalījās Inventarizācijas procesa uzraudzībā – konsultēja par Inventarizācijas veikšanu, datu apkopošanu un atskaišu sagatavošanu.

Krājuma rādītāji

Katra novada bibliotēkā krājuma lielums, jaunieguvumi un krājuma apgrozība pamazām samazinās, jo samazinās bibliotēku lietotāju skaits un līdz ar to tiek samazināti krājumam paredzēti līdzekļi.

Salīdzinot 2018. gadu ar 2017. gadu, par **2 %** palielinājies jaunieguvumu skaits, jo komplektēšanai paredzēto līdzekļu apjoms ir *pieaudzis* par **3 %**.

- Grāmatām piešķirtie līdzekļi *palielinājušies* par 0,2 %, bet izdevumi periodisko izdevumu abonēšanai *samazināti* par 15 %.

Apkopojot visu novadu bibliotēku rādītājus, grāmatu krājuma apgrozība saglabājusies stabila – salīdzinot ar 2017. gadu tā samazinājusies par 7%, bet periodisko izdevumu apgrozība pieaugusi par 8%. Apkopojot visu novadu bibliotēku rādītājus, monogrāfisko izdevumu apgrozība palielinājusies par 16%, bet periodisko izdevumu apgrozība – samazinājusies par 19 %.

Tabula “Krājuma rādītāji”

	2016	2017	2018
Jaunieguvumi	38993	25714	26070
Grāmatas	14476	9447	9460
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	3350	2367	2004
<i>t. sk. bērniem</i>	2077	2139	1470
Izslēgtie dokumenti	23364	22153	22855
Krājuma kopskaits	280718	289806	286880
Grāmatu krājuma apgrozība	0,62	0,72	0,67
Periodisko izdevumu apgrozība	1,92	1,56	1,69

Novadu bibliotēku krājuma komplektēšanas prioritātes joprojām ir latviešu oriģinālliteratūras un populārās ārzemju daiļliteratūras komplektēšana, kā arī daiļliteratūra bērniem un jauniešiem. Pieprasījums ir pēc tematiskajiem periodiskajiem izdevumiem, jo aktuālu informāciju lietotāji saņem no žurnāliem.

Datubāzes

Novadu bibliotēkās lietotājiem pieejamas 2 tiešsaistes datubāzes – Lursoft laikrakstu bibliotēka News un Letonika, kuru piekļuvi un izmantošanu publiskajām bibliotēkām nodrošina

Kultūras informāciju sistēmu centrs (KISC). Pašu veidotās datubāzes reģiona bibliotēkās netiek veidotas.

Datubāzu Letonika un News izmantošanas popularitāte atspoguļota tabulā:

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums"

Datubāze	2016	2017	2018
Letonika (skatījumi)	1530	2423	3036
News	3900	3258	2021

Krājuma un datubāzu popularizēšana

Katru mēnesi, veidojot jaunieguvumu un tematiskās literatūras izstādes, tiek popularizēts bibliotēkas krājums. Jaunāko, iepirkto iespieddarbu popularizēšana nav nepieciešama, jo lasītāji katru mēnesi var iepazīties ar jaunumiem un pieteikties rindā. Informāciju par jaunieguvumiem tiek publicēta gan pašvaldību tīmekļa vietnēs, bibliotēku Facebook lapās vai vietējā pašvaldības izdevumā. Elektronisku grāmatu pasūtīšanu reģiona bibliotēkās joprojām izmanto salīdzinoši maz, jo bibliotēkas lietotāji, kuri reģionos ir vairāk vecāka gadagājuma lietotāji, pieraduši pie tiešā mutvārdu kontakta ar bibliotekāru. Aktīvākā bibliotēka, kurā reģistrētie lietotāji pasūta izdevumus no e-kopkataloga, ir Aizputes pilsētas bibliotēka. Kopumā reģiona bibliotēkās reģistrēti **312** autorizēti lietotāji, kuri pasūta grāmatas no e-kopkataloga.

Jaunākos bibliotēkas lasītājus bibliotekāri apmeklē pirmskolas un sākumskolas iestādēs, kurās popularizē bibliotēkas krājumu un aicina uz bibliotēkas pasākumiem, rīko dažādus pasākumus bērniem bibliotēkās. Bibliotekārajās stundās skolēniem tiek doti uzdevumi atrast informāciju datu bāzēs, tādējādi popularizējot to sniegtās iespējas.

Datubāzes Letonika un News ir pieejamas visās 37 novadu bibliotēkās, bet izmantojuma rādītāji katru gadu ir salīdzinoši zemi. Datubāzes Letonika piedāvātie resursi bieži tiek izmantoti dažādu faktoloģisku jautājumu apzināšanā. Visbiežāk tie attiecas uz valodniecību un literatūrzinātni. Resurss tiek plaši izmantots gadījumos, kad bibliotēkā nav īslaicīgi pieejami latviešu literatūras klasiķu darbi. Datubāze News.lv tiek izmantota gadījumos, kad veicot uzziņas, trūkst krājuma grāmatu vai preses iespīestā materiāla. Purmsātu bibliotēka aktīvi piedalījās erudīcijas spēlē "Literatūras garša", tāpēc ir palielinājies datubāzes Letonika izmantošanas statistika.

Pagasta bibliotēkās netiek nodrošināts pietiekams datu pārraides ātrums, tāpēc novērojami bieži traucējumi. Bibliotekāri individuāli apmāca lietotājus izmantot tiešsaistes datubāzes, rīko dažādus pasākumus datubāzu popularizēšanā. Bibliotēkās un novadu tīmekļa vietnēs pieejama informācija par bibliotēkās pieejamām datubāzēm.

Datubāzes News un Letonika tiek popularizētas bibliotēkas lietotājiem informatīvo nodarbību laikā un skolēniem zinātniski pētniecisko darbu izstrādei. Līdz šim tiešsaistes datubāzes bija iespējams izmantot tikai vietotajā bibliotēku tīklā, līdz ar to skolēniem nebija iespējams neierobežoti piekļūt datubāzu resursiem ārpus bibliotēkas darba laika. Problēmu atrisināja KISC piedāvātā iespēja piekļūt datubāzei Letonika ārpus bibliotēku tīkla – 2018. gadā datubāzes ārējo piekļuvi piedāvāja 5 novadu bibliotēkas.

Skatījumu un sesiju skaits liecina, ka datubāzes Letonika skatījumu skaits katru gadu pieaug, bet joprojām ir nepietiekams. Bibliotekāram jāiegulda milzīgs darbs, lai lietotājus informētu un ieinteresētu izmantot piedāvātās datubāzes. Diemžēl mūsdienu informācijas laikmetā, kur pieejams apjomīgs un daudzveidīgs informācijas resursu daudzums, lietotāji nenovērtē bezmaksas datubāzes, ko piedāvā bibliotēka. Reģionā, samazinoties datorlietotāju skaitam, samazinās lietotāju pieprasījums un datubāzu izmantošana. Diemžēl, joprojām lietotāji nenovērtē datubāzu News un Letonika saturs kvalitāti, bet izmanto populārākos informācijas resursus internetā.

Mūsdienu elektroniskajā laikmetā bērnus un jauniešus ir grūti ieinteresēt izmantot datubāzes, jo pieejami daudz un dažādi elektroniskie resursi. Tāpēc sadarbojoties ar izglītības iestādēm un skolotājiem, skolēni tiek informēti par datubāzēm. Savukārt pieaugušie jaunākās ziņas lasa papīra laikrakstos vai ziņu portālos internetā. Bibliotēkās tiek rīkotas arī apmācības skolēniem datubāzu lietošanā. Aktīvi iesaistījusies Durbes novada Durbes pilsētas bibliotēka un Pāvilostas novada Ziemupes bibliotēka, par ko liecina datubāzu News un Letonika statistikas rādītāji.

Bibliotēkās pastāvīgi ir pieejama informācija par bezmaksas datubāzēm News.lv un Letonika.lv, Filmas.lv, kā arī LNB e-resursiem (Digitālā bibliotēka, Periodika.lv).

Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem notiek regulāri, zvanot pa tālruni, sūtot īsziņas, vai rakstot informatīvas vēstules e-pastā vai uz Facebook.com. Izsniegtos izdevumus dažkārt ir grūtāk atgūt, jo par ilgāku izdevumu izmantošanu novadu bibliotēkās nav jāmaksā. Dažkārt grāmatas tiek atnestas novēloti pēc izsnieguma termiņa beigām, bet pagastu bibliotekāri uzskata, ka svarīgāk ir atgūt izsniegto grāmatu, lietotājam nepiespiežot maksājot kavējuma naudu. Grāmatas, kas ilgstoši netiek atdotas bibliotēkai, tiek norakstītas.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

Bibliotēku apmeklētāji interesējas, galvenokārt, par jaunajiem daiļliteratūras izdevumiem un iepriekšējo gadu izdevumus lasa ievērojami mazāk. Pagastu bibliotēkās novērojams mazs pieprasījums pēc nozaru literatūras – īpaši tas ir nepieciešams skolēniem un studentiem mācību un studiju vajadzībām. Izdevumi, kas regulāri nav pieprasīti pagastu bibliotēkās, tiek

pasūtīti ar Starpbibliotēku abonementa starpniecību no Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas vai Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājuma.

Novadu bibliotekāri joprojām saskaras ar vienu no sāpīgākajām problēmām – grāmatas tiek glabātas tām nepiemērotos plauktos un nepiemērotos klimatiskajos apstākļos. Iespēju robežās jaunie grāmatu plaukti tiek iepirkti pa dažiem, jo nomainīt visus grāmatu plauktus uzreiz ir finansiāli dārgi. Bibliotekāri secina – bibliotēkas krājuma uzglabāšanai un eksponēšanai daudzās novadu bibliotēkās nepieciešami jauni, mūsdienīgi plaukti un grāmatu krātuves.

8. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Bērnu un jauniešu lietotāju skaits samazinās proporcionāli iedzīvotāju skaitam, līdz ar to joprojām samazinās gan izsniegums, gan apmeklējums. Novadu centri un pagasti, kuros darbojas izglītības iestādes, bērnu un jauniešu lietotāju skaits ietekmē kopējo bibliotēkas lietotāju skaitu. Savukārt novados, kur likvidē vai reorganizē skolas, bērnu un jauniešu apmeklējums krītas. 2018. gadā tika reorganizētas (slēgtas) divas izglītības iestādes – Gramzdas pamatskola Priekules novadā un Lažas pagasta Apriķu pamatskola Aizputes novadā. Skolu likvidācija ietekmēja apmeklējumu un lietotāju skaitu bibliotēkā. Galvenās problēmas darbā ar bērniem un jauniešiem: intereses trūkums par grāmatām un citiem poligrāfiskā veidā iespiestiem izdevumiem, tendence aprobežoties ar vienu informācijas ieguves avotu – internetu.

Bērnu un jauniešu iesaistīšana dažādās lasīšanas un radošajās aktivitātēs, katram jāvelta individuāla uzmanība. Darbā ar bērniem nepieciešami papildus finanšu līdzekļi: interesantu pasākumu organizēšanai ar balvām, kas ļoti veicina bērnu līdzdalību konkursos un akcijās. Nepieciešami dažādi materiāli, lai veidotu interesantas radošās darbnīcas. Nepieciešams pilnveidot piedāvājuma klāstu bērniem un jauniešiem – CD, DVD, diski, galda spēles. 2018. gadā Sikšņu un Kalētu pagasta bibliotēkās iegādāts **smilšu gaismas galds**, kas tiek izmantots bērnu attīstošām nodarbēm.

Izvērtējot katru bibliotēku atsevišķi, kur vispārīgie rādītāji palielinājušies, izsnieguma un apmeklējumu pozitīvo dinamiku nodrošinājis kvalitatīvs bērnu un jauniešu literatūras krājums, kā arī notikušās lasīšanas veicināšanas aktivitātes sadarbībā ar pirmsskolas iestādi.

Tabula “Bērni un jaunieši”
(kopējais skaits par astoņu novadu 37 bibliotēkām)

	2016	2017	2018	% salīdzinot ar iep. gadu
Lietotāju skaits	3958	3751	3516	-5 % ; -5 %
Fiziskais apmeklējums	69491	64857	46643	-28% ; -7%
Izsniegums bērniem, jauniešiem	45683	40451	33835	-16% ; -11 %

Bērnu un jauniešu lietotāju īpatsvars 2018. gadā

2018. gads	Lietotāju skaits	Bērnu un jauniešu skaits*
Aizputes novads (pils. + 4 pagasti)	704	1541
Durbes novads (pils. + 4 pag.)	351	447
Grobiņas novads (pils. +4 pag.)	925	1683
Nīcas novads (2 pag.)	161	508
Pāvilostas novads (pils. + 2 pagasti)	299	414
Priekules novads (pils. + 5 pagasti)	738	958
Rucavas novads (2 pag.)	183	224
Vaiņodes novads (2 pag.)	155	461
Pavisam	3516	6236

* PMLP dati: Bērnu vecuma un dzimuma struktūra pašvaldībās, 01.01.2019. <https://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/iedzivotaju-registrs/>

Bibliotēkās, kur izveidotas bērnu literatūras nodaļas (Aizputes un Grobiņas pilsētu bibliotēkās) vai skolas bibliotēka apvienotas ar pagasta bibliotēku, intensīvāk nodarbojas ar jaunākā vecuma lasītāju iesaistīšanu zināšanu apguvē. Novados, kur izglītības iestādes (sākumskolas, pamatskolas, mākslas un mūzikas skolas) atrodas bibliotēku tuvumā, bērni un jaunieši ir aktīvāki bibliotēku lietotāji. Apkopojot reģiona bibliotēku datus par lietotājiem, 35% no kopējā lietotāju skaita ir bērni un jaunieši (līdz 18 g. v.).

Lietotāju skaits bibliotēkās, kas apkalpo vietējo izglītības iestāžu audzēkņus:

	Bibliotēka	2016.	2017.	2018.
1.	Cīravas pagasta bibliotēka	95	115	87
2.	Virgas pagasta Virgas bibliotēka	71	75	75
3.	Bunkas pagasta Krotas bibliotēka	147	132	139
4.	Gramzdas pagasta bibliotēka	78	80	86
5.	Kalētu pagasta bibliotēka	77	101	112
6.	Grobiņas pilsētas bibliotēka (+ bērnu nodaļa)	712	694	599
7.	Aizputes pils. bibliotēka (+ bērnu nodaļa)	499	424	365
8.	Durbes pilsētas bibliotēka	184	192	202

Aktīvu darbu ar bērniem jauniešiem veic Pāvilostas bibliotēka, Aizputes novada Kalvenes un Cīravas pagasta bibliotekāres.

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu

LCZB organizē profesionālās pilnveides seminārus novadu bibliotekāriem un konsultē novadu bibliotekārus par bērnu un jauniešu apkalpošanu un citiem jautājumiem. 2018. gadā LCZB organizētajā seminārā bibliotekāri klausījās par LNB lasīšanas veicināšanas programmu un kampaņu aktualitātēm, Grāmatu startu (Silvija Tretjakova); Lasīšanas veicināšanas

programmu publicitātei (Lāsma Badamšina); Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekciju, tās izvēles principiem un rezultātiem (Ilze Ramba).

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, jaunieguvumu proporcionalitāte, salīdzinot iegādāto pieaugušo un bērnu un jauniešu literatūru un lasītāju sastāvu, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles, diski u. c.)

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana notiek, izvērtējot esošo un potenciālo bērnu un jauniešu bibliotēkas lietotāju intereses un skolu ieteicamās literatūras sarakstu. Notiek laba sadarbība ar skolas literatūras skolotājiem. Abonējot preses izdevumus, kas paredzēti bērniem un jauniešiem, notiek sadarbība ar skolas bibliotekāri vai skolotājām, lai skolas bibliotēkas un pagasta bibliotēkas preses izdevumu krājums nepārklātos. Arvien vairāk bibliotēkās tiek iegādātas galda spēles un puzzles bērniem, tiek rīkotas spēļu stundas bibliotēkā.

Uzklusot un analizējot lasītāju vēlmes, tika noskaidrots, ka bērni pirmskolas un jaunākā skolas vecumā dod priekšroku grāmatām ar lieliem burtiem, kas atvieglo viņu lasītprasmi un kā arī grāmatas ar krāsainākām ilustrācijām (lielas pasaku grāmatas). Bērniem patīk lasīt grāmatas, kurās ir mazāk teksta un vairāk bilžu. Vecāko klašu skolēni vairāk interesējās par grāmatām, kuras ir viegli lasāmas un nav pārāk biezas. Jaunākas grāmatas bērniem un pusaudžiem bibliotēka saņēma no apgāda Zvaigzne ABC.

2018. gadā Grobiņas pilsētas bibliotēkā tika iegādātas jaunas bērnu aktivitāšu rosinošas spēles kā "ICECOOL" un "Burtiņu čempionāts". Ņemot vērā, ka skolā ir šaha pulciņš, arī bibliotēkas telpās pie 3 šaha un 2 dambrešu komplektiem bērniem ir iespēja trenēties turnīriem. Šīs spēles attīsta domāšanu un mazina hiperaktivitāti.

2018. gadā bērniem un jauniešiem (37 bibliotēkās) kopumā iepirkts 2047 grāmatu eksemplāri (t. sk. 1470 bilžu grāmatas bērniem) – 21 % no kopējā jaunieguvumu skaita bibliotēkās 2018. gadā. Salīdzinot ar 2017. gadu, kad bērnu un jauniešu grāmatas tika iepirktas par 27 % vairāk.

Astoņu novadu 37 bibliotēkās grāmatu krājuma lielums 2019. gada 1. janvārī bērniem un jauniešiem – 34 662 eksemplāri (01.01.2018. – 39 694 eks.).

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Uzziņu sniegšana - tas ir katras bibliotēkas ikdienas darbs. Vislielākie uzziņu meklētāji ir skolēni, kuriem nepieciešama visdažādākā informācija mācību procesa apguvei. Īpaši aktuāli tas ir Projektu nedēļu laikā. Daudzas klašu grupas vēlas šajā laikā apmeklēt bibliotēku, lai kolektīvi apgūtu uzziņu meklēšanas iemaņas. Daudzveidīga informācija par kādu noteiktu tematu visbiežāk ir nepieciešama skolēniem mācību procesā, tāpēc sniegto konsultāciju un uzziņu skaits nav precīzi uzskaitāms. Skolēni visvairāk izmanto dažādus avotus informācijas

iegūšanai – bibliotēkas krājumu, Latvijas publisko bibliotēku elektroniskos katalogus, autorizētās datubāzes, interneta resursus u.c. Lai veicinātu interesi par grāmatām, tiek rīkotas viktorīnas un mīklu minēšanas pēcpusdienas. Atsaucīgākie un aktīvākie bibliotēkas apmeklētāji ir pirmsskolas un jaunāko klašu skolēni. Skolēniem tiek sniegts atbalsts projektu darbu sagatavošanā un darbu noformēšanā. Vairākkārt sniegts atbalsts vidusskolas un tehnikumu audzēkņiem projektu darbu un kursa darbu sagatavošanā, noformēšanā.

Bērniem un jauniešiem rīkoti pasākumi bibliotēkās notiek sadarbībā ar izglītības iestāžu skolotājiem – organizētas lasīšanas aktivitātes, radošās darbnīcas, literatūras izstādes, ekskursijas, literatūras stundas, izglītojošas bibliotēkmācības stundas skolēniem, konkursi, datorprasmju pilnveide (datubāzes Letonikas konkurss, News.lv), Digitālā nedēļa, droša interneta dienas, dzejas dienu pasākumi.

Jaunākajiem lasītājiem patīk bilžu, karikatūru un komiksu grāmatas. Brīvā laika pavadīšanai bibliotēkā ir iespēja spēlēt galda spēles, mazākajiem lasītājiem krāsot krāsojamās grāmatas. Lai būtu mūsdienīgāk un ērtāk, jaunākiem lasītājiem tiek iegādāti atbilstošas mēbeles – jauni grāmatu plaukti un sēžampufi. Iecienītas ir enciklopēdijas, skolu romāni, piedzīvojumu literatūra, komiksi. Skolēni kopā ar latviešu valodas skolotāju, bibliotēkas telpās novadīja latviešu literatūras stundu. Tēma – jaunākā latviešu grāmata (Nīcas pagasta bibliotēka). Bibliotēkās tiek iepirkta jaunākās spēles ar dažādiem izglītojošiem jautājumiem un uzdevumiem, kā arī radošo darbu grāmatas. Daudzās bibliotēkās ir pieejamas arī galda spēles un multfilmas DVD, kas bērniem un jauniešiem labprāt patīk (piem., Tadaikū ciema bibliotēkā).

Interesanti pasākumi bērniem un jauniešiem:

Muzeju nakts – gadskārtējs pasākums Durbes novadā, kur iesaistās Dunalkas pagasta bibliotēka un Dunalkas pamatskola.

Muzejstundas – Priekules bibliotēka pirms vairākiem gadiem izveidotā sadarbība ar Priekules Mūzikas un mākslas skolu, bibliotēkā organizējot gleznu izstādes, uz tikšanos ar māksliniekiem aicinot mākslas skolas audzēkņus. Bibliotēkas vadītāja strādā arī par pasniedzēju Priekules Mūzikas un mākslas skolā, līdz ar to savus audzēkņus un bibliotēkas apmeklētājus iesaista radošajās darbnīcās.

Turi tīru Latviju (pēc M.Jakubovskas grāmatas “Meža detektīvs”) – pirmskolai.

Vairas Kārklīņas grāmatas “Rēķini galvā. Prāta asināšana no 9 – 99 gadiem” atvēršana. Iesaistījās Pāvilostas vidusskolas audzēkņi, Pāvilostas Mūzikas un mākslas skolas audzēkņi, to skaitā bērni no Vērgales pagasta un kaimiņu novada Jūrkalnes pagasta.

Gada dzīvnieks 2018 – vāvere. Pasākums organizēts 2. klases audzēkņiem Grobiņas pilsētas bibliotēkā.

Labo darbu stunda – pasākums organizēts 2.c klasei, kur skolēni mācījās saudzēt grāmatas un nedaudz arī pielabot noplīsušos vāciņus.

Radošās darbnīcas “Svētki nāk, svētki nāk, ko tie svētki atnesīs? Grobiņas pilsētas bibliotēkas māksliniece Inita Beihmane vadīja praktisko nodarbību ar idejām Ziemassvētku rotājumiem un dāvanām.

Lekcijas par bērnu un jauniešu lieko svaru (Pāvilostas bibliotēkā) – dažādi pasākumi dažāda vecuma grupām, sadarbībā ar Pāvilostas vidusskolu skolēni tika aicināti piedalīties lekcijās par bērnu un jauniešu lieko svaru.

Zīmēšanas konkurss “Aizpute pirms 100 gadiem”;

Meistardarbnīca – skolēni gatavo rotājumus bibliotēkas noformēšanai uz Valentīndienu (Aizputes pilsētas bibliotēka).

Ēnu diena – bibliotēkā ieradās iepazīties ar bibliotekāra profesiju (Aizputes novada bibliotēkas),

Tikšanās ar **folkloristiem Ivetu un Vidvudu Medeņiem**. Vidvuds Medenis iepazīstināja bērnus ar savu dzeju un mūsu zemes daudzveidīgo folkloru, latviskajām tradīcijām un dančiem (Kazdangas pagasta bibliotēka),

“Mainās bibliotēka , mainās sabiedrība” – iepazīstina bērnus ar bibliotēkas darbu un notiek rotaļas.

Drošāka interneta diena 2018 – Kalētu pagasta bibliotēkā.

Digitālā nedēļā un Drošāka interneta diena – Cīravas pagasta bibliotēkas darbinieki organizē konkursus dažāda vecuma bērniem un jauniešiem. Droša interneta nedēļā notika pasākums “Esi kopā ar labāku internetu”, kura laikā jaunieši iepazīs ar drošības noteikumiem interneta izmantošanā, personīgu datu aizsardzību.

Spēļu un aktivitāšu pēcpusdienas – pēcpusdienas ar spēlēm, stafetēm un atjautības. Pasākums tika organizēts bērniem un jauniešiem vasaras brīvlaikā. Tadaikū ciema bibliotēkas 2018. gada vislabāk apmeklētais pasākums.

Putnu dienas Cīravā – bibliotēkas rīkotais pasākums kas kļuvis par tradīciju, 2018. gadā notika Bibliotēku nedēļas laikā. Pasākumā piedalās ģimenes kopā ar bērniem un skolu jaunatne ne tikai no Cīravas pagasta, bet arī no Aizputes novada. Bibliotēka piedāvāja iespēju tikties ar dabas fotogrāfu Ivaru Freimani un apskatīt viņa neparasto foto izstādi “Zvēru un putnu pasaulē”, bet nedēļās nogalē bija iespēja dodiet vērtu putnus “Putnu dienās” kopā ar ornitologu Ritvaru Rekmani, kas jau notiek otro gadu. Putnu vērošanas pārgājiens: <https://www.cirava.lv/galleries/putnu-verosanas-pargajiens-cirava/>.

Sadarbojoties bērnu lasītveicināšanas projektos ar pirmsskolas izglītības iestādi „Pīlādītis” un Dzēves pamatskolu, Cīravas pagasta bibliotēkā tiek rīkoti kopīgi pasākumi. Izglītības iestāžu pedagogi un audzēkņi ir iesaistīti projektā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Kopīgi tiek veidoti Ziemeļvalstu nedēļas pasākumi, bibliotekāres dodas uz skolu, lai iepazīstinātu skolēnus ar jaunākajām grāmatām, tiek rīkoti Droša interneta dienas pasākumi

jauniešiem, Bērnu un jauniešu auditorijai Cīravas pagasta bibliotēka turpina piedāvāt dažādus radošus un sava talantu attīstošus pasākumus.

Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Populārākie lasīšanas veicināšanas pasākumi Novadu bibliotēkās:

- Bērnu un jauniešu žūrija – 2018. gadā iesaistījās 16 novadu publiskās un 4 izglītības iestāžu bibliotēkas, pavisam piedalījās 549 dalībnieki.

- Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļā piedalījās 9 bibliotēkas (2016. gadā iesaistījās 7 bibliotēkas).

- Lasīšanas veicināšanas programma **“Grāmatu starts”** pirmskolas vecuma bērniem: no 2015. gadā projektā iesaistījies Pāvilostas bibliotēka un Kalētu pagasta bibliotēka (2018. gadā – 33 bērni), no 2017. gada – Cīravas pagasta bibliotēka.

Cīravas pagasta bibliotēkā pirmo projekta “Grāmatu starts” gadu noslēdza maijā ar izlaidumu Mazo pūču skolā, kuru apmeklēja 20 mazuļi, vecumā no 3-4 gadiem kopā arī vecākiem. Pārskata periodā notika četras nodarbības: tikšanās ar Lielo Pūču un iepazīšanās ar bibliotēku, Pastāsti man pasaciņu (izmantojot *kamišibai* papīra teātri), Runča Punča mīļumdienu un “Krāsaino smilšu spēles”, izmantojot bērnu attīstības centra “Taurenīši” piedāvājumu. Projekta rezultātā tā dalībnieki tika iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumiem, bet vecāki izglītoti bērna intereses radīšanai par grāmatu pasauli.

Kalētu pagasta bibliotēkā visa gada garumā notika “Pasaku rīti” pirmskolas vecuma bērniem, piedalījās 33 bērni vecumā no 3-6 gadi.

2018. gadā Pāvilostas bibliotēka mazajiem lasītājiem organizēja vietējos lasītveicināšanas pasākumus, jo finansiāli nebija iespējams iegādāties projektā nepieciešamo dāvanu komplektu.

2018. gada beigās lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts” iesaistījās Virgas pagasta Purmsātu bibliotēka, bet 2019. gadā – Kazdangas pagasta bibliotēka.

Interesantākie lasīšanas veicināšanas pasākumi bibliotēkās:

“Lasonīši ciemos nāk!” (Cīravas pagasta bibliotēkas un pirmskolas izglītības iestādes “Pīlādžītis” kopīgais projekts), kurā iesaistās visi bērnudārza bērni;

- **“Pūce iesaka lasīt”** (Kalētu pagasta bibliotēka sadarbībā ar Kalētu pamatskolu, 22 bērni);

- Pasākuma cikls mazajiem lasītājiem **„Bibliotēkas grāmatu Rūķa soma..”** Organizē Kalvenes pagasta bibliotēka sadarbībā ar vietējo pirmsskolas iestādi.

- **„Sāksim lasīt grāmatas”** – tradicionāla pirmklasnieku uzņemšana Grobiņas pagasta bibliotēkā. Bērni iepazīstas ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem, bibliotēkas krājumu, bērnu grāmatām.

- **Pareizlasīšana – 1 pasakas lasīšana.** Notika Sikšņu bibliotēkā, kur piedalījās 1.,2.klases bērni, kuri lasīja pasaku un paši vērtēja, kurš ātrāk un pareizāk izlasa fragmentu no pasakas. Noslēgumā tiek katram dalībniekam pa balviņai.

- **“Lasīšanas maratons”** lasīšanas veicināšanās aktivitāte, ko organizē Embūtes pagasta bibliotēka.

- **Sāksim lasīt grāmatas** – pirmklasnieku uzņemšana Grobiņas pagasta bibliotēkā.

- **“Lasītprasmes veicināšana”** –konkurss notiek visa gada garumā. Gada beigās tiek apbalvoti labākie lasītāji divās vecuma grupās. 1. – 4. klašu un 5. – 9. klašu grupā, katrā grupā trīs labākie lasītāji. Tiek atlasīti lasītāji, kuri šajā gadā ir izlasījuši visvairāk grāmatas. Organizē Aizputes pilsētas bibliotēka.

- **“Labākais 2018. gada lasītājs”.** 2018. gadā kā balvas tika izvēlēti T –krekli ar apdruku – pūce un uzraksts Organizē Aizputes pilsētas bibliotēka.

- Lasīšanas veicināšanas pasākums (konkurss) **“Vasara kopā ar grāmatu”** (Gramzdas pagasta bibliotēka).

- Sadarbībā ar Kalētu pamatskolu, Kalētu pagasta bibliotēka piedalījās Baltu valstu literatūras nedēļas Latvijas un Lietuvas Republikas projektā – 90.

- Jau otro gadu Cīravas pagasta bibliotēkā tika organizēts 1.-3. klašu **dzejas pasākums**, kas bija veltīts bērnu grāmatu autorei Inesei Zanderes jubilejai (“Zirgā ar dzejnieci Inesi Zanderi”). Bērniem bija iespēja iepazīties ar grāmatu izstādi bibliotēkā, piedalīties dzejas konkursā ar savu izvēlēto I. Zanderes dzejoli, noklausīties video ierakstu, kurā grāmatu “Zirgā” lasa pati autore. Cīravas pagasta bibliotēkas sadarbības partneri jau daudzus gadus ir Aizputes mākslas skola ar savām audzēkņu izstādēm un Aizputes mūzikas skola, kura ar bērnu muzikālajiem priekšnesumiem bagātina mūsu izstāžu atklāšanas pasākumus.

Populārākās lasīšanas veicināšanas programmas novadu bibliotēkās ir “Bērnu un jauniešu žūrija”, “Skaļās lasīšanas sacensība” un Ziemeļvalstu literatūras nedēļa.

Lasīšanas veicināšanas programma “Bērnu un jauniešu žūrija” joprojām ir viena no veiksmīgākajām programmām novadu bibliotēkās, kurā aktīvi iesaistās bērni un tiek aicināti jauni dalībnieki. Novadu mazpilsētās, kur darbojas izglītības iestādes, bibliotēkas piedalās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu un jauniešu žūrijā”. Taču samazinoties bibliotēkas lietotāju (bērnu) skaitam, samazinājies BJŽ dalībnieku skaits reģionā.

2018. gadā “Bērnu un jauniešu žūrijā” piedalījās ap **980 bērni** no **24** novada publiskajām un skolu bibliotēkām (t. sk. 20 novadu bibliotēkas un 4 novada skolu bibliotēkas). Tika sadalītas 992 balviņas.

Aktīvākās bibliotēkas, kas piedalījās “Bērnu un jauniešu žūrijas” 2018. gadā:

- Cīravas pagasta bibliotēka jau 17 gadus ir projekta “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” dalībniece. Projekts bibliotēkā tiek realizēts sadarbojoties ar Dzērvies pamatskolu un

pirmsskolas izglītības iestādi "Pīlādztītis" (audzēkņu grupa "Sprīdīši"). 2018. gadā projektā piedalījās 62 grāmatu eksperti. Interesanta ir bibliotēkas pieredze ar Dzērves pamatskolas 1., 2. un 3. klasi, kur, pateicoties klašu audzinātāju iniciatīvai, visi skolēni kopīgi klasē lasa un novērtē projekta grāmatas savā vecuma grupā. Balvā par aktīvu līdzdalību eksperti saņem pateicības un dāvanas Ziemassvētku pasākumā, bet labākie lasītāji piedalās Lielajos Lasīšanas svētkos Rīgā.

- Grobiņas novada Grobiņas pilsētas bibliotēka – 60 eksperti. Projekts realizēts sadarbojoties ar Grobiņas ģimnāzijas bibliotekāri. 2018. gadā Grobiņas pilsētas bibliotēka rīkoja "Bērnu/jauniešu/vecāku žūrijas 2017" noslēguma pasākumu, kurš notika divos cēlienos. Grobiņas ģimnāzijas aktu zālē pirmās grupas (5+ un 9+) lasītāji tikās ar dzejnieci Ivetu Skapsti no Ventspils. Tajā piedalījās 60 Grobiņas novada čaklie lasītāji no Grobiņas pilsētas, Grobiņas, Gaviezes, Bārtas un Medzes pagastu bibliotēkām. Otrā grupa (11+ un 15+) Bērnu brīvā laika pavadīšanas centrā Grobiņā tikās ar dzejnieci Ievu Samausku no Saldus. Šajā reizē piedalījās 20 pilsētas bibliotēkas lasītāji. Liela daļa no šo pasākumu apmeklētājiem turpināja lasīt un vērtēt arī 2018. gada lasīšanas veicināšanas mērķprogrammas kolekcijas grāmatas.

Jaunā 2018. gadā Latvijas publiskajās bibliotēkās uzsāktā aktivitāte – konkurss "**Skaļās lasīšanas sacensība**" ir kļuvusi par populāru pasākumu skolēnu vidū. Sacensība, atbilstošā grāmatas fragmenta izvēle, skolasbiedru līdziesaiste, atbalstot klasesbiedru, un fināls Liepājā ir lielisks veids kā trenēt uzstāšanos auditorijas priekšā. 2018. gadā konkursā iesaistījās 9 novadu bibliotēkas – Krotas bibliotēka, Otaņķu bibliotēka sadarbībā ar Rudes pamatskolu, Priekules bibliotēka, Cīravas pagasta bibliotēka sadarbībā ar Dzērves pamatskolu, Kalētu pagasta bibliotēka, Pāvilostas bibliotēka, Dunalkas pagasta bibliotēka sadarbībā ar Dunalkas pamatskolu, Otaņķu pagasta bibliotēka un Medzes pagasta bibliotēka sadarbībā ar Kapsēdes pamatskolu. Reģionālajā finālā Rudes pamatskolas audzēknis ieguva godpilnu pirmo vietu un ceļazīmi uz Nacionālo finālu LNB. "Skaļās lasīšanas sacensības" vietējo pusfinālu organizēja Cīravas pagasta bibliotēka kopā ar Dzērves pamatskolu 5. un 6. klašu skolēniem, bet 1.-3. klašu skolēniem dzejas stundas "Zirgā ar dzejnieci Inesi Zanderi", veltītu dzejnieces 60 gadu jubilejai.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Bibliotēkas regulāri sadarbojas ar novadu pirmsskolas un sākumskolas izglītības iestādēm, pamatskolām un vidusskolām, iestāžu skolotājiem. Kopīgi veidotas aktivitātes un lasīšanas veicināšanas pasākumi uzlabo bibliotēku apmeklētību. Lai bibliotēkās tiktu piesaistīti jaunie lasītāji (pirmsskolu audzēkņi), bibliotēkās tiek organizētas iepazīšanās stundas pirmsskolas iestāžu audzēkņiem, kuri ir potenciālie bibliotēkas apmeklētāji. Sadarbības tīkls ar

izglītības iestādēm reģionā ir ilggadējs: katru gadu pirmsskolu audzēkņi kopā ar skolotāju aktīvi apmeklē bibliotēku, pamatskolēni apmeklē informācijpratības nodarbības bibliotēkā, iepazīstas ar bibliotēkas piedāvājumu, piedalās lasītveicināšanas programmās, izpaužas radoši.

Kalētu pagasta bibliotēka rīkoja represēto piemiņas atceres pēcpusdienu, kurā notika tikšanās ar represēto vaiņodniecī Mārīti Lapiņu. Pasākumu apmeklēja 56 dalībnieki.

Bibliotēku darbinieku tālākizglītības vērtējums specializācijā

Novadu bibliotēku darbinieki, kuri specializējas darbā ar bērniem un jauniešiem, piedalās Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas (LCZB) un Bērnu literatūras centra organizētajos semināros. 2018. gadā seminārā par lasīšanas veicināšanu piedalījās 18 publisko un skolu bibliotekāri no astoņiem novadiem. Semināra dalībnieki tika iepazīstināti LNB lasīšanas veicināšanas programmām un kampaņu aktualitātēm, programmu “Grāmatu starts”, Lasīšanas veicināšanas programmu publicitāti, Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2018 kolekciju un tās izvēles principiem.

Organizēto semināru skaits un apjoms ir nepietiekams, tāpēc vienai no darba prioritātēm jābūt darbinieku izglītošana, kuri strādā ar bērniem un jauniešiem bibliotēkās. Vairākās novadu bibliotēkās strādā darbinieki, kuri ir ieguvuši pedagoģisko izglītību. Iegūtā izglītība noder ikdienas darbā ar bērniem un jauniešiem.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Liela un nopietna problēma ir bērnu un jauniešu skaita samazināšanās mazpilsētās un “lauku teritorijās”, kā arī “lauku skolu” reorganizācija. Skolu reorganizācija ietekmē skolēnu pārvietošanos uz cita novada izglītības iestādēm, līdz ar to skolēniem nav iespēja apmeklēt bibliotēku deklarētajā dzīvesvietā.

Skolēni labprāt pavada laiku bibliotēkā pēc skolas līdz autobusam braukšanai mājās, ja bibliotēka atrodas tuvumā. Lai veidotu interesantus un bērnu auditorijai saistošus pasākumus, nepieciešami papildus finanšu līdzekļi (pasākumu organizēšanai un balvām), jo tas veicina bērnu līdzdalību. Bibliotekāri sadarbojas ar vietējām izglītības iestādēm, lai veicinātu skolēnu interesi apmeklēt vietējo bibliotēku.

Pēc statistikas datu analīzes (par iesniegumu un apmeklējumu), bērni un jaunieši mazāk lasa grāmatas, bet vairāk interesējas par informācijas tehnoloģijām. Bibliotekāram jābūt radošam, lai izmantojot informācijas tehnoloģijas, piedāvātu dažādus konkursus.

Nepieciešamie pasākumi mērķa sasniegšanai:

- Bibliotekāriem (sadarbībā ar skolotājiem) jāiegulda darbs bērnu un jauniešu intereses veicināšanai par grāmatām un tiešsaistes datubāzēm, to popularizēšanu,
- jāveido pasākumus darbam ar pusaudžiem, izmantojot modernās tehnoloģijas,

- lielāks pašvaldības finansējums bērnu un jauniešu literatūras komplektēšanai un pasākumu organizēšanai.

9. Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi

Novadpētniecības darbs nav iedomājams bez publicēto materiālu vākšanas, apkopošanas, sistematizēšanas un popularizēšanas. Reģiona novadu bibliotēkās darbojas vietējie muzeji un senlietu krātuves, kur apkopoti novadpētnieciska satura priekšmeti un informācijas par pagastu vai novadu. Bibliotēkās tiek apkopota informācija par ievērojamiem novadniekiem, apzināti bijušie un esošie iedzīvotāji, pēc dažādiem avotiem un aculiecinieku atmiņām pētīta attiecīgā pagasta vēsture, pierakstīti nostāsti un atmiņas, cilvēku likteņi.

Novadpētnieciskie materiāli, galvenokārt, tiek apkopoti tematiskās mapēs, kas ir pieejamas jebkuram bibliotēkas apmeklētājam, bet nav pieejams digitālajā vidē. Novadpētniecības darba entuziasti ir vietējie pensionētie skolotāji un kultūras darbinieki, kuru apkoptie un sistematizētie materiāli dažkārt nokļūst arī bibliotēkās vai pārtop par grāmatām. Novadpētnieki labprāt sadarbojas ar bibliotēkām – veido tikšanās vakarus, rīko izstādes un grāmatu atvēršanas.

2018. gadā tika sagatavoti un izdoti vairāki novadpētnieciskā satura izdevumi – monogrāfijas un atmiņu stāsti, gan dzejas izdevums.

2018. gadā reģionā tika sagatavotas un izdotas vairākas grāmatas:

1. Aizputes novadā – **Lejaskurzemes teikas, nostāsti un spoku stāsti, 2. daļa**. Vākusi un sakārtojusi Mirdza Birzniece. Izdevējs Talsu tipogrāfija, 2018. ISBN 9789934195723. Grāmata izdota ar Aizputes novada domes atbalstu. Grāmatu iespējams iegādāties Aizputes novada domē.

Grāmatas atvēršanas pasākums: <https://www.liepajniekiem.lv/zinas/novados/patverumsmates-poda-227631>

2. Grobiņas novadā – **100 stāsti par Grobiņas novadu: cilvēki, vietas, notikumi**. Autori teksts Kristīne Pastore, Andžils Remess. Izdota Rīgā, Latvijas Mediji, 2018. ISBN 9789934155536. Grāmata izdota ar Grobiņas novada domes atbalstu. Grāmatu iespējams iegādāties Grobiņas pilsētas bibliotēkā.

Grāmatas atvēršanas pasākums: <https://www.rekurzeme.lv/vietejas-zinas/grobinas-novada/foto-100-stasti-par-grobinas-novadu-piedzivo-atversanas-svetkus-139536>

3. Pāvilostas novadā – **Dzintargraudi: kopkrājums 2018**. Izdevējs Pāvilostas novada pašvaldība, 2018. ISBN 9789934196539. Grāmatā apkopoti 32 Pāvilostas novada autoru dzejoļi, stāsti un esejas par Pāvilostu, Vērgali, Ziemupi, Saraiķiem un citām novada vietām. Grāmata izdota ierobežotā skaitā un nav nopērkama tirdzniecībā.

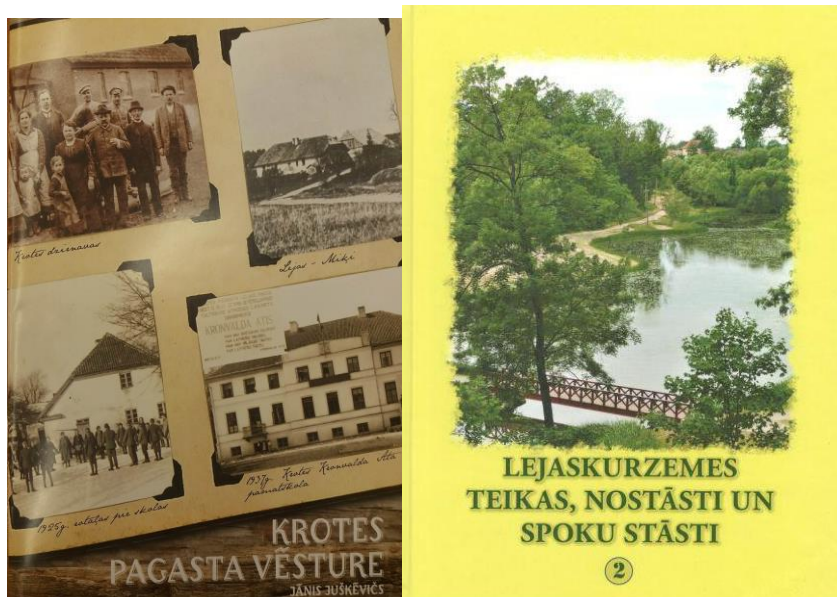
Grāmatas atvēršanas pasākums: <https://www.liepajniekiem.lv/zinas/novados/silts-ka-dzintars-226429>

4. Vaiņodes novadā – **Reiz Embūtē un tās apkārtnē**. Mārīte Ramša. Rīga : Sava grāmata, 2018. Autore Mārīte Ramša ir Embūtes vēstures pārzinātāja, taču nav Embūtē dzimusi un augusi, bet Embūti ļoti iemīļojusi. Dabas pētniece, dzīvnieku mīļotāja, strādājusi Dabas aizsardzības pārvaldē par referenti.

Grāmatas atvēršanas pasākums : <https://www.liepajniekiem.lv/zinas/novados/patverums-mates-poda-227631>

5. Durbes novadā – **Durbes stāsti**. Reinis Bahs. 2018. ISBN 9789934876370. Grāmatas atvēršana Durbes muzejā 2019. gada 19. janvārī. Grāmatas atvēršana: <https://www.liepajniekiem.lv/zinas/novados/durbes-stasti-lasitaju-rokas-229661> Grāmatas izdotas ar novadu pašvaldību finansiālo atbalstu un ir pieejamas gan LCZB, gan vietējās pašvaldību publiskajās bibliotēkās.

6. Brošūra “**Krotas pagasta vēsture**”. Sagatavojis Jānis Juškēvičs. Izdevējs Krotas bibliotēka (Lita Vēkause).

Pārskata perioda prioritātes:

Gatavošanās Latvijas simtgadei, kas bija nozīmīgs notikums katrā novadā, pilsētā, pagastā. Novados notika dažādi pasākumi, lai atzīmētu Latvijas neatkarības atgūšanas 100gadi.

Priekules novadā notika vairāki Latvijas simtgadei veltīti pasākumi, kurā iesaistījās vietējās bibliotēkas:

- Krotas bibliotēkas izdotā Jāņa Juškēviča rakstītās **brošūras** "Krotas pagasta vēsture" prezentācija. J. Juškēviča manuskriptu Krotas bibliotēkai uzdāvināja 1989. gadā un glabājās Krotas bibliotēkā. Par bibliotēkas finansējumu manuskripts tika izdots brošūras veidā.

- 2018. gadā sadarbībā ar filmētāju Intu Folkmani tapusi otrā filma par Kroti – "**Krote Latvijas simtgadē**". Filma veidota par Krotas bibliotēkas finansējumu. Filma "Krote Latvijas simtgadē" tika pirmoreiz demonstrēta 9. novembrī. Filma apskatāma www.youtube.com, www.facebook.com un www.draugiem.lv. Filmas tapšanas gaitā uzklautas un ierakstītas daudzu pagasta iedzīvotāju atmiņas, kā arī fotografētas vēsturiskās vietas un Krotas dabasskati.

- 2018. gadā tika paveikts liels darbs pie videofilmas izveides par Gramzdas pagasta vēsturi "**Gramzda gadsimtu griežos**". 2019. gadā plānots papildināt videomateriālu. Šie videomateriāli būtiski papildina un bagātina Gramzdas novadpētniecības materiālu bāzi un kalpos kā labs prezentācijas materiāls par Gramzdas pagastu.

- Aktivitāte "**Izgaismo Priekules novadu**" Divu dienu laikā ar lāpu rokā tika izskriets Priekules novads, apmeklējot kultūrvēsturiskas vietas. Krotas bibliotēkā viesojās skrējēji, kur tos iepazīstināja ar vēsturiskām vietām un ievērojamiem cilvēkiem.

- Akcija "**Apceļo Kurzemi**", kuras laikā ikviens tika aicināts iegriezties Krotas bibliotēkā un iegūt īpašo akcijas zīmogu.

- 2018.gadā Ziemupes bibliotēka un saietu nams saņēma finansējumu senlietu krātuves "**Ziemupes Jūras māja un senlietu krātuve**" izveidei. Vecās ēkas pārbūve iesākās 2018. gada augustā. 2019. gadā ēka tiks pabeigta. Šobrīd jāizstrādā ēkas saturiskā un vizuālā koncepcija. Ir atbalstīts projekts "Ziemupes Jūras māja un senlietu krātuve". Šobrīd notiek celtniecības darbi, bet šobrīd nav finansējuma ekspozīciju izveidei un izvietojšanai.

Papildināts novadpētniecības materiālu klāsts:

- Izveidotas divas videofilmas: par Krotas vēsturi “Krote Latvijas simtgadē” un Gramzdas pagasta vēsturi “[Gramzda gadsimtu griežos](#)”, apkopojot novada iedzīvotāju foto un citus materiālus, cilvēku atmiņas par laiku toreiz. Videofilmas ir nozīmīgs papildinājums bibliotēkas novadpētniecības krājumā, pieejams digitālā formātā.
- Brošūras “Krotas pagasta vēsture” izdošana
- Mirdzas Birznieces apkopotās biogrāfiskās vārdnīcas “Ar Aizputi un novadu saistītie” grāmatas virtuālās versijas papildināšana ar jauniem šķirkļiem un esošo personu šķirkļu papildināšana. Biogrāfiskā vārdnīca <http://vardnica.aizpute.lv/>
- Cīravas pagasta iedzīvotāju dzīves stāstu apzināšana un dokumentēšana, ko veic Cīravas pagasta bibliotēka – tie ir Sibīrijas izsūtījuma stāsti, Latvijas Trešās atmodas aculiecinieku stāsti, Baltijas ceļa un Barikāžu laika atmiņas. Tiek dokumentēts cīravnieces Skaidrītes Prāmaltes Trešās atmodas laika Latvijas karoga stāsts. Bibliotēkā izveidots stends par Cīravas pagasta bibliotēkas vēsturi. Gatavojoties Latvijas simtgadei, tika izpētīti un apkopoti materiāli par bijušo cīravnieku, Lāčplēša ordeņa kavalieri Jāni Vītiņu, kura devums vēstures līkločos ir neglābjami piemirsts. Jānis Vītiņš ne tikai piedalījies brīvības cīņās, bet Latvijas brīvvalsts laikā ir bijis slavens operdziedātājs, viņa piemiņai tiks veltīts īpašs operas iestudējums 2019. gada opermūzikas svētkos Siguldā. Bibliotēkas darbinieki dodas uz mājām pie cilvēkiem, kuri vēlas pastāstīt savas dzīves spilgtākos notikumus, kas saistīti ar mūsu Latvijas vēstures dažādiem laika posmiem. Materiāli tiek ierakstīti diktofonā un saglabāti bibliotēkas arhīvā, interesantākos publicējam Aizputes novada domes izdevumā “Aizputes Avīze”.

Novadpētniecības krājums:

Novadpētniecības krājumā bibliotēkās atrodas novadnieku sarakstītās grāmatas un apkopotās tematiskās mapes. Novadu pašvaldības atbalsta novadpētnieciska satura izdevumu izdošanu par novadu, ievērojamām personībām un notikumiem, kā arī dāvina bibliotēkām izdevumus, lai tie ir pieejami jebkuram novada iedzīvotājam.

Bibliotēkās tiek apkopota informācija par ievērojamiem novadniekiem un novada vēsturi. Novados, kuros darbojas vietējās senlietu krātuves, novadpētniecības materiālu vākšana un apkopošana notiek sadarbībā ar senlietu krātuvi, lai materiāli nedublētos.

Novadpētniecības krājuma kvalitāte ir apmierinoša, jo apkopots bagātīgs materiālu klāsts. Taču krājuma izmantojums ir pieejams tikai uz vietas bibliotēkā, jo materiāli nav pieejami tiešsaistē. Krājuma pieejamība digitālā vidē – izmantojot LCZB veidoto Novadpētniecības datubāzi <https://liepaja.biblioteka.lv/Alise/lv/home.aspx>.

Katru gadu Bārtas muzeja sagatavotā un atjaunotā izstāde “Goda bārtenieki–jubilāri” priecē Bārtas bibliotēkas apmeklētājus visa gada garumā.

Katru gadu Bunkas pagasta bibliotēkā tiek sagatavota izstāde– “Bunka pirms 10 gadiem”, kurās var apskatīt tā laika notikumus (materiāli: preses izgriezumi, vecās fotogrāfijas).

Sākot ar 2017. gadu aktīvi tika uzsākts darbs, vācot un apkopojot dažāda veida materiālus no Gramzdas iedzīvotājiem, lai uzlabotu un papildinātu Gramzdas novadpētniecības bāzi un, lai iegūtu materiālu 2019. gada videofilmam par Gramzdas un Aizvīķu pagasta vēsturi, turpinot 2018.gadā iesākto īsfilmu “Gramzda gadsimtu griežos”.

Aktīvs novadpētniecības darbs tiek veikts Aizputes pilsētas bibliotēkā, kur nozīmīgu vietu ieņem bibliotēkas darbinieku veidotās novadpētniecības tematiskās mapes – par pašvaldības darbību, saimniecisko dzīvi, vēsturiskajiem notikumiem, kultūru, mākslu, par ievērojamākajām vietām un tūrisma objektiem u.c. Pavisam bibliotēkā izveidotas **136 tematiskās mapes**. Krājumā glabājas arī vairāku aizputnieku atmiņu pieraksti un pašvaldības izdevums „**Aizputes Avīze**”, kas iznāk reizi mēnesī un makets tiek sagatavots bibliotēkā. Par avīzes izdošanu atbild un arī raksta rakstus vecākā bibliotekāre Dina Kopštāle. 2018. gadā novadpētniecības krājums regulāri tika papildināts ar jauniem materiāliem: tika turpināta periodisko izdevumu, bibliotēkas fonda jaunieguvumu izpēte un atlase novadpētniecības krājumam. Tika veikta nepieciešamo materiālu kopēšana un materiālu apkopošana no internetā pieejamām datu bāzēm. Izveidots fotogrāfiju krājums, kas ietver pilsētas ievērojamākās vietas, arhitektūru un dabu, fotogrāfijas par iestādēm un uzņēmumiem, dažādiem pasākumiem un notikumiem. Krājums ir hronoloģiski un tematiski sašķirots, pieejams no bibliotēkas datora. **Novadpētniecības darba popularizēšana**

Pateicoties bibliotēkā pieejamam un apkopotajam novadpētniecības krājumam (grāmatas un tematiskās mapes), skolēni sadarbībā ar skolotājiem aktīvi izmanto bibliotēku novadpētniecības materiālus, izstrādājot zinātniski pētnieciskos darbus. Visvairāk krājums tiek izmantots meklējot dažādas uzziņas, jo ir pierādījies, ka ne visu novadpētniecisko informāciju var atrast internetā.

2018. gada februārī **Krotēs bibliotēkā** notika Krotēs skolas skolēnu projektu diena. Visas dienas garumā nāca klašu kolektīvi un iepazinās ar bibliotēkas vadītājas Litas Vēkauses sagatavoto prezentāciju par Krotēs skolas vēsturi.

Krotēs bibliotēkas vadītāja organizēja novadpētniecisko **ekspedīciju** pa pagastu un tā apkārtni – uz Krusātu, apdzīvotu vietu, kas agrāk piederējusi Krotei. Rudenī Krotē tika rīkota Baltu diena, kuras organizēšanā piedalījās arī Krotēs bibliotēkas vadītāja. Pasākuma laikā sabraukušie viesi no Skodas (Lietuva), Brocēniem, Saldus, Kuldīgas, Rudbārziem un citām vietām tika aicināti uz bibliotēku, kā arī bibliotēkas vadītāja sniedza stāstījumu par pagasta vēsturiskām vietām.

Krotas bibliotēkas izdotā Jāņa Juškēviča rakstītās brošūras "Krotas pagasta vēsture" – popularizē bibliotēkas novadpētniecības krājumu.

Cīravas pagasta bibliotēka iesaistījās biedrības "Cita Abra" projektā "*Cīravas parka leģendas*", piedaloties rakstnieka Paula Bankovska rakstniecības meistarklasēs un sacerot leģendas par Cīravu.

Aizputes pilsētas bibliotēkā 2018. gadā organizētas tematiskās izstādes Malkas piļu meistaram Eduardam Dambergam – 90, Leļļu kolekcijas izveidotājai Valdai Jēriņai – 80, Fotogrāfam un gleznotājam Visvaldim Actiņam – 90, izstāde par koka tēlnieku Rūdolfu Kopštālu, kas papildināja viņa skiču izstādi. Lietotāju informēšana par novadpētnieciska satura jaunumiem notiek arī izmantojot Aizputes pilsētas bibliotēkas profilus sociālajos tīklos www.draugiem.lv un www.facebook.com.

Rucavas pagasta bibliotēka aktīvi darbojas novadpētniecības materiālu apkopošanā un popularizēšanā. Pierakstītas atmiņas par Jāni Ģirni, Alvīni Ģeistauti un citiem – Rucavas folkloras un tradīciju vācējiem 1920. gados, kā arī Kultūras Fonda 1961. gada ekspedīciju un teicējiem. Dažādu informāciju un materiālu (kopiju) apmaiņa bibliotēkai notiek ar Dunikas pagasta senlietu krātuves "Lauksargi" vadītāju Ausmu Padalku; Nīcas novada senlietu krātuves vadītāju Gitu Vanagu; Liepājas muzeja galveno pētnieci Uļu Gintneri; Bārtas pagasta muzeju; Sventājas (Lietuva) novadpētniekiem Miķeli Balčus un Daliju Mikelauskieni. Bibliotekāre ieguldījusi apjomīgu darbu informācijas materiālu apkopošanā – veikta dokumentu kopēšana un fotografēšana Liepājas zonālā valsts arhīvā, gan Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā (vecu laikrakstu izpēte). Bibliotēkā viena telpa atvēlēta novadpētniecības materiālu atklāsmi.

Sadarbība novadpētniecības jomā

Vairākas novadu bibliotēkas aktīvi turpina iesākto sadarbību novadpētniecības jomā.

Aktīvākās bibliotēkas reģionā:

- Aizputes pilsētas bibliotēka,
- Priekules novada Bunkas pagasta Krotas bibliotēka,
- Rucavas novada Rucavas pagasta bibliotēka,
- Grobiņas novada Grobiņas pilsētas bibliotēka
- Aizputes novada Cīravas pagasta bibliotēka.

Bunkas pagasta Krotas bibliotēkas sadarbības partneri:

1. Novadpētniecības darbu Krotas bibliotēkā tiek veikts sadarbojoties ar biedrības "VĀRTAVA" dalībniekiem.

2. Krotas bibliotēka kopš 2014. gada uz četriem gadiem bija iekļauta UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Stāstu bibliotēku tīklā. 2017.gadā bibliotēka tika vēlreiz uz 2 gadiem iekļauta darbības tīklā.

3. Turpināta sadarbība ar kinooperatori Intu Folkmani, veidojot filmu par Kroti – “Krote Latvijas simtgadē”, Aizvadītajā gadā bibliotēkas vadītāja pēc Skodas rajona bibliotēkas aicinājuma piedalījās 22.septembrī Baltu vienības dienu pasākumā Skodā, kur zinātnisko darbu konferencē uzstājās ar referātu- “Krotas Brūveru upuravots”. Pēc konferences Kubilišķes pilskalnā turpinājās pasākuma otrā daļa, kurā bibliotēkas vadītāja kopā ar Rēzeknes un Skodas bibliotēku vadītājiem aizdedzināja kopīgu baltu ugunsgrāvu.

Durbes bibliotēka sadarbojas ar vietējo Durbes muzeju, kas izmanto bibliotēkas novadpētniecības materiālus.

Aizputes novada Cīravas pagasta bibliotēka sadarbojas ar Cīravas Senlietu krātuvi, Dzērves pamatskolas vēstures istabu un Cīravas luteriskās baznīcas arhīvu, apkopojot un vācot novadpētniecības materiālus.

Aizputes pilsētas bibliotēkas darbinieki piedalījās M. Birznieces apkopotās biogrāfiskās vārdnīcas “Ar Aizputi un novadu saistītie” virtuālās versijas papildināšanā ar jauniem šķirkļiem un esošo personu šķirkļu papildināšanā. Virtuālā vārdnīca tika publicēta 2016. gadā.

Jauninājumi novadpētniecības darbā

Gatavojoties uzsākt atmiņu stāstu dokumentēšanu, Priekules bibliotēkā iegādāts diktofonu.

Cīravas pagasta bibliotēkā izveidots stends par bibliotēkas vēsturi. Gatavojoties Latvijas simtgadei, tika izpētīti un apkopoti materiāli par bijušo cīravnieku, Lāčplēša ordeņa kavalieri Jāni Vītiņu. Materiāli tiek ierakstīti diktofonā un saglabāti bibliotēkas arhīvā, interesantākos publicējam Aizputes novada domes izdevumā “Aizputes Avīze”.

Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Novadpētniecības materiāli tiek apkopoti mapēs un tiek sistematizēti pa tēmām, bet tie nav pieejami ārpus bibliotēkas, digitālajā vidē. Materiālu digitalizācija šobrīd nav plānota, līdz ar to iedzīvotājiem netiek nodrošināta neierobežota piekļuve materiāliem.

Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Lai popularizētu bibliotēkas novadpētniecības krājumu, bibliotēkas sadarbojas ar citām pašvaldības iestādēm, ar kurām sadarbība tiek turpināta. Nākotnē bibliotēkām jāapsver sadarbības iespējas ar vietējā novada pašvaldību un tās speciālistiem, jo novadpētniecības materiālu apkopošana un eksponēšana ir visa novada prioritāte. No pieejamības viedokļa, apkopotie materiāli jāpadara pieejami tiešsaistē (neaizmirstot par autortiesību ievērošanu).

Pagastos, kuros ir vietējā senlietu krātuve vai muzejs, bibliotēkas neveic aktīvu novadpētniecības darbu. Bibliotēkas sadarbojas izstāžu veidošanā par novadpētniecības materiāliem.

Novadpētniecības datubāze

Novadpētniecības datubāzi veido LCZB Bibliogrāfiskā un uzzīņu darba nodaļa, kas tās galvenais uzdevums. Novadpētniecības datubāzē tiek veidoti bibliogrāfiskie apraksti par Liepājas pilsētu un **8 novadiem** no bibliotēkā saņemtajiem monogrāfiskajiem izdevumiem, vietējiem laikrakstiem „Kurzemes Vārds”, „Kursas Laiks”, Liepājas literātu un radošo mūziķu kluba žurnāla „Helikons”, un SIA „Kurzemes Vārds” žurnāla „Liepājas Vēstules”, Latvijas centrālajiem preses izdevumiem, kā arī atsevišķi raksti no bezmaksas laikraksta „Katram liepājniekam”.

Novadpētniecības datubāzē regulāri tiek veidoti, rediģēti un papildināti autoritatīvie ieraksti (institūcijām, personām, ģeogrāfiskajiem nosaukumiem un pasākumiem). Būtiski atzīmēt, ka laikrakstu “Kurzemes Vārds” un “Kursas laiks” bibliogrāfiskajiem aprakstiem tiek pievienota saite uz pilntekstu no mājaslapas <http://www.news.lv>.

Katra mēneša sākumā tiek pārbaudīti izvēlētie bibliogrāfiskie apraksti nosūtīšanai (eksportēšanai) LNB Bibliogrāfijas institūtam Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzes veidošanai. Tiek eksportēti raksti no laikrakstiem „Kurzemes Vārds” un „Kursas Laiks”. Tie ir raksti par kultūru, mākslu, literatūru, izstādēm pilsētā un novados, visi presē publicētie Liepājas un novadu literātu daiļliteratūras darbi, kā arī raksti par aktuāliem notikumiem Liepājā un Liepājas apkārtnes novados.

10. Projekti

Tabula "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Populāru grāmatu autori tuvplānā (Pāvilostas bibliotēka)	Pāvilostas novada pašvaldība	450.00	Projekta rezultātā iedzīvotājiem tika dota unikāla iespēja tikt ar rakstniekiem klātienē, iedvesmoties un ar interesi lasīt viņu darbus.	Daļēji atbalstīts
Pāvilostas novada kopkrājums "Dzintargraudi" (Pāvilostas bibliotēka)	Pāvilostas novada pašvaldība	1563.00	Grāmata veltīta Latvijas valsts 100gadei.Grāmatā apkopoti Pāvilostas novada iedzīvotāju darbi: dzeja, stāsti, esejas, zīmējumi.	Atbalstīts
"Bērnu prieks- dāvana Latvijai!" (Kalētu pag. bibliotēka)	Priekules novada pašvaldība	1096,00	Bērnu svētku organizēšana Kalētu pagastā	Atbalstīts
Bērnu , jauniešu un vecāku žūrija 2018 (Kalvenes pag. bibliotēka)	Latvijas Nacionālā bibliotēka un pagasta pašvaldība	213,79	Atbalsta arī braucienu uz Rīgu, Lielajiem grāmatu svētkiem: finansējums no pagasta pašvaldības – 153.79 € un degviela – 60.00 eiro	Atbalstīts
Pašvaldību labie darbi parkos Latvijas simtgadei" (Ziemupes bibliotēka)	Latvijas Pašvaldību savienība	600.00	Dekoratīvo ābelīšu stādīšana. Latvijas pašvaldības Meža dienās 2018 turpina tradīciju (2016-2018) - padarīt Latviju krāšņāku ar koku stādījumiem . Moto: „Kopā nākotnes mežam!"	Atbalstīts
Izstāde 100 + 90 (Ziemupes bibliotēka)	Pāvilostas novada pašvaldība	52.50	Ziemupes bibliotēkas godājamākajai lasītājai Hermīnei Krūtmanei 2018. gadā palika 90 gadu. Daļu no sava dzīves viņa ir veltījusi Ziemupes centra labiekārtošanai. Hermīne savu veikumu, dzīves pārdomas ir apcerējusi vienkāršās četrriņdēs, bet fotogrāfiju autore, bibliotekāre Daina Vītola centās četrriņdes parādīt fotogrāfijās.	Atbalstīts
Rododendru stādījums pie Ziemupes gaišā skumju akmens - 2 (Ziemupes bibliotēka)	Pāvilostas novada pašvaldība	241.50	Rododendru stādīšanu pie Ziemupes gaišā skumju akmens ierosināja uz Sibīriju deportētais, piemiņas akmens idejas autors Arvīds Alberts. Viņa vēlme bija katra 1949. gada 25 martā no Ziemupes izvestā piemiņai iestādīt vienu rododendru. Pirmos 3 stādus Arvīds atveda pats. Pārējos nepaguva, jo 2017. gada aprīlī nomira. Bija jāizpilda viena	Atbalstīts

			no viņa beidzamajām vēlmēm. Stādījums būs kā piemiņa Ziemupes Komunistiskā genocīda upuriem, tas priecēs Ziemupes ciema iedzīvotājus, ciemiņus un tūristus.	
Koka šūpoles ar jumtiņu pie Ziemupes TN (Ziemupes bibliotēka)	Pāvilostas novada pašvaldība	484.00	Lai Ziemupes centru veidotu aktīvāku, atraktīvāku un pievilcīgāku vēlamies tajā izvietot individuāla dizaina masīvkoka šūpoles ar jumtu. Uz šūpoļu atzveltnes plānots uzraksts "Ziemupe mana Karaliste". Šūpoles kā savdabīga Ziemupes bibliotēkas apmeklētāju lasītava svaigā gaisā un vieta, kur Ziemupes iedzīvotājiem un tūristiem uzņemt jaukas fotogrāfijas.	Atbalstīts
Senlietu krātuves "Jūras māja" izveide Ziemupē (Ziemupes bibliotēka)	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds + Pāvilostas novada pašvaldība	135415.60	Ziemupe atrodas Baltijas jūras krastā, jaunais projekts tika nodēvēts par Jūras māju. Jūras māju plānots izbūvēt vecajā Ziemupes pienotavā, kas vēsturiski piederējusi Ziemupes muižas kompleksam. Ēkā plānots izvietot ekspozīcijas par Ziemupes piekrasti, tās augiem, par zivīm, par ciema vēsturi. Sava vieta tajā tiks atvēlēta zobenzivij, kura vairāk kā desmit gadus mājo tautas namā. Mājas otrajā stāvā domājam izvietot Ziemupes senlietu krātuvi. Pamazām vien pie mums ceļu ir atraduši seni saimniecības priekšmeti, sadzīves lietas. Projektētājs Ralfs Rešetnieks. https://www.facebook.com/ziemupez/	Atbalstīts

Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem –

Kalētu pagasta bibliotēkas vadītāja projektu iesniedza Priekules novada pašvaldībai un projekta realizācijā, bibliotēkas sadarbības partneris – biedrība “Kalētu vietējās iniciatīvas grupa”.

Pāvilostas novada bibliotēkas aktīvi piedalās Pāvilostas novada pašvaldības kultūras un izglītības projektu konkursos. 2018. gadā tika iesniegti un atbalstīti vairāki Pāvilostas bibliotēkas un Ziemupes bibliotēkas projekti.

Pāvilostas bibliotēkas projekti saistīti ar grāmatu izdošanu un vietējo autoru atbalstīšanu, tad Ziemupes bibliotēkas projekti saistīti ar bibliotēkas apkārtējās vides iekārtošanu. Sakārtota un vizuāli pievilcīga vide ap bibliotēku ietekmē bibliotēkas publisko tēlu.

Ziemupes bibliotēkas darbinieču ideju par šūpolēm radusies pirms gada bibliotekāru pieredzes apmaiņas braucienā uz Mažeikiem un ezeri. Šūpoles ir dāvana Ziemepei un ziemupniekiem Latvijas simtgadē. Projekta īstenotāji – Gatis Brēdiķis ar savu komandu (ģimene, radi, draugi). Kokmateriāli tika izzāgēti no Ziemupes centra bojātajiem ošiem. Šūpoļu uzstādīšana notika 17. novembrī, bet atklāšana – tuvojoties pusnaktij, sagaidot 18. novembri. Visi sarīkojuma dalībnieki devās laukā, lai šūpoļu priekšā izliktu it kā visvienkāršāko simbolu – sarkanbaltsarkanu sirsnīņu. Atklāšanā katrs dalībnieks lika svečīti, vēlot Latvijai savas sirsnī veltījumu: Ja domāsim gaišas domas, ja darīsim labus darbus, mums nevar neizdoties!

2018. gada 16. novembrī jaunajai “Jūras mājai” Ziemupē tika svinēti Spāru svētki (skatīt attēlu zemāk). Pirmā topošajai ēkai iegādātā lieta ir Latvijas karogs, kuru piestiprināja līdzās spāru vainagam. Pagājuši 89 gadi no brīža, kad tika atzīmēti spāru svētki Izglītības biedrības “Centība” namam (šobrīd: Ziemupes tautas namam). Arī tad spārēs tika pacelts Latvijas karogs. Lai šī notikuma fotogrāfiju varētu saglabāt cauri padomju laikiem, karogs bildē tika izskrāpēts. Tāpēc šie spāru svētki ar mūsu Latvijas karogu tieši šajā svētku laikā Ziemupes ciema ļaudīm ir ļoti nozīmīgi.

Jaunās šūpoles, kas ierīkotas pie Ziemupes bibliotēkas

11. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Publicitāte par bibliotēku aktualitātēm un pakalpojumiem tiek publicēta vietējās pašvaldības izdotajā izdevumā (ziņu lapā), pašvaldībā, pagasta pārvaldē u.c. publiskās vietās. Visveiksmīgākā ir mutvārdu reklāma, ko bibliotekārs nodod lasītājam, bet bibliotēkas lasītājs citiem iedzīvotājiem. Aizvien aktīvāk informācija par bibliotēkas pasākumiem un notikumiem tiek publicēta tiešsaistē sociālajos tīklos Facebook, Instagram, Draugiem.lv., kā arī novadu pašvaldību tīmekļa vietnēs. Informāciju par bibliotēkas aktualitātēm iesniedz novada sabiedrisko attiecību speciālistam vai citam pašvaldības darbiniekiem. Aktīvākās bibliotēkas savu tēlu veido ar sociālo tīklu palīdzību. Aktuāla informācija par pašvaldību publiskajām bibliotēkām tiek publicēta reģiona galvenās bibliotēkas tīmekļa vietnē www.liepajasczb.lv.

Esošajiem un topošajiem bibliotēkas apmeklētājiem nepieciešams sniegt informāciju, par ko ir ieinteresēta ne tikai pati bibliotēkas darbinieki, bet arī vietējā sabiedrība. Sagatavojot informāciju par bibliotēku, svarīgs ir ne tikai bibliotēkas veidotais tēls interneta vidē, bet arī sniegtās informācijas aktualitāte, saturs un satura kvalitāte.

Novadu un pagastu bibliotēkas pielieto dažādus informācijas pasniegšanas veidus:

- reklāma – par bibliotēku tiek sniegta informācija masu saziņas līdzekļos, lai pastāstītu par jaunieguvumiem krājumā, projektiem un bibliotēkas pasākumiem, iegādāto jaunāko grāmatu un abonēto preses izdevumu saraksts,
- drukātie informācijas materiāli – buklets, afišas u.c.
- novadu pašvaldību tīmekļa vietnēs (pie Aktualitātēm)
- informatīvie ekrāni bibliotēkās (Grobiņas novada Grobiņas pilsētas bibliotēkā un tās četrās filiālēs) – vizuālā reklāma.

Bibliotēkas informācija tīmeklī

Novadu pašvaldību tīmekļa vietnēs pieejama informācija par bibliotēku aktualitātēm (pasākumi, jaunāko grāmatu saraksts), jo novadu bibliotēkām nav savas bibliotēku tīmekļa vietnes, sociālie tīkli – Draugiem.lv un Facebook.com. Aktīvākās novada bibliotēkas, kuras publicē informāciju sociālajos tīklos, ir Aizputes novada Cīravas pagasta bibliotēka un Pāvilostas novada Pāvilostas bibliotēka. Katru gadu aizvien vairāk bibliotēku pievienojas sociālajam tīklam Facebook.com, lai informētu par bibliotēkas aktivitātēm, jaunākajiem izdevumiem un pasākumiem.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Gramzdas pagastā tika filmēta LTV raidījuma cikla "Tas notika šeit" sērija, kur trīs vēsturnieki trīs dienas pagastā meklē un pēta unikālus stāstus, cilvēkus, notikumus, kas apgāztu mītu, ka šajās vietās nekas ievērojams nav noticis. Gramzdas pagastam tas bija liels gods un lepnums par uzņemto filmu, kas tapa filmu studijā "Mistrus Media". Filmas tapšanas procesā tika iemūžināta Gramzdas meža parka kinozāles "Daba iedvesmo" atklāšana, daudzfunkcionāla vieta relaksācijai un mācībām – bāze vides izglītībai, kurā 2019. gadā tiek plānoti daudz bibliotēkas pasākumi. **Skatīt pielikumu Nr. 1.**

Vācijas sabiedriskā televīzija ARD raidījumam "World Bild" filmēja darbu **Grobiņas pagasta bibliobusā** maršrutā Bārta-Gavieze. Raidījums tika rādīts vairākkārt Latvijas TV 7.kanālā. Vāciešu interese par bibliobusu radās bibliotekāres Laimas Liepiņas apbalvojuma "Laiks Ziedonim" nominācijā "Bize" sakarā un arī tāpēc, ka bibliobuss ir saņemts dāvinājumā no Vācijas.

Krotas bibliotēka ieguva sakoptākās iestādes novērtējumu Bunkas pagastā, tādējādi veicinot bibliotēkas publicitāti.

"**Latvijas Avīzes**" žurnāliste Aija Kaukule viesojās četrās dažādās novadu bibliotēkās ar ļoti atšķirīgu situāciju, lai aprakstītu vietējo "lauku" bibliotēku ikdienas darbu un lasīšanas paradumus novados. Raksts tika publicēts izdevumā "Latvijas Avīze": "Ja nebūs bibliotēkas, nebūs vispār nekā", autore Aija Kaukule. "Latvijas avīze" 22.05.2018. **Skatīt pielikumu Nr. 2.**

Par **Ziemupi** un tās novadpētniecību Latvijas Radio 1. programmai "Lietu vietas" un Latvijas TV raidījumam "Aiz 100 kilometra" informēja Ziemupes bibliotēkas un saieta nama vadītāja Daina Vītola, kura strādā kā vietējā gide un darbojas Ziemupes biedrībā "Ziemupīte" (Ziemupes Facebook lapā <https://www.facebook.com/ziemupez/>).

2018. gadā Ziemupes vārds izskanējis dažādos sabiedriskajos medijos:

- Latvijas TV raidījums "Aiz simtā kilometra" – Vērgales pagasts (08.12.2018.)
https://www.youtube.com/watch?v=CaomylJYFyM&fbclid=IwAR3xfRgBJj3_dWlzwPnJP-k87YPouW_bducYyboHl1GqlfBnUhiRzxizi6E
- LTV1 ziņu raidījums par Ziemupē top Jūras māja <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/04.12.2018-ziemupe-top-juras-maja.id145674/>
- 12. decembrī tika ierakstīts radioraidījums "Lietu vietas" <https://ej.uz/PerlesZiemupe>
- Ziemupe ir iekļuvusi ziemas Kultūrvietu sarakstā
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kilograms-kulturas/iepazisti-latvijas-kulturvietas-ziemupes-jurmala.a301317/>

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Pagasta vai mazpilsētas bibliotekārs ir bibliotēkas seja un tēls. Vietējie iedzīvotāji informāciju par bibliotēku saņem no dažādiem informācijas avotiem (vietējā laikraksta, pašvaldības tīmekļa vietnes, afišām vai mutvārdu reklāmas). Novadu bibliotēkās joprojām ir un būs aktuāla mutvārdu reklāma. Vietējie iedzīvotāji nepieciešamo uzzina no dažādiem informācijas avotiem.

Novada pašvaldību tīmekļa vietnēs regulāri tiek publicēti plānotie bibliotēku pasākumi un atskats uz notikušajiem pasākumiem.

12. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Novadu bibliotēkām izveidojusies sadarbība ar sava novada pašvaldību un citām pašvaldības iestādēm – izglītības iestādēm, muzejiem, senlietu krātuvēm, kultūras namiem, pagasta pārvaldēm, novada bibliotēkām.

Bibliotēku sadarbība ar pašvaldības iestādēm:

- Sadarbība ar novada pašvaldību vai pagasta pārvaldi – pasākumu rīkošana, telpu izmantošana kultūras namā, pasākumu reklāma novada tīmekļa vietnē un laikrakstā,
- Sadarbība ar izglītības iestādēm – kopīga pasākumu rīkošana bērniem un jauniešiem,
- Sadarbība ar senlietu krātuvēm – novadpētniecības materiālu vākšanā un apkopošanā, izstāžu veidošanā,
- Sadarbība ar kultūra namu – pasākumu organizēšanā,
- Sadarbība ar pagasta pārvaldi – bibliotēkas pasākumu popularizēšanā un finansiālā atbalsta sniegšanā,
- Sadarbība ar novada bibliotēkām – “Bērnu un jauniešu žūrijas” gada noslēguma pasākuma organizēšanā, Starpbibliotēku abonementa izmantošanā.

Visas astoņu novadu 37 bibliotēkas sadarbojas ar Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku (LCZB), savukārt “Stāstu bibliotēkas” ietvaros Priekules Bunkas pagasta Krotas bibliotēka sadarbojas ar LCZB filiālbibliotēku “Varavīksne”.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Priekules novada Bunkas pagasta Krotas bibliotēkai ir sadarbība ar vairākiem partneriem:

1. Ikdienā cieša sadarbība ir ar Krotas pamatskolu, jo tā atrodas blakus Krotas bibliotēkai, jo bibliotēkas vadītāja atbild arī par skolas grāmatu fondu. Sadarbībā ar skolu, tika organizēts novadnieka Ata Kronvalda 180. jubilejas atceres pasākums (pārgājieni kopā ar bibliotēkas vadītāju uz A. Kronvalda dzimtajām mājām, vecāku kapu sakopšanas talkas,

svinīgs pasākums skolas zālē, dzejnieka A. Krūkļa atceres pasākums, kurā piedalījās visa skola, Bērnu un jauniešu žūrija, Ziemeļvalstu nedēļa, iknedēļas pirmsskolas grupiņu apmeklējumi,

2. Sadarbībā ar Bunkas pagasta pensionāru biedrību "Mežābele" tika organizēts ikgadējais novadnieka dzejnieka Alfreda Krūkļa atceres pasākums "*...un mežābele maijā zied*", kur bija aicināti piedalīties visi biedrības biedri.

3. Sadarbība ar folkloras kopu "Traistēni" pasākumu organizēšanā (Vasaras saulgriežu pasākums, A. Krūkļa atceres pasākums)

4. Darbošanās UNESCO Stāstu bibliotēku tīklā paver plašas iespējas iepazīties un sadarboties ar pārējām tīkla bibliotēkām (uzklausīta pieredze par organizētajiem pasākumiem).

5. Turpinājās Priekules novada sadarbība ar Lietuvas valsts Skodas reģiona bibliotēkām. 2018. gada aprīlī apmeklējām Skodas rajona bibliotēkas. Sadarbība ar Skodas rajona bibliotēkām tiek plānota arī turpmāk.

Cīravas pagasta bibliotēka izveidojusi sadarbību ar vairākiem vietējiem partneriem, ar kuriem tiek uzturēta cieša sadarbība katru gadu.

1. Jau vairākus gadus turpinās sadarbība ar Aizputes novada Dzērves pamatskolas jaunsargu organizāciju, kuras informatīvais centrs un pulcēšanās vieta ir bibliotēkā, regulāri tiek atspoguļotas Jaunsargu organizācijas aktivitātes un sasniegumus.
2. Savu mājvietu pulciņu nodarbībās un sacensību rīkošanai bibliotēkā ir atradis jauno dambretistu pulciņš, kurā aktīvi iesaistās jaunākā skolas vecuma bibliotēkas lietotāji.
3. Bibliotēkas sadarbības partneris jau vairākus gadus ir Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma Cīravas teritoriālās struktūrvienības skola – skolas pedagogi ved audzēkņus uz bibliotēku, aplūkot mākslas izstādes, plānojot kopīgus pasākumus (2018. gadā – Dzejas pēcpusdiena ar dziesminieci Maiju Kalniņu, mākslinieces Gintas Stavrovskas izstādes "Ainavas" atklāšana).
4. Jau pusotru gadu par bibliotēkas sadarbības partneriem kļuvusi Cīravas luteriskās draudzes Svētdienas skola. Reizi mēnesī ap 20 ģimenes ar bērniem pulcējas uz nodarbību bibliotēkas zālē, bibliotēkas darbinieki sniedz palīdzību pasākumu organizēšanā un atspoguļo notikumus sociālajos tīklos.
5. Nevalstiskā organizācija "Cīravas pagasta attīstības biedrība" ir Cīravas pagasta bibliotēkas ilggadējs sadarbības partneris, ar kuru kopā bibliotēka piedalās Aizputes novada domes projektu konkursos – pēdējais kopīgi realizētais projekts "Es dabā un lasi!" 2017.gadā. Projekta uzturēšanai un iedzīvināšanai kā sadarbības partneri esam piesaistījuši Cīravas tūrisma informācijas centru.

6. Liela daļa no Cīravas pagasta bibliotēkas lietotājiem ir cilvēki pirmspensijas un pensijas vecumā, tādēļ, nepārprotami, par ilggadējiem bibliotēkas sadarbības partneriem uzskatāma Cīravas pagasta senioru kopa, kurā ietilpst arī rokdarbnieču pulciņš "Sirds siltuma darbnīcas". Kopīgi ar senioru kopas vadītāju organizēta tikšanās ar Pavasara studijas vadītāju Inesi Prosjolkovu un izbraukumu uz tikšanos ar rakstnieci Māru Zālīti.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Pāvilostas novada pašvaldības un bibliotēku sadarbība ar Neringas un Mažeikū bibliotēkām, viesošanās Neringas pašvaldībā.

Priekules novada Bunkas pagasta Krotas bibliotēkai vairāku gadu garumā izveidojusies sadarbība ar Tartu Latviešu biedrību Igaunijā. Vairākas reizes skenētā veidā tika sūtīti materiāli par Ati Kronvaldu no Krotas bibliotēkas novadpētniecības krājuma.

Kalētu pagasta bibliotēkā kopā ar sadarbības partneri – ar Kalētu pamatskolu, piedalījās Lietuvas Republikas Jonavas rajona pašvaldības kultūras un sporta nodaļas rīkotajā projektā "Baltu valstu literatūras nedēļa", kura mērķis bija popularizēt lasīšanu, radniecīgu tautu – Lietuvas un Latvijas literatūru, kultūru, starpkultūru sakarus, sadarbību, uzlabot skolēnu lasītprasmi. <https://www.bibliotekos.jonava.lm.lt/>.

Bibliotēku aizstāvības, bibliotēku interešu pārstāvniecības darbs

Veiksmīgākais piemērs interešu pārstāvniecības darbā ir Cīravas pagasta bibliotēka uztur ciešus sadarbības kontaktus ar pašvaldību un tās institūcijām – sociālo dienestu, bāriņtiesu, Senlietu krātuvi, tūrisma informācijas centru, kultūras namu, NVO "Cīravas pagasta attīstības biedrība", pagasta senioru kopu.

13. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

LCZB un astoņu novadu (bijušā Liepājas rajona) 39 bibliotēku (t. sk. bibliotēku 2 ārējo apkalpošanas punktu) sadarbība izveidota, kad LCZB akreditācijas rezultātā ieguva reģiona galvenās bibliotēkas statusu. Katru gadu LCZB slēdz divpusēju sadarbības līgumu ar katru no 8 novadu pašvaldībām par LCZB kā reģiona galvenās bibliotēkas funkciju veikšanu un finansēšanu metodiskajā pārraudzībā esošajām novadu bibliotēkām. LCZB un reģiona sadarbība turpinās īstenojot vienotu bibliotekārā darba struktūru metodiskajā un lietotāju apkalpošanas līmenī, un lietotāju reģistrāciju lietotāju datubāzē. Vienotais reģiona elektroniskais kopkatalogs nodrošina iespieddarbu reģistrēšanu, lasītāju apkalpošanu un statistikas datu apkopošanu.

2018.gadā Bibliotēku dienesta vadītāja apmeklēja LNB īstentās mācības metodiķiem "Metodiskais darbs reģiona galvenajā bibliotēkā". Mācības palīdzēja pilnveidot un uzlabot darbu ar reģiona bibliotēkām: ieviest jauninājumus bibliotekārajā darbā, plānot izglītojošos darbību, organizēt un plānot darbu. Veicot metodiķa pienākumus ir nepieciešams regulāri papildināt darbam nepieciešamās zināšanas, lai profesionāli sniegtu nepieciešamo metodisko palīdzību un kvalitatīvi organizētu konsultatīvo darbu.

2018. gadā darbā ar novadu bibliotēkām tika definētas metodiskā darba prioritātes:

1. LCZB struktūrvienību sadarbība RGB funkciju veikšanai metodiskajā pārraudzībā esošajām novadu bibliotēkām.
2. Inventarizācijas (krājuma pārbaude) organizēšana novadu bibliotēkās pēc izstrādāta plāna.
3. Plānveidīga profesionālo pilnveides pasākumu (t.sk. pieredzes apmaiņas braucienu) organizēšana bibliotekāriem par darba veikšanai nepieciešamām un aktuālām tēmām.

Sadarbība turpinās, īstenojot vienotu bibliotekārā darba struktūru metodiskajā un lietotāju apkalpošanas līmenī, lietotāju reģistrāciju lietotāju datubāzē. Vienotais reģiona elektroniskais kopkatalogs nodrošina iespieddarbu reģistrēšanu, lasītāju apkalpošanu un statistikas datu apkopošanu.

Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

LCZB Bibliotēku dienests sadarbībā ar LCZB struktūrvienībām sniedz novadu bibliotekāriem metodisko un konsultatīvo atbalstu – bibliotēkas darba organizēšanā, krājuma komplektēšanas jautājumos, novadpētniecības darba organizēšanā, problēmjautājumu risināšanā par informācijas tehnoloģijām, BIS ALISE un elektroniskā kopkataloga veidošanā,

profesionālās pilnveides pasākumu organizēšanā sadarbībā ar LCZB Reģionālo mācību centru.

Izstrādāts profesionālās pilnveides pasākumu plāns reģiona bibliotēku darbiniekiem, sniegtas konsultācijas par nepieciešamās izglītības iegūšanas nozarē. Reizi gadā tiek apmeklētas visas LCZB pārraudzībā esošās novadu bibliotēkas un sniegti ieteikumi darba uzlabošanai.

2018. gadā novadu bibliotekāriem sniegtas 723 konsultācijas (2017. gadā – 527, 2016. gadā – 478). 259 konsultācijas sniegtas par bibliotekārā darba jautājumiem, ap 464 konsultācijas sniegtas par BIS ALISE jautājumiem. Izveidoti 225 izdevumu apraksti eksemplāru ziņu pievienošanai elektroniskajā kopkatalogā.

2018. gadā tika sniegtas konsultācijas **problēmsituāciju** risināšanā –

1. Vispārīgās datu aizsardzības regula (personas dati) – veikts informatīvs un konsultatīvais darbs par personas datu drošību. Reģiona bibliotekāriem organizēts seminārs LCZB par personas datu drošību bibliotēkā, ko vadīta LCZB speciālists.

2. Interneta datu pārraides ātrums

3. Inventarizācijas dokumentu sagatavošana

4. Novadpētniecības datu bāzes veidošana, informācijas apstrāde, anotāciju veidošana,

5. BIS ALISE – datu ievadīšana un rediģēšana, starpbibliotēku abonements, Inventarizācija, personas dati Cirkulācijā, skolas krājuma organizācija.

2018. gadā novadu bibliotekāriem LCZB organizējusi 15 profesionālās pilnveides seminārus – t. sk. 6 profesionālās pilnveides seminārus un LCZB 241. gadskārtas konferenci “Laiks. Cilvēki. Bibliotēka”, divu dienu profesionālās pieredzes apmaiņas braucienu uz Ziemeļlietuvas bibliotēkām, 1 dienas pieredzes apmaiņas braucienu uz Rīgas Centrālo bibliotēku un LCZB filiālbibliotēku “Libris”, organizēti 4 dienu padziļinātie datorkursi bibliotēku darbiniekiem. **Pielikumā Nr. 3** – LCZB organizēto profesionālo pilnveides semināru plāns.

Profesionālās pilnveides semināru (turpmāk tekstā: seminārs) plāns tiek sastādīts un nosūtīts novadu bibliotekāriem gada sākumā, lai bibliotēku vadītāji varētu plānot bibliotekāro darbu un darbinieku dalību semināros. Novadu pašvaldības atbalsta bibliotekāru dalību semināros, ja tiek saņemts pamatots iesniegums par tā apmeklēšanu. Vismaz 4 semināri gadā veltīti profesionālo kompetenču uzlabošanai, kurā bibliotekāri iepazīstas ar darba aktualitātēm, savukārt vismaz 3 semināri nodrošina papildus nepieciešamo iemaņu un prasmju apgūšanu, piemēram par informācijas tehnoloģiju jautājumiem vai dažādu elektronisko uzziņu sniegšanu lietotājiem.

Vismaz reizi gadā LCZB plāno divu dienu pieredzes apmaiņas braucienu, kurā tiek apmeklēta kāda jauna bibliotēka (rekonstruēta vai jaunuzcelta) un papildus vismaz 1-2 pagasta/mazpilsētas bibliotēka.

LCZB 2018. gadā organizēja pieredzes apmaiņas braucienus: uz Ziemeļlietuvas bibliotēkām (sadarbībā ar tūrisma firmu "Ap Sauli") un uz Rīgas Centrālo bibliotēku. Reģiona bibliotēku darbiniekiem bija iespēja iepazīties ar LCZB filiālbibliotēkas "Libris" darbu.

2018. gadā tika organizēts **divu dienu profesionālās pieredzes apmaiņas brauciens** uz Ziemeļlietuvas bibliotēkām. Bibliotekāri iepazinās ar 4 dažāda tipa un veida bibliotēkām:

- Povilas Višinskas Šauļu rajona bibliotēkā bibliotekāri iepazinās ar rajona bibliotēkas veikto darbu lietotāju apkalpošanā un bibliotēkas īstenoto projektu realizāciju,
- Šauļu bibliotēkas filiālē Saule notika iepazīšanās ar valodu apmācību organizēšanu lietotājiem, kā arī bērnu un jauniešu iesaisti bibliotēkas nodarbībās (komiksu veidošana, spēles). Bibliotēka ir LCZB sadarbības partneris Interreg projektā LLI 110.
- Pluņģes bibliotēkā, kas atrodas unikālā pilsētas vietā – Pluņģes parkā, muižas teritorijā ar vecu un bagātu vēsturi, bibliotekāri iepazinās ar bibliotēkas interjeru, pasākumu organizēšanu dažādām lietotāju grupām,
- Telšu Karolīnas Praniauskaites reģionālā publiskā bibliotēkā bibliotekāri iepazinās ar bibliotēkas krājuma organizāciju, sadarbību ar citām bibliotēkām un institūcijām.

Pieredzes apmaiņas braucienā piedalījās 25 bibliotekāri no novadu bibliotēkām un 3 LCZB darbinieki.

Novembrī novadu bibliotekāri apmeklēja Rīgas Centrālo bibliotēku (RCB) un atjaunoto Latvijas Nacionālo mākslas muzeju un tā bibliotēku. Rīgas Centrālajā bibliotēkā bibliotekāri iepazinās ar bibliotēkas darbu krājuma organizēšanā un lietotāju apkalpošanā, pasākumu un bibliotēkas izstāžu organizēšanu. Bibliotekāri smēlās idejas izstāžu rīkošanai savā bibliotēkā. Īpaši interesanta un izzinoša bija RCB sagatavotā izstāde "100 grāmatas bērniem, 1918 – 2018".

Vērtējums par pieredzes apmaiņas braucienos iegūto pieredzi, kas tiks izmantota turpmākajā darbā:

- iepazīstoties ar RCB darbu, bibliotekārus iedvesmoja veidot dažādas izstādes, atklājot savas bibliotēkas daudzveidīgo krājumu,
- izmantot radošu pieeju un sadarbības partnerus pasākumu un izstāžu rīkošanā,
- organizēt dažādas radošās darbnīcas un pasākumus bērnu auditorijai,
- popularizēt bibliotēku un tās sniegtos pakalpojumus digitālajā vidē (sociālajos tīklos).

Foto no pieredzes apmaiņas brauciena – skatīt pielikumu Nr. 4.

Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

LCZB ir metodiskais un konsultatīvais atbalsts par BIS Skolu Alise ne tikai Liepājas pilsētas, bet novadu vispārīzglītojošo un speciālo izglītības iestāžu bibliotēkām. Liepājā visas

(21) izglītības iestādes strādā BIS Skolu Alise, bet novados pagaidām tikai 6 skolu bibliotēkas (t. sk. 3 skolu bibliotēkas pievienotas pie pagastu publiskajām bibliotēkām).

Novados 3 vispārizglītojošām skolām tiek sniegta metodiskā palīdzība krājuma automatizētai apstrādei un izmantošanai, kā arī nosūtīta informācija par valsts mēroga pasākumiem, LCZB rīkoti semināriem un aktualitātēm. Izglītības iestāžu bibliotēkas reģistrē jaunieguvumus un veic krājuma rekatalogizāciju. Novados notiek sadarbība ar vispārizglītojošo skolu bibliotēkām par Kultūras kartes statistikas datu aizpildīšanu un lasīšanas veicināšanas aktivitātēm (Bērnu un jauniešu žūrija, Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa, Skaļās lasīšanas sacensībām).

Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)

LCZB speciālisti sadarbojas ar Latvijas Nacionālas bibliotēkas Bibliotēku attīstības centru un Kompetenču attīstības centru, LR Kultūras ministriju, Latvijas reģionu galvenajām bibliotēkām, Liepājas Universitātes bibliotēku un citām Latvijas bibliotēkām (pieredzes apmaiņa, konferenču rīkošana).

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Novadu bibliotēku darbiniekiem nepieciešams regulāri nodrošināt profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu. LCZB uzdevums – organizēt daudzpusīgus, bibliotekāra specialitātei nepieciešamus profesionālās pilnveides seminārus un pieredzes apmaiņas braucienus uz citām Latvijas bibliotēkām, ir nozīmīgs un regulārs pienākums. Novadu bibliotekāri tiek aptaujāti par nepieciešamām semināru tēmām, kā arī tiek plānots pilnveides pasākumu plāns katru gadu 3 gadu posmā.

Regulāri bibliotekāriem tiek organizētas nodarbības par aktualitātēm bibliotekārājā darbā, un darbā ar bērniem un jauniešiem, informācijas tehnoloģiju (E-prasmju nedēļa, ceturkšņa semināri) un BIS ALISE aktualitātēm.

No 51 bibliotekārā darbinieka 37 novadu bibliotēkās tikai 12 bibliotekāri ieguvuši izglītību nozarē, t. i. 79 % nav nepieciešamā bibliotēkā izglītība. 1 pagasta bibliotēkas vadītājs 2017. gadā ieguva apliecinājumu par "Informācijas un bibliotēku zinību pamati" apguvi, savukārt 2018. gadā 1 pagasta bibliotēkas vadītāja ieguva apliecību par "Informācijas un bibliotēku zinību pamati" apguvi, ko organizē LNB Kompetenču attīstības centrs.

Lai arī Latvijā ir pieejamas izglītības iestādes un mācību programmas bibliotekāra profesijas apgūvē, bibliotēku darbiniekiem nav motivācija iegūt bibliotekāro izglītību. Iemesli – mācību augstā maksa un ceļa izdevumi, zemais atalgojums un motivācijas trūkums.

Pozitīvais – bibliotēku darbinieku pieredze bibliotēku darbā un iegūtās prasmes, darba stāžs bibliotēkā. LCZB kā reģiona galvenās bibliotēkas rīkoti semināri tiek regulāri apmeklēti un ir pieprasījums pēc dažādu semināru piedāvājuma.

Atsauce: pārskata sagatavošanā izmantoti novadu bibliotēku sagatavotie gada pārskati – citējot vai pārstāstot informāciju.

PIELIKUMS

Vāc materiālus par Gramzdas vēsturi

● ĪRISA BRANABURGA

Latvijas simtgadei par godu taps izstāde un filma par Gramzdas pagasta vēsturi. Pagasta bibliotēkas vadītāja Anita Tetera aicina ikvienu pagasta iedzīvotāju dalīties ar fotogrāfijām, atmiņu stāstiem, kā arī citiem materiāliem par Gramzdas un Aizvīķu vēsturi.

"Vēlamies atstāt pagasta nākamajām paaudzēm kaut ko paliekošu un vērtīgu," stāsta A. Tetera. "Cilvēku atmiņas, stāstījumi, iemūžinātie fotomirkļi, notikumi un fakti – tā ir pagātne, kura veido pagasta vēsturi."

Līdz šim šāda veida materiāli esot vākti ļoti maz. Daļa no tiem atrodas pagasta senlietu krātuvē Gramzdas pamatskolā – tur jau 20 gadus tiek gādāta informācija par skolas vēsturi, Gramzdas un Aizvīķu ciemiem, kā arī atrodas senu lietu kolekcija. Šoreiz gan esot vēlme savākt tieši cilvēku atmiņas. Jaunieģūtos novadpētniecības materiālus glabās Gramzdas bibliotēkas arhīvā. Bet visa šā gada garumā, sākot jau no pavasara, savāktās fotogrāfijas un atmiņu stāstījumi kalpos kā izstādes materiāli. "Tiklīdz būs ievākta bilžu sērija par kādu konkrētu laika posmu, tad arī tā tiks izstādīta. Mums gan pagaidām vēl grūti iztēloties, cik un kādas fotogrāfijas iegūsīm."

Daļa no savāktā palīdzēs tapt filmai. "Tajā tiks ietverta pagasta vēsture, tagadne un, iespējams, arī vīzija nākotnē. Filmu plānojam izveidot uz Latvijas simtgadi, bet varbūt sanāks tikai uz nākamā gada. Katrā ziņā filma noteikti būs," sola bibliotēkas vadītāja.

Materiālus iesniegt un sīkāku informāciju var iegūt pie A. Teteres Gramzdas bibliotēkā vai pa tālruni 27874025. Visu materiālu oriģinālus īpašnieki saņems atpakaļ.

Gramzdas pagasta vēsture iestiepjas senā pagātnē. Šeit ir gan dzīvojuši, gan strādājuši dažādi nozīmīgi cilvēki – rakstnieki Sudrabu Edžus, Alfrēds Leja, Arvīds Dobelis, baptistu mācītājs Ēvalds Rimbenieks – Latvijas finanšu ministrs, Saeimas deputāts un

Gramzdas evaņģēliski luteriskās draudzes dievnama atjaunošana 2011. gadā.

ilggadējs Liepājas domes priekšsēdētājs, Liepājas teātra galvenais diriģents Kārlis Bunka un citi. Senlietu krātuves vadītāja Skaidra Klasiņa stāsta, ka pirmās ziņas par apdzīvotu vietu tagadējā pagasta teritorijā parādījušās 15. gs., kad arī pirmo reizi minēts Gramzdas vārds. Arheoloģiskie izrakumi Upīšu senkapos liecina, ka šis apvidus apdzīvots jau 8.–9. gadsimtā. Gramzdas un Aizvīķu ciemi, visticamāk, atradušies vietā, kur gājis tirdzniecības ceļš no Zēburgas jeb Grobiņas uz Apūli tagadējā Lietuvas teritorijā.

"Manuprāt, ļoti labi saglabāties ir senās Aizvīķu muižas pagastā. "Patī muiža novietota atsevišķi, pa vidu ir parks, bet tālāk – sadzīviskais rajons. Tur ir saglabājusies smēde, magazīna jeb noliktava, kā arī kroģus ēka." Aizvīķu muiža ir būvēta 19. gs., laikā, kad tur valdījis barons Egons fon Korfs. Nostāstos runā,

ka pats Aizvīķu nosaukums arī radies no barona mutes. Aizvīķu muižā pēc Pirmā pasaules kara darbojusies pamatskola, vēlāk tautas nams, bet no 1952. gada tajā atrodas Aizvīķu pensionāts.

Lielo 450 gadu jubileju nosvinējusi arī nesen atdzimusi Gramzdas luterāņu baznīca. Sākotnēji baznīca uzcelta no koka, bet torņis piebūvēts atsevišķi citā laikā. Kaut arī pārbūvēta vairākkārt, savu baznīcas funkciju tā ir saglabājusi vienmēr. Otrā pasaules kara laikā, 1941. gadā, baznīca tikusi nodedzināta, līdz kara beigās sagrāuta pavisam. Patlaban baznīcu atjauno Gramzdas draudze.

"Tā ir milzīga atbildība par mūsu senajām vietām. Tās aizaug visā Latvijā, ne tikai Gramzda. Ļoti sakārtots ir Apūles pilskalns Lietuvā, bet tikpat grandiozs un pat labāks ir mūsu Aizvīķu pilskalns," teic senlietu krātuves vadītāja, piebilstot, ka vēlētos, lai valsts vairāk iedalītu līdzekļus senvietu sakopšanai.▶

"Ja nebūs bibliotēkas, nebūs vispār nekā"**Autors:** AIJA KAUKULE**Datums:** [22.05.2018](#)**Izdevums:** [Latvijas Avīze](#)**Rubrika:** [Kultūrzīmes](#)

Liepājas reģionā bažu par bibliotēku darbības izmaiņām neesot, tomēr mazo bibliotēku vadītāji atzīst, ka absolūtas drošības sajūtas nav

Publikāciju sērijā "Kultūrzīmju" literatūras klubs" šoreiz turpināsim iepriekš "Latvijas Avīzē" un "Kultūrzīmēs" aktualizēto tematu par reģionu mazo publisko bibliotēku likteņiem ("LA" 21.03. 2018, "Lauku bibliotēkas "medījamo sugu" sarakstā; "Mainies, vai nebrīnies, ja tevi nomainīs", "KZ" 15.04. 2018). Bažas par to raisījās šopavasār saistībā ar situāciju Limbažu novadā, kur vairākām bibliotēkām tika nozīmīgi samazināts darba laiks un izskanēja iespēja atsevišķas no tām iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ pārveidot grāmatu izsniegšanas punktus.

"KZ" viesojās četrās Liepājas reģiona publiskajās bibliotēkās ar ļoti atšķirīgu situāciju – Grobiņas pilsētas bibliotēkā, Bunkas pagasta Krotas bibliotēkā, Pāvilostas novada Rīvas un Durbes novada Lieģu bibliotēkā –, secinot, ka arī Liepājas pusē publisko bibliotēku vadītāji nobažījies par lasītāju skaita mazināšanos, taču cerību dod bibliotēku modernizācija un bibliotekāru entuziasms.

Lielākā problēma – lasītāju skaita samazināšanās

Šobrīd Liepājas reģionā, kas sastāv no astoņiem novadiem, darbojas 37 pašvaldību publiskās bibliotēkas un divi bibliotēku ārējās apkalpošanas punkti (ĀAP), bet Grobiņas pagasta bibliotēkai piesaistīts bibliobuss. Pozitīvs iespaids uz bibliotēku darbību bijis pakāpeniskajam modernizācijas procesam, piemēram, lielākajā daļā reģiona bibliotēku (30) ieviesta Bibliotēku informācijas sistēma ALISE, ar ko kopš 2009. gada reģistrē lasītājus, izsniedz grāmatas un presi, veido statistikas rādītājus un reģistrē izdevumus.

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Bibliotēku dienesta vadītāja Kristīne Stulģe vērtē, ka lielākā problēma Liepājas reģionā šobrīd ir lasītāju skaita samazināšanās – pēdējo trīs gadu laikā, iedzīvotāju skaitam sarūkot teju par diviem tūkstošiem, arī bibliotēku izsniegumu skaits samazinājies gandrīz par 20 tūkstošiem.

Kā liecina reģiona bibliotekāru novērojumi, pašlaik biežākie bibliotēku apmeklētāji ir skolēni, kā arī pensijas vecuma cilvēki un bezdarbnieki. Pieprasītākie pakalpojumi publiskajās bibliotēkās ir jaunāko grāmatu un žurnālu izsniegšana uz mājām, kā arī bezvadu internets.

"Šobrīd nevienas bibliotēkas pastāvēšana nav kritiska," uzsver K. Stulģe, tomēr atzīmējot, ka katras atsevišķas mazās gaismas pils liktenis ir atkarīgs no novadu pašvaldību finansējuma.

Jauninājumi attaisnojas

Reģiona veiksmes stāsts ir jaunā, modernā Grobiņas pilsētas bibliotēka, kas 2015. gadā apmeklētājiem vēra durvis jaunās – Grobiņas ģimnāzijas – telpās – vien 100 metrus no iepriekšējās atrašanās vietas. Projektu īstenojot ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu, bibliotēka ieguva jaunu vizuālo noformējumu – iekštelpu remontu un jaunas mēbeles. Pieaugušajiem pieejams pārskatāms bibliotēkas krājums un funkcionāli iekārtotas datorvietas. Ir atsevišķi nodalīta un iekārtota bērnu apkalpošanas zona.

"Grobiņas pilsētas bibliotēkas izvietošana jaunajā korpusā būtiski uzlabojusi tās sniegtos pakalpojumus un to pieejamību iedzīvotājiem – bibliotēka izvietota savienojošā korpusa pirmajā stāvā, kas ir būtiski vecāka gadagājuma iedzīvotājiem un cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem," stāsta K. Stulģe. Modernā bibliotēka jau pierādījusi, ka ieguldījumi attaisnojas – pērn tieši šeit bijis vislielākais

apmeklējumu skaits (26 574 apmeklējumu reizes, 1218 lasītāji, bibliotēkai ir arī reģionā lielākais krājums – 24 402 eksemplāri), salīdzinājumam – vismazākais apmeklējumu skaits bijis Ulmales bibliotēkā (889 apmeklējuma reizes).

Mazā gaismas pils Krotē

Lasītāju skaits nav būtiski mazinājies, toties ir pārliecināta Bunkas pagasta nelielās Krotē bibliotēkas vadītāja un novadpētniecības entuziaste Lita Vēkause, kura šeit strādā vairāk nekā 10 gadus. "Kamēr te ir pamatskola ar 110 skolēniem, šī vieta ir pilna dzīvības un viss notiek!" Krotē bibliotēka ir lokālais veiksmes stāsts, jo 2009. gadā tā ieguva jaunu, plašu un gaišu ēku iepriekšējās, ar krāsns apkuri kurināmās vietā. Aizvadītajā gadā bibliotēka pulcējusi 307 lasītājus – ne tikai krotēniešus, bet arī Bunkas pagasta iedzīvotājus. Iekārtota lasītava ar datoriem un bērnu stūrīti, grāmatu telpa, pastāvīga novadpētniecības izstāde par novadniekiem Ati Kronvaldu un Alfrēdu Krūkli, kā arī aplūkojama Krotē senlietu krātuves ekspozīcija, darbojas ceļojošo izstāžu un nodarbību zāle, kur bieži viesi ir gan tūristi, gan klases. Krotē bibliotēka ir viena no 59 Latvijas bibliotēkām, kura nu iekļauta katalogā "Latvijas mazās gaismas pils".

"Pamazām tiek mainīti grāmatplaukti, šogad būs pēdējais posms," stāsta bibliotēkas vadītāja Lita Vēkause. Šobrīd tās krājumā ir 7000 eksemplāru, tostarp Krotē skolas bibliotēkas fonds (vairāk nekā 1000 mācību grāmatu), un krājuma papildināšanai pašvaldība ik gadu atvēl 1500 eiro. Pieprasītākā ir daiļliteratūra, uzziņu literatūra, protams, prese.

Iemesla žēloties neesot, jo pirms pāris gadiem samazinātā darba slodze nu atgriezta pilnā apjomā. "Darāmā bibliotēkām pietiek atliku likām, gan izsniedzot grāmatas, gan veidojot pasaku lasīšanas pulciņu pirmsskolas vecuma bērniem, gan izpalīdzot senioriem dažādos jautājumos, apmācot interneta zinībās, gan vadot novadpētniecības ekspozīciju un rīkojot ceļojošās izstādes," teic L. Vēkause. "Bibliotēka ir vieta, kas vajadzīga bezgalīgi! Ja kādreiz Krotē bija pasts, tautas nams, krājcase un medpunkts, tad tagad šīs funkcijas pilda viena pati bibliotēka!" uzsver lasītāja Līga Strēle, kura bibliotēkā iegriežas pat divas reizes dienā.

Pēdējā kultūras saliņa

Tikmēr gandrīz 30 kilometru attālumā no novada centra, Pāvilostas, atrodas maztīņš ciems – Rīva. Te padomju laikā, pateicoties liela grantskarjera darbībai, savulaik dzīvojuši un strādājuši ap pieciem simtiem cilvēku, bet pēc karjera likvidēšanas 90. gadu sākumā izklīduši, viena daļa izceļojusi uz ārzemēm. "Šī puse savā ziņā ir "apdalīta" – nav ne transporta, kas savienotu ar novada centru, ne pasta nodaļas. Pamatā šeit dzīvo vai nu bezdarbnieki, kas pārtiek no salasītajām meža veltēm, vai arī pensionāri un skolēni, tāpēc arī rocība, par ko iegādāties grāmatas vai pasūtīt presi, ir neliela," situāciju raksturo ilggadējā Rīvas bibliotēkas vadītāja Vizma Ansone, uzsverot: "Ja te nebūs bibliotēkas, nebūs vispār nekā."

Pēc lasītāju skaita Rīvas bibliotēka ir otra mazākā Liepājas reģionā – 1969. gadā dibinātajā gaismas pilī šobrīd ir 62 lasītāji (vēl mazāk ir tikai Rāvas bibliotēkā – 61). Ar nelielu smaidu varētu teikt, ka nebūs daudz ciemu, kuri varētu lepoties ar to, ka teju visi tā iedzīvotāji ir arī bibliotēkas lasītāju sarakstā. Nav brīnums, ka bibliotēkare pazīst katru apmeklētāju – kā nekā Rīvas bibliotēka ierīkota ciema vienīgajā trīsstāvu daudzdzīvokļu mājā, kurā mīt arī lielākā daļa iedzīvotāju.

"Cilvēku paliek arvien mazāk, tomēr atstāt iedzīvotājus pilnīgi bez nekā būtu pavisam neprātīgi." Lai arī bibliotēkares alga ir neliela un agrākās pilnās slodzes vietā šobrīd palikusi pusslodze, V. Ansone uzskata, ka viņas uzdevums ir palīdzēt cilvēkiem. Tas sniedzot gandarījumu. Tiek rīkotas grāmatu izstādes, gadskārtu svētku un bērnu pasākumi. Lasītāji var nākt arī svētdienā, īpaši izdevīgi tas esot Rīvas skolēniem, kuri skolu apmeklē Pāvilostā. Lielākā lasītāju interese – par presi, tai seko detektīvomāni, recepšu un dārkopības padomu grāmatas, "Lata romāni", paretam – arī dzeja, bet seniori reizēm vaicā pēc praktiskas palīdzības interneta jautājumos. "Šī nav tikai lasītava, bet sabiedriskais centrs un vienīgā vietējā kultūras saliņa," uzsver V. Ansone.

Rīvas bibliotēkas krājumā šobrīd ir 1850 grāmatu, un pašvaldība jaunu izdevumu iegādei piešķir 600 eiro gadā, tikpat arī preses pasūtīšanai. Bibliotēkas gada budžets – 5000 eiro, ietverot gan bibliotēkares

algu, gan telpu uzturēšanu, gan krājuma papildināšanu. "Pašvaldība mūs patiešām atbalsta un sola, ka negatīvu izmaiņu nebūs, tomēr kopējā sajūta, dzirdot, kas notiek ar bibliotēkām, nav īsti droša," uzsver V. Ansons.

Mājguma sajūta Lieģos

Čaklākie Liepājas reģiona bibliotēku lasītāji ir Durbes novadā – tur bibliotēku apmeklē 42% iedzīvotāju. Čaklākie, protams, ir skolēni, netrūkst arī studentu un profesionālo mācību iestāžu audzēkņu, kuri pieprasa nozaru literatūru. Bērni piedalās Bērnu un jauniešu žūrijas aktivitātēs, bet seniori novērtē iespēju apgūt datorzinības un izmantot internetu.

Par lasītāju aktivitāti lielā mērā jāpateicas rosīgās Lieģu bibliotekāres Agitas Stases darbībai. Pēc izglītības psiholoģijas skolotāja, viņa Lieģu bibliotēkā strādā jau piecus gadus. Lieģos lasītāji novērtē ne tikai aizrautīgās bibliotekāres darbu, bet arī spēju uzklaut, dot padomu. A. Stases vadībā bibliotēka piedzīvojuši pārmaiņas. Par Durbes novada domes līdzekļiem 2015. gadā veikts remonts, atjaunoti grāmatu plaukti – nu Lieģu bibliotēka var lepoties ar gaišu telpu, pieejami datori mācībām, ziņu lasīšanai vai izklaidei. "Nevienam lasītājam noderēt nav iespējams, šī vēlme cilvēkos ir jārada. Svarīga ir draudzīga un patīkama vide, pozitīvi noskaņots bibliotekārs, pasākumi, kuros var piedalīties. Protams, šeit viss ir mazākā mērogā, tomēr visvairāk cilvēki novērtē mājguma sajūtu."

Lai arī bibliotēka atvērta apmeklētājiem darba laikā līdz plkst. 17, bibliotekāre uzskata, ka pieejamība lasītājiem ir pietiekama, jo tā atrodas vienā ēkā ar Durbes novada domi, Lieģu kultūras namu, pastu, sociālo dienestu, ir viegli atrodama un atnākot var apvienot vairākas lietas vienlaikus. Tiem, kuri paši nevar ierasties, grāmatas var piegādāt uz mājām. Vīrieši vairāk esot iecienījuši detektīvus, ļoti aktuāli ir periodikas izdevumi, arī jaunākie latviešu autoru izdevumi – Māras Zālītes, Daces Judinas darbi.

"Bibliotekāram ir svarīga iziešana no mazās reģiona bibliotēkas vides, jo nepieciešams uzlādēties. Esmu apguvusi gan bibliotekāro zinību pamatus, gan prasmes strādāt ar dažādām datu bāzēm Nacionālās bibliotēkas profesionālās izglītības pilnveides programmā, derīga ir iespēja papildināties arī Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas pieredzes braucienos, apmācībasursos. "Kad aizbraucu uz Rīgu, tas sniedz stimulu savā vietējā bibliotēkā kaut ko vairāk parādīt, izdarīt, lai tā lasītājiem būtu vairāk saistoša. Iesakmu ikvienam, kas strādā bibliotēkās, papildināties, jo tas paver citus apvēršņus. Nekas nenotiks, ja sēdēšu un gaidīšu, kad atnāks lasītāji. Ir jādarbojas pašai. "

***

Liepājas reģiona publisko bibliotēku darbība (2015 – 2017)

Gads	Apmeklējumi	Iedzīvotāji reģionā	Izsniegtie eksemplāri
2017	173 729	37 039	273 932
2016	176 030	38 112	294 985
2015	192 383	38 741	310 321

Dati: Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka

http://news.lv/Latvijas_Avize/2018/05/22/ja-nebus-bibliotekas-nebus-vispar-neka

Pielikums Nr. 3

Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas (LCZB) organizētie profesionālās pilnveides semināri 2018. gadā

N.p.k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	31.01.2018.	LCZB RMC	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs: Tēmas: - aktualitātes gada pārskatu iesniegšanā par 2017. gadu; - Statistikas datu aizpildīšanā Kultūras kartē, - Bibliotēkas gada un ceturkšņu plāni;	35	2 h
2.	19.02.2018	LCZB RMC	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs: - "Jaunāko latviski izdoto grāmatu apskats "Izdotās grāmatas" - mūsu sabiedrības spogulis" – Liega Piešiņa, - "Kādas vērtības slēpj Latvijas Kultūras kanons. Par brāļu Kaudzīšu "Mērnieku laikiem". Mantojums, turpinājums vai darboties griba" – Liega Piešiņa. - "Mazāk zināmas Friča Bārdas aktivitātes un daiļrades šķautnes" - lektors Edgars Lāms.	10	2,5 h
3.	19.03.2018	LCZB RMC	LCZB	Informatīvi izglītojošs seminārs "VID par GID iesniegšanu EDS un citiem e-pakalpojumiem" , Sergejs Ņikitjuks, Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu pārvaldes Informācijas sistēmu atbalsta daļa, Galvenais nodokļu inspektors. Seminārs tiek rīkots Digitālās nedēļas 2018 ietvaros.	9	4 h
4.	20.03.2018	LCZB RMC	LCZB	Informatīvi izglītojošs seminārs "VSAA aktualitātes" . Inese Birzgale Liepājas reģionālās nodaļas vadītāja. "Latvijas zāļu reģistrs: kā nepārmaksāt par zālēm?" Latvijas Zāļu valsts aģentūras pārstāve. Seminārs tiek rīkots Digitālās nedēļas 2018 ietvaros.	4	3,5 h
5.	27.03.2018, 06.04.2018, 12.04.2018, 27.04.2018.	LCZB RMC	LCZB	Darbs ar Microsoft Office programmām Word, Excel, Powerpoint. Lektore LiepU pasniedzēja Vineta Tomsone <ul style="list-style-type: none"> • teksta ievade un apstrāde MS Word. (1., 2. nodarbība) • prezentācijas (3. nodarbība) • Excel tabulu veidošana (4. nodarbība) 	13	8 h
6.	19.04.2018.	LCZB RMC	LCZB	Mācību kurss "Digitālā saziņa ar valsti: dzīves situācijās noderīgi e-risinājumi" – SIA "Baltijas Datoru akadēmija", pasniedzēja Iveta Milta.	28	8 h

7.	17.05.2018	LCZB RMC	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs novadu bibliotekāriem: <ul style="list-style-type: none"> • Vispārējā datu aizsardzības regula (LCZB speciālists Deivids Golubs) • Personas datu aizsardzība bibliotēkā • Bibliotēkā darba aktualitātes • Inventarizācijas veikšana programmā un datu apkopošana BIS ALISE 	36	3 h
8.	07.07.2018.	LCZB RMC	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs: "Bibliotēku novadpētniecība - pamati un aktualitātes". Lektore <i>Inta Sallinena</i> , Rīgas Centrālās bibliotēkas galvenā eksperte bibliotēku jomā, bibliotēku novadpētniecības darba speciāliste ar ilggadēju pieredzi šajā jomā	39	4 h
9.	01.–02.08.2018.	Lietuva	LCZB	Pieredzes apmaiņas brauciens novadu bibliotēku darbiniekiem uz Ziemeļlietuvas bibliotēkām: <ol style="list-style-type: none"> 1. Povilas Višinskas Šauļu rajona bibliotēka – lietotāju apkalpošana un bibliotēkas īstenotie projekti, 2. Šauļu bibliotēkas filiāle Saule – krājuma izvietošana un apmācību organizēšana lietotājiem, bērnu un jauniešu iesaiste bibliotēkas nodarbībās (komiksu veidošana, spēles), 3. Pluņģes bibliotēka – pasākumu organizēšana dažādām lietotāju grupām, 4. Telšu Karolinas Praniauskaites reģionālā publiskā bibliotēka – bibliotēkas krājuma organizācija, sadarbība ar citām bibliotēkām un institūcijām. 	29	16 h
10.	20.septembris	LCZB RMC	LCZB	CERT seminārs par datu drošību interneta vidē: Internets. Pasaule. Cilvēks. Lektors Egils Stūrmanis	17	1,5 h
11.	17. oktobris	LCZB RMC	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs: <ul style="list-style-type: none"> • Ziemeļvalstu literatūras nedēļa 2018 (A.Zūna) • LNB skaļās lasīšanas sacensība 5.-6. klašu skolēniem (E.Vespere) • Novadpētniecības aktualitātes un konferences iespaidi Kuldīgā (I.Hibnere); • Pieredzes apmaiņas brauciens uz Somijas bibliotēkām - projekts LLI-110 "Pašapkalpošanās bibliotēkas dažādām paaudzēm" (G.Švarce) • Pieredzes apmaiņas brauciens Francijas bibliotēkām projekts LLI-110 "Pašapkalpošanās bibliotēkas dažādām paaudzēm" (K.Stuļģe) 	35	3 h
12.	23. oktobris	LCZB	LCZB	Profesionālās pilnveides seminārs: <ul style="list-style-type: none"> • LNB lasīšanas veicināšanas programmu un kampaņu aktualitātes, Grāmatu starts (Silvija Tretjakova); 	47	4 h

				<ul style="list-style-type: none"> • Lasīšanas veicināšanas programmu publicitāte (Lāsma Badamšina); • Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekcija, tās izvēles principi, rezultāti (Ilze Ramba) • Fragmentu lasījumi un Irēnas Cērmanes komentāri par dikciju. 		
13.	5.novembris	Rīga	LCZB	<p>Pieredzes apmaiņas brauciens uz Rīgas Centrālo bibliotēku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bibliotēkas krājums (daiļliteratūras, nozaru literatūras krājums), • novadpētniecības nodaļa, • mākslas un mūzikas krājums (literatūra par kultūras vēsturi, mākslu un mūziku, lugas, notis, mūzikas ieraksti (CD un DVD), filmas (DVD), mākslas un mūzikas periodiskie izdevumi), • lasītāju apkalpošanas nodaļas (pieaugušo un bērnu literatūras nodaļas), • pasākumu un izstāžu organizēšana dažādu paaudžu lietotājiem. • Bibliotēkas veidoto un organizēto izstāžu sagatavošana. <p>Latvijas Nacionālais mākslas muzejs (pastāvīgā ekspozīcija un izstāde “Portrets Latvijā”) un LNMM muzeja bibliotēka.</p>	33	8 h
14.	30. novembris	LCZB	LCZB	<p>LCZB 241. gadskārtas konference “Laiks. Cilvēki. Bibliotēka.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 iedvesmas gadi. Ideālo grāmatu meklējot – tulkotājs, grāmatnieks Pēteris Jankavs, • Grāmatas nozīme garīgajā izpausmē – izaicinājumi un ieguvumi. Rīgas Lutera draudzes mācītājs Kaspars Simanovičs, • Voldemāra Caunes balvas “Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem” pasniegšana 	80	4 h
15.	20. decembris	LCZB filiāle Libris	LCZB	<p>Pieredzes apmaiņa LCZB filiālē “Libris”: iepazīšanās ar bibliotēku, lietotāju apkalpošanu, pasākumu un izstāžu organizēšanu.</p>	40	3 h

Pieredzes apmaiņas dalībnieki pie Pluņģes bibliotēkas 01.08.2018.

Pluņģes bibliotēkas vadītāja iepazīstina ar bibliotēku

Valodu apmācību klasē Šauļu pilsētas bibliotēkas filiālē Saule

Šauļu pilsētas bibliotēkas filiāles Saule Komisku centrā

Povilas Višinskas Šauļu rajona bibliotēkas Novadpētniecības nodaļā

Povilas Višinskas Šauļu rajona bibliotēkā

Telšų Karolinos Praniauskaitės regionālās publiskās bibliotēkas lasītāju apkalpošanas nodaļa

Pašapkalpošanās iekārta Telšų Karolinos Praniauskaitės regionālajā publiskajā bibliotēkā

Atsauce: pārskatā izmantotas Priekules bibliotēkas vadītājas Zentas Svaras fotogrāfijas.